

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**UČINKOVITOST ČRPANJA EVROPSKIH KOHEZIJSKIH
SREDSTEV: PRIMER OBČINE SEVNICA**

Ljubljana, december 2016

MARKO JESIH

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani Marko Jesih, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom Učinkovitost črpanja evropskih kohezijskih sredstev: Primer Občine Sevnica, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem izr. prof. dr. Črtom Kostevcem.

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študenta: _____

KAZALO

UVOD	1
1 REGIONALNA POLITIKA EVROPSKE UNIJE.....	4
1.1 Regionalna politika Evropske unije v obdobju 2007–2013	6
1.2 Cilji Evropske unije v obdobju 2007–2013.....	7
1.3 Strukturni skladi	9
1.3.1 Evropski sklad za regionalni razvoj.....	10
1.3.2 Evropski socialni sklad.....	12
1.4 Kohezijski sklad	13
1.5 Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja	14
1.6 Evropski sklad za ribištvo	16
2 REGIONALNA POLITIKA SLOVENIJE V OBDOBJU 2007–2013.....	16
2.1 Nacionalni strateški referenčni okvir (NSRO)	18
2.2 Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture	19
2.3 Operativni program razvoja človeških virov	20
2.4 Operativni program krepitev regionalnih razvojnih potencialov v obdobju 2007–2013	21
2.5 Črpanje sredstev evropske kohezijske politike 2007–2013 v Sloveniji.....	22
3 REGIONALNA POLITIKA EVROPSKE UNIJE V OBDOBJU 2014–2020.....	26
3.1 Slovenija v obdobju 2014–2020.....	27
3.2 Teritorialno sodelovanje.....	31
4 VLOGA REGIONALNIH RAZVOJNIH AGENCIJ V REPUBLIKI SLOVENIJI.....	33
4.1 Regionalni razvojni programi in dogovori za razvoj regij	34
4.2 Regionalna razvojna agencija Posavje	34
4.3 Regionalni razvojni program regije Posavje 2007–2013	35
4.4 Regionalni razvojni program regije Posavje 2014–2020	37
5 RAZVOJNE POTREBE OBČINE SEVNICA.....	41
5.1 Projekti, sofinancirani z evropskimi sredstvi v obdobju 2007–2013	44
5.2 Analiza pridobitve evropskih sredstev v občini Sevnica.....	47
5.3 Intervju z direktorjem Regionalne razvojne agencije Posavje	51
5.4 Analiza podatkov pridobljenih v regiji Posavje	52
5.5 Preveritev raziskovalnih vprašanj	56
5.6 Priporočila nadaljnjemu črpanju občine Sevnica v finančni perspektivi 2014–2020	59

SKLEP.....	61
-------------------	-----------

LITERATURA IN VIRI.....	63
--------------------------------	-----------

PRILOGE

KAZALO TABEL

Tabela 1: Prikaz razvitosti v EU.....	5
Tabela 2: Predstavitev razdelitve kohezijskih sredstev po treh ciljih za obdobje 2007–2013	8
Tabela 3: Razdelitev po Operativnih programih 2007–2013	17
Tabela 4: Stanje OP ROPI na dan 31. 3. 2015 po razvojnih prioritetah	19
Tabela 5: Stanje OP RČV na dan 31. 3. 2015 po razvojnih prioritetah	20
Tabela 6: Stanje OP RR na dan 31. 3. 2015 po razvojnih prioritetah	22
Tabela 7: Podatki o črpanju evropskih sredstev po posameznih operativnih programih in skupaj, obdobje 1.1.2007 do 31.3.2015.....	23
Tabela 8: Podatki o črpanju evropskih sredstev v evrih po posameznih operativnih programih in skupaj v obdobju od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2015.....	24
Tabela 9: Doseganje zastavljenih ciljev Regionalnega razvojnega programa 2007–2013 na ravni prioritet	37
Tabela 10: Opredeljeni kazalniki za Prioriteta 1: Konkurenčnost gospodarstva in dvig zaposlitvenih možnosti v regiji.....	39
Tabela 11: Opredeljeni kazalniki za Prioriteta 2: Regija, privlačna za bivanje	40
Tabela 12: Opredeljeni kazalniki za Horizontalno prioriteto: Učinkovito podporno okolje in razvoj nevladnega sektorja ter čezmejnega sodelovanja.....	41
Tabela 13: Prikaz poslovnih subjektov v Občini Sevnica v letu 2015.....	42
Tabela 14: Želena in dejanske smeri gibanja osnovnih kazalcev demografskih in socialnih značilnosti	42
Tabela 15: Prikaz povprečne starosti v Občini Sevnica	43
Tabela 16: Prikaz projektov v Občini Sevnica, ki so bili sofinancirani s pomočjo EU	45
Tabela 17: Za kakšne projekte so šla evropska sredstva?	49

KAZALO SLIK

Slika 1: Uspešnost črpanja evropskih sredstev iz programskega obdobja 2007–2013 na ravni regije Posavje	53
Slika 2: Usmerjenost črpanja evropskih sredstev iz programskega obdobja 2007–2013 na ravni regije (v %)	54

UVOD

Cilj kohezijske politike Evropske unije (v nadaljevanju EU) je zmanjševanje neskladja v ravni razvitosti med regijami. Na evropski ravni so v različnih državah, regijah prisotna močna razvojna nesorazmerja. Nesorazmerja vodijo k družbeni neenakosti, zato se v določenih regijah povečuje gospodarsko nazadovanje, revščina, socialna izključenost, kriminal. Ustvarja se prostorska neenakost med posameznimi regijami, državami. EU želi s kohezijsko politiko doseči enakomeren razvoj v svojih članicah ter v svojih regijah. Razvitejše regije, lokalne skupnosti uporabljajo dodatna evropska sredstva za trajnostni razvoj in nadaljnjo rast, medtem ko so evropska sredstva v podpovprečno razvitih regijah, lokalnih skupnostih postala glavni nosilec razvoja. V obdobju finančne perspektive 2007–2013 so se lokalne skupnosti v Sloveniji spoprijele z vsemi izzivi uspešne pridobitve evropskih sredstev. V obdobju 2007–2013 je lokalnim skupnostim v Sloveniji samo v okviru razvojne prioritete Razvoj regij pripadalo cca. 619 mio € sredstev. Uspešnost, izzivi in težave s pridobivanjem evropskih sredstev na ravni lokalnih skupnosti ter na ravni države je tema, ki je zaradi zaključevanja finančne perspektive 2007–2013 in nove finančne perspektive 2014–2020 izjemnega pomena za regije, državo in celotno EU.

Že vse od njenega nastanka se EU zaveda regionalnih razlik, ki se pojavljajo v njenih članicah. V letu 1957 je bila že prva omemba regionalnih razlik v Rimski pogodbi. V letu 1958 je bil vzpostavljen Evropski socialni sklad (v nadaljevanju ESS). V letu 1986 je nastala pravna podlaga za »regionalno politiko« v Enotnem evropskem aktu. Zaradi pristopa Grčije, Španije in Portugalske so se strukturni skladi vključili v krovno kohezijsko politiko v letu 1988. Maastrichtska pogodba uvede Kohezijski sklad (v nadaljevanju KS), Odbor regij in načelo subsidiarnosti. Lizbonska strategija spremeni prednostne naloge EU na rast, delovna mesta in inovacije. V letih 2000–2006 so bila s predpristopnimi instrumenti na voljo sredstva državam kandidatkam za vstop v EU. V obdobju 2007–2013 je bilo na voljo 308 milijard € kohezijskih sredstev za celotno EU. V obdobju 2007–2013 je evropska kohezijska politika dodeljevala pomoč v okviru KS, Strukturnega sklada ter iz drugih programov. V finančni perspektivi 2007–2013 sta se oblikovala strukturna sklada, Evropski sklad za regionalni razvoj (v nadaljevanju ESRR) ter ESS. Za koriščenje sredstev sta bila na voljo še Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (v nadaljevanju EKSRP) in Evropski sklad za ribištvo (v nadaljevanju ESR). V obdobju 2014–2020 so sredstva kohezijske politike narasla na 351,8 milijarde €. Novo programsko obdobje naj bi uvedlo poenostavljena skupna pravila in ima poseben poudarek na enajst tematskih ciljev za doseganje ciljev strategije Evropa 2020. Iz zgodovinskega pregleda je jasno razvidno, da se EU zaveda razlik med svojimi članicami. Tako kot so prisotne razlike med državami EU, so zgodovinsko prisotne tudi razvojne razlike v Sloveniji med sami regijami, občinami. Slovenija s svojo regionalno politiko zmanjšuje neskladja med razvitostjo regij. Občine se s kandidiranjem na različne razpise trudijo pridobiti evropska sredstva in tako pospešiti razvoj svojega lokalnega okolja (Evropska komisija, 2014, str. 7).

V finančni perspektivi 2007–2013 so evropska sredstva postala gonilna sila razvoja občin. Občine so se prilagodile navedeni finančni perspektivi ter vzpostavile pogoje za uspešno pridobivanje oziroma črpanje evropskih sredstev. Kljub vsemu temu je bilo v letu 2013 počrpanih samo 60 % vseh razpoložljivih evropskih sredstev za Slovenijo. V letu 2013 (pred iztekom finančne perspektive 2007–2013) se je tedanja Vlada republike Slovenije odločila, da bo z določenimi sklepi pospešila investicije v lokalno infrastrukturo, kar je omogočilo dodatno črpanje evropskega denarja. Lokalne skupnosti so v skladu s samo dinamiko izvajanja projektov ter vlaganja zahtevkov za povračila Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo povzročile spremembo v skupni izkoriščenosti vseh razpoložljivih sredstev. V letu 2015 se je v okviru Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov razvoj prioritete Razvoja Regij dvignila stopnja izkoriščenosti že na 93 % vseh razpoložljivih sredstev. Povečanje investicij s strani lokalnih skupnosti v okoljsko, družbeno in drugo infrastrukturo je imelo tudi pozitiven učinek na dvig BDP v Sloveniji v letih 2013 in 2014.

V Republiki Sloveniji (v nadaljevanju RS) se lokalne skupnosti predvsem v zadnjem času srečujejo s problemom financiranja. 142. člen Ustave RS določa, da se občina financira iz lastnih virov. Lokalnim skupnostim, ki zaradi slabše razvitosti ne morajo opravljati svoje naloge, dodatna sredstva zagotovi država v skladu z obstoječo zakonodajo. Za nemoten razvoj lokalne skupnosti zbrana denarna sredstva iz različnih zakonskih virov niso več dovolj. Skupna zadolženost občin se vsako leto povečuje že od leta 2007. Skupna zadolženost občin je konec leta 2014 znašala skoraj 900 mio €. Iztekajoča finančna perspektiva je dala pospešek tudi zadolževanju občin, saj se je glede na predhodno leto zadolženost občin povečala za skoraj 60 mio €. Občine so se dodatno zadolževale tudi za izpeljavo investicijskih projektov, ki so sofinancirani z evropskimi sredstvi. V letu 2014 samo šestnajst od 212 občin v Sloveniji ni imelo obveznosti iz zadolževanj (Vlada Republike Slovenije, 2015, str. 5).

Površina Občine Sevnica predstavlja 1,3 % površine celotne države, kar pomeni, da je občina po površini na 12. mestu med vsemi slovenskimi občinami. V občini Sevnica živi približno 17.500 prebivalcev, kar postavlja občino Sevnica na 24. mesto po številu prebivalcev med občinami. Odsotnost dobrih prometnih povezav do avtocestnega križa namiguje na dejstvo, da je občina Sevnica porinjena na obrobje države. Zaradi odsotnosti dobrih prometnih navezav je občina tudi relativno nezanimiva za nove investicije podjetij. V želji, da izboljša lokalno okolje, se je občina v letu 2007 podala na zahtevno pot pridobivanja evropskega denarja iz finančne perspektive 2007–2013. V delu obravnavamo občino, ki po površini sodi med večje v Sloveniji, vendar si samo z zakonskimi viri ne more zagotoviti zelenega razvoja. Z uspešnim črpanjem sredstev lahko lokalna skupnost dvigne kvaliteto življenja in pospeši gospodarski ter družbeni razvoj v svojih skupnostih. Tako se je z lokalnimi evropskimi projekti v Sloveniji zagotovila večja in bolj kakovostna vključitev kulturne dediščine v gospodarsko–turistično rabo, uredila se je javna turistična

infrastruktura lokalno regionalnega pomena, gradili so se vodovodni sistemi, kanalizacijska omrežja, optična omrežja in tako naprej.

Utemeljenost za izbiro Občine Sevnica kot primera za črpanje evropskih sredstev, opredeljuje dejstvo, da mi je kot zaposlenemu na občini Sevnica omogočen dostop do vseh skrbnikov projektov v občini Sevnica ter internim podatkom občine, ki jih za druge občine ne morem pridobiti. Dostop do skrbnikov različnih projektov ter pridobitev kvalitetnih podatkov je še posebej pomembna pri sami raziskavi črpanja evropskih sredstev.

Namen dela je, da se na osnovi analize črpanja sredstev iz finančne perspektive 2007–2013 preveri uspešnost Občine Sevnica glede na uspešnost črpanja evropskih sredstev. Lokalne skupnosti so lahko različno uspešne pri pridobivanju evropskih sredstev. Prikaz uspešnosti črpanja se razlikuje, če na primer gledamo na absolutno črpanje evropskih sredstev v lokalni skupnosti, ali če na primer gledamo na delež sredstev evropskih prihodkov med vsemi prihodki občine. Na osnovi analize bomo podali smernice za koriščenje sredstev občine v novi finančni perspektivi 2014–2020.

Cilj magistrskega dela je preveriti uspešnost črpanja evropskih sredstev v Občini Sevnica v finančni perspektivi 2007–2013. Z raziskavo uspešnosti črpanja evropskih sredstev so podane nadaljnje usmeritve za izboljšave črpanja sredstev v finančni perspektivi 2014–2020. Smernice za izboljšanje uspešnosti črpanja bo lahko uporabilo tudi ostalih 211 lokalnih skupnosti.

V delu bosta raziskani dva raziskovalni vprašanji, in sicer:

- Ali je Občina Sevnica po kriteriju deleža pridobljenih sredstev bila uspešna pri črpanju evropskih sredstev iz finančne perspektive 2007–2013?
- Ali je Občina Sevnica usmerila evropska sredstva v projekte, ki razmeroma hitro pokažejo rezultate in imajo učinek na dvig BDP-ja? Ter ali je bil s pridobljenimi evropskimi sredstvi zagotovljen dolgoročni razvoj Občine Sevnica, saj so bili izvedeni projekti večinoma usmerjeni v cestna omrežja, komunalno infrastrukturo ter vodovodne sisteme?

V magistrskem delu bom uporabil različne metode dela. Uporabljena bo metoda deskripcije, s katero bodo preučevana dejstva, procesi in odnosi, vendar brez vzročnega razlaganja. Uporabljena bo komparativna metoda, s katero bom primerjal dejstva, procese in tako ugotavljal podobnosti in razlike med njimi. Z metodo kompilacije bodo združene ugotovitve, stališča in sklepi različnih avtorjev. Teoretične ugotovitve bodo nadgrajene z uporabo intervjujev. Metoda sinteze bo uporabljena od začetka dela do samih zaključkov ter ugotovitev in nadaljnjih priporočil. Raziskava bo potekala kot krožni proces, pri kateri bom uporabil metodo zbiranja podatkov. Rezultati raziskave bodo kontekstualno vezani, saj bodo veljali le za proučevano lokalno skupnost oziroma njej podobne primere. V

sklopu raziskave bo opravljen intervju z direktorjem Regionalne razvojne agencije Posavje, ki ima največji vpogled v regijsko črpanje evropskih sredstev. V sklopu intervjuja bodo pridobljena dodatna spoznanja glede izzivov, priložnosti, nevarnosti, s katerimi se srečujejo lokalne skupnosti pri pridobitvi nepovratnih evropskih sredstev. V regiji Posavje deluje šest lokalnih skupnosti. V vsaki občini je odgovorna oseba, ki vodi, spremlja in odgovarja za proces črpanja evropskih sredstev na občini. Zato bom pridobil podatke od šestih oseb v regiji, ki nadzirajo proces pridobivanja nepovratnih sredstev po občinah. Odgovori bodo ponudili neposreden vpogled v same težave ter priložnosti pri pridobivanju evropskih sredstev na ravni celotne regije.

Magistrsko delo je sestavljeno iz uvoda, sklepa ter petih vsebinskih poglavij. Uvodno poglavje predstavi Regionalno politiko Evropske unije v obdobju 2007–2013. Nadalje se delo osredotoči na cilje navedene regionalne politike ter vsebinsko predstavi Strukturni sklad, KS, ESS, EKSRP ter ESR. Drugo poglavje predstavi Regionalno politiko Slovenije v obdobju 2007–2013. Posledično se delo v nadaljevanju naveže na Regionalno politiko Evropske unije v obdobju 2014–2020. Poglavje se osredotoči na tematske cilje Evropske unije v obdobju 2014–2020 in predstavi Slovenijo v finančni perspektivi 2014–2020. Delo se v naslednjem poglavju osredotoči na vlogo regionalnih razvojnih agencij v RS in predstavi spodbujanje skladnega regionalnega razvoja ter regionalne razvojne programe in dogovor za razvoj regij. V zadnjem poglavju se delo osredini na razvojne potrebe Občine Sevnica. Sledi analiza pridobitve evropskih sredstev v Občini Sevnica. V analitičnem delu so prikazani rezultati intervjuja z direktorjem Regionalne razvojne agencije Posavje ter rezultati, ki so bili pridobljeni s strani nosilcev projektov v regiji Posavje. S preučitvijo teoretičnega in empiričnega dela so podana priporočila nadaljnjemu črpanju Občine Sevnica v finančni perspektivi 2014–2020. Na koncu dela so prikazane ključne ugotovitve in sklep magistrskega dela.

Dodatno pridobivanje nepovratnih sredstev pomembno vpliva na razvoj določene institucije, regije, vendar kot je rekel že rimski filozof Lucij Anej Seneka: „Spodbude prihajajo od zunaj, spoznanja od znotraj, a le, ko oboje sovpade, dobimo razvoj.” Nepovratna sredstva lahko pridejo kot dodaten vir, vendar morajo biti usmerjena v področja, ki izhajajo iz potreb, šele nato dobimo želeni razvoj določenega območja.

1 REGIONALNA POLITIKA EVROPSKE UNIJE

Regionalna politika v EU predstavlja predvsem ukrepe v smeri zmanjševanja ekonomskih in socialnih razlik na določenem področju s spodbujanjem gospodarske rasti in z naložbami v evropska mesta, regije. Z različnimi mehanizmi uravnava solidarnost med različnimi območji EU in omogoča razvoj tistih področij, ki so gospodarsko oziroma socialno manj razvita. V EU so že od samega začetka prisotne regionalne razlike, ki se pojavljajo v njenih članicah. S spodbujanjem razvoja manj razvitih območij se poskuša

vzpostaviti neko vrsto solidarnosti in pospešiti razvoj manj razvitih držav članic oziroma njihovih regij.

Spoznanje, da je potrebno odpraviti regionalne razlike, se je nadalje utrdilo v sedemdesetih letih. V osemdesetih letih so se razvili temelji regionalne politike, ki so omogočali zmanjšati regionalne razlike na ozemlju EU. Predvsem v letu 1986 se je razvila pravna podlaga v Enotnem evropskem aktu. Regionalna politika se je s svojimi mehanizmi izpopolnjevala, vendar ostaja osnovno poslanstvo enako, razvijanje ekonomske in socialne enakopravnosti na celotnem območju EU. Politika EU je tako razvila različne sklade, mehanizme, s katerimi pomaga manj razvitim območjem po načelu finančne solidarnosti oziroma izravnave. Tako se uresničuje interes vsake sodobne države, ki je krepitev ekonomske in socialne kohezije (Kezunovič, 2003, str. 96).

Še danes prebivalci EU nimajo enakih možnosti za uspeh v življenju. Gospodarske in socialne razlike med državami EU in regijami so velike. Tako je tudi v času sodobne informatike uspeh v življenju odvisen od tega, ali prebivalci živijo v bolj ali manj razvitih regijah. Razvite regije omogočijo prebivalcu boljše izobraževanje, boljše zaposlitev in tudi boljše možnost za razvoj v življenju. Preko različnih skladov države članice EU izvajajo evropsko regionalno politiko in s tem spodbujajo solidarnost med prebivalci EU (Mrak, & Rant, 2004, str. 29–30).

Regionalne razlike v EU predstavlja spodnja tabela 1, ki prikazuje razvitost držav glede na BDP na prebivalca in stopnjo delovne aktivnosti v starostni skupini 20–64 let. Razvidno je, da Luksemburg dosega kar 266 % povprečja EU–28 gledano na BDP na prebivalca. Bolgarija doseže le 47 % povprečja EU–28 gledano na BDP na prebivalca. Pri stopnji delovne aktivnosti je na vrhu Švedska, ki znaša 79,8 % med starostjo 20–64 let. Medtem ko Grčija doseže le 53,2 % stopnjo delovne aktivnosti med starostjo 20–64 let. V letu 2014 je v regiji Inner London–West znašal BDP na prebivalca 172.600 €, medtem ko je v istem letu v regiji Severozapaden BDP na prebivalca znašal le 3.800 €. Navedeni podatki pokažejo velike razvojne razlike med samimi evropskimi državami in regijami. Enakomeren razvoj bi omogočil vsem državljanom EU socialno ter ekonomsko varnost, saj bi imeli vsi prebivalci enake pogoje za življenje in razvoj.

Tabela 1: Prikaz razvitosti v EU

Dejavnik razvitosti	Vrh (v %)	Dno (v %)	Razmerje
BDP na prebivalca (% povprečja EU28)	Luksemburg 266	Bolgarija 47	5,7
Stopnja zaposlenosti (% 20–64)	Švedska 79,8	Grčija 53,2	1,5

Vir: Evropska komisija, Naložbe v regije: Prenovljena kohezijska politika EU 2014–2020, b.l., str. 6.

V Sloveniji je prav tako oblikovana notranja regionalna politika. V skladu z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja ter Uredbe o izvajanju ukrepov endogene regionalne politike se določajo pogoji ter postopek financiranja na problemskih območjih, kjer je stopnja registrirane brezposelnosti presegla mejo 17 %. V Sloveniji so tri takšna območja; Pokolpje, Maribor s širšo okolico in območje občin Hrastnik, Radeče in Trbovlje. V skladu z navedenim zakonom ter uredbo se območjem dodelijo ukrepi razvojne podpore, ki omogočajo zmanjševanje gospodarskega zaostanka za drugimi območji.

1.1 Regionalna politika Evropske unije v obdobju 2007–2013

Finančna perspektiva pomeni dosežen dogovor med državami članicami o prednostnih nalogah EU, ki obsegajo temeljne usmeritve EU v določenem obdobju. Finančna perspektiva 2007–2013 z obsegom sredstev močno vpliva na razvoj držav članic EU v navedenem obdobju, saj vpliva tudi na strukturo javnih financ v vsaki posamezni članici. Finančna perspektiva, ki je veljala med 2000 in 2006 se je zaključila z letom 2006. Prva predstavitev zakonodaje za obdobje 2007–2013 se je zgodila 14. 7. 2004. Pogajanja so se na ravni EU začela pod predsedovanjem Nizozemske, nadaljevala pod vodstvom Luksemburga in Velike Britanije. V letu 2006 je predsedovanje EU prevzela Avstrija. Navedeno kaže, koliko politične energije je bilo vložiti v potrebno iskanje najboljših rešitev in doseganja soglasij za novo finančno perspektivo 2007–2013 (Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropske zadeve [SVRK], 2016a).

Iz proračuna EU, ki predstavlja cca. 1 % BND držav članic, se financirajo tiste naloge oziroma dosegajo tisti cilji, ki so dogovorjeni, da se bodo izvajali na nivoju EU. Posledično to pomeni, da je velik delež evropskega proračuna namenjen financiranju skupne kmetijske politike ter politike skladnega regionalnega razvoja. Navedeni delež predstavlja cca. 85 % izdatkov evropskega proračuna. Države članice zaenkrat še niso pripravljene, da bi evropski proračun posegel v pristojnosti in cilje, ki jih sedaj uravnavajo preko svojih nacionalnih proračunov. Evropski proračun se v veliki meri financira s prispevki držav članic. Vsaka država članica si prizadeva za tisto regionalno politiko, kjer pričakuje največje koristi. Nacionalna francoska in irska politika tako na primer podpirata večji obseg sredstev, ki se vlagajo v skupno kmetijsko politiko. Na nasprotnem bregu, kar se tiče evropske kmetijske politike, je Velika Britanija. Le-ta v primerjavi s Francijo prejme zelo malo kmetijskih subvencij. Kot navedene države ima vsaka država svojo določeno specifikum. Zato v ospredje pride politična volja pri pogajanjih o vsaki finančni perspektivi. Politična volja pomeni, da se morajo sredstva razdeliti v taki meri, da so vse države zadovoljne z mero razdelitve sredstev. To ne pomeni, da se sredstva razdelijo po kriterijih, ki bodo omogočili najhitrejšo doseganje zastavljenih ciljev, ampak po ključu, ki predstavlja določeno pravično razdelitev sredstev med vse države članice EU. Pri sestavljanju evropske finančne perspektive se pojavlja še izziv glede korektivnih instrumentov. Korektivni instrumenti so želeli doseči, da bi se vplačila neto plačnic v proračun EU

zmanjšala. Problem korektivnih instrumentov predstavlja dejstvo, da ne temeljijo na ekonomskem razmisleku, ampak predstavljajo politično razmerje držav pri političnih pogajanjih. Tako lahko izpostavimo popust Velike Britanije, ki je bil sprejet že leta 1984 pod vodstvom Margaret Hilde Thatcher. Pri pogajanjih o evropski finančni perspektivi so Britanci popustili pri tako imenovanem popustu in zato prejeli 10,5 € milijarde evrov manj, kot je bilo predvideno (Mrak, b.l.).

Regionalna politika EU se je v obdobju 2007–2013 udeleževala v okviru KS, Strukturnega sklada ter drugih programov. Resnost EU, da doseže večjo socialno ter gospodarsko kohezijo na celotnem ozemlju, se kaže v velikosti finančnih sredstev. Več kot tretjina proračuna EU se je v obdobju 2007–2013 namenila za uresničevanje navedenega cilja. Za uspešno črpanje evropskih sredstev so morale države EU pripraviti nacionalne strateške referenčne okvire ter nacionalne in regionalne operative programe. Pomembno je, da različne uredbe in strateške smernice EU določajo skupna pravila za sklade, iz katerih se financirajo projekti iz držav članic. S smernicami se upoštevajo prednostne naloge iz Strategije EU za rast in zaposlovanje. Strateške smernice so postavljene zato, da usmerjajo sredstva v področja visoke rasti, v odpiranje večjega števila delovnih mest z visoko dodano vrednostjo, vzpostavitev srednjeročnih razvojnih strategij, spodbujanje čezmejnega sodelovanja, trajnostni okoljski razvoj (Inforegio, 2008, str. 6).

V finančni perspektivi 2007–2013 so programi kohezijske politike podpirali neposredne naložbe v podjetja, podjetništvo in človeški kapital. Za neposredne naložbe v podjetja je bilo namenjeno okoli 42,8 milijarde € sredstev. Gre predvsem za naložbe, ki omogočajo nadaljnje raziskave in inovacije, prenos tehnologij ter tehnologijo, ki je okolju prijazna. Za podjetništvo je bilo namenjeno okoli 44,7 milijarde € sredstev. Sredstva so omogočila naložbo v informacijsko in komunikacijsko tehnologijo. Tehnologija je omogočila izboljšanje prilagodljivosti podjetij in zaposlenih za nove priložnosti in izzive. Za človeški kapital je bilo namenjenih cca. 48,8 milijarde €. Dodeljena sredstva so omogočila dvig izobrazbe v državah članicah EU (Inforegio, 2008, str. 11).

1.2 Cilji Evropske unije v obdobju 2007–2013

V delu bomo na osnovi analize črpanja sredstev iz finančne perspektive 2007–2013 preverili uspešnost Občine Sevnica glede na uspešnost črpanja evropskih sredstev v obdobju 2007–2013. Podatki o učinkovitosti črpanja sredstev v okviru finančne perspektive 2014–2020 še niso na voljo. Zato v nadaljevanju podrobneje predstavljam finančno perspektivo 2007–2013, ki je tudi omogočila pridobitev nepovratnih sredstev za Občino Sevnica.

Evropska komisija (v nadaljevanju EK) je zaradi doseganja ciljev Lizbonske pogodbe v skladu s pogajanjem z vsemi članicami EU opredelila nove cilje in namenila 308,041 milijarde evrov za doseg teh ciljev. Sredstva so bila razdeljena po treh ciljih:

- Cilj 1: konvergenca.
- Cilj 2: regionalna konkurenčnost in zaposlenost.
- Cilj 3: evropsko teritorialno sodelovanje.

V okviru cilja 1 oziroma konvergence so bile do koriščenja sredstev upravičene regije, pri katerih se BDP na prebivalca v obdobju 2000–2002 nahaja pod 75 % povprečja EU ter kohezijske države, ki ne presegajo 90 % BND EU v obdobju 2001–2003. Razpoložljivih sredstev je bilo v okviru prvega cilja na voljo 251,163 milijarde €. Za prvi cilj so bila na voljo sredstva iz ESRR, ESS in KS. V okviru cilja 2 oziroma Regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja so bila do koriščenja sredstev upravičene regije, ki presegajo 75 % BDP/prebivalca EU 25 in niso statistično prizadete regije. Razpoložljivih sredstev je bilo v okviru drugega cilja 49,128 milijarde €. Za drugi cilj so bila na voljo sredstva iz ESRR in ESS. Za tretji cilj so bila na razpolago sredstva iz ESRR. V okviru cilja 3 oziroma Evropskega teritorialnega sodelovanja so bila sredstva namenjena čezmejnem ter transnacionalnemu in medregionalnemu sodelovanju. Tretji cilj deluje kot dopolnitev preostalih dveh ciljev, saj so do finančnih sredstev upravičene tudi regije iz prvih dveh ciljev. Sredstva so namenjena za iskanje skupnih rešitev različnih držav in povezovanju ter sodelovanju z različnimi partnerji v okviru trajnostnega razvoja, na znanju temelječe se družbe itd. V okviru tretjega cilja je bilo na voljo 7,75 milijarde € sredstev. Za Evropsko teritorialno sodelovanje so bila na voljo sredstva iz ESRR (SVRK, 2016b).

Tabela 2: Predstavitev razdelitve kohezijskih sredstev po treh ciljih za obdobje 2007–2013

Cilj 1: konvergenca	81,54 % vseh kohezijskih sredstev	%	251,163 mrd €
	a) najmanj razvite regije	70,51	177,083 mrd €
	b) kohezijske države	23,22	58,308 mrd €
	c) statistično prizadete regije	4,99	12,521 mrd €
	d) države s prehodno pomočjo iz Kohezijskega sklada	1,29	3,25 mrd €
Cilj 2: Regionalna konkurenčnost in zaposlovanje	15,95 % vseh kohezijskih sredstev		49,128 mrd €
	a) regije nad 75 % BDP/prebivalca EU25	78,86	38,742 mrd €
	b) regijam sedanjega cilja 1, ki so zaradi svoje rasti presegle mejo 75 % povprečne razvitosti EU15	b) in c) skupaj 21,14	10,385 mrd
	c) Ciper		
Cilj 3: Evropsko teritorialno sodelovanje	2,52 % vseh kohezijskih sredstev		7,75 mrd €
	a) čezmejno sodelovanje	73,86	5,576 mrd €
	b) transnacionalno sodelovanje	20,95	1,582 mrd €
	c) medregionalno sodelovanje	5,19	392 mio €

Vir: SVRK, Cilji in sredstva kohezijske politike 2007–2013, 2016b.

Razvidno je, da se večji delež finančnih sredstev nameni za Cilj 1: Konvergenco. V okviru prvega cilja se največ sredstev razdeli na najmanj razvite regije, sledijo kohezijske države, statistično prizadete regije in države s prehodno pomočjo iz KS. Za Cilj 2: Regionalna konkurenčnost in zaposlovanje je namenjeno okoli 16 % vseh kohezijskih sredstev. V okviru drugega cilja se največ sredstev razdeli na regije nad 75 % BDP na prebivalca EU25. Sledijo regije sedanjega cilja 1, ki so zaradi svoje rasti presegle mejo 75 % povprečne razvitosti EU 15. Najmanj sredstev je namenjeno za Cilj 3: Evropsko teritorialno sodelovanje. V okviru tretjega cilja se največ sredstev nameni za čezmejno sodelovanje, sledi transnacionalno in medregionalno. EK tako v dogovoru z ostalimi državami članicami v okviru svojih ciljev spodbuja skladen regionalni razvoj EU.

1.3 Strukturni skladi

Strukturni skladi s svojimi politikami koordinirajo, pospešujejo razvoj in rast EU ter spodbujajo razvoj manj razvitih območij. Z ustanovitvijo finančnega instrumenta za financiranje oziroma ustanovitvijo strukturnih skladov EK načrtno spodbuja regionalni razvoj preko porabe sredstev iz teh skladov. Države članice pri pripravah na novo programsko obdobje sodelujejo pri namenih porabe sredstev iz skladov. Prednostne naloge in cilji držav članic so zaradi sodelovanja držav članic pri pripravi programskih dokumentov usklajene s cilji, ki so določeni v uredbah. Države s pomočjo argumentov, kazalnikov v sodelovanju z EK same določijo svoje zastavljene cilje. Tako je omogočen razvoj države članice v skladu s pravno podlago uredb (Wostner, 2005, str. 33–34).

Strukturni skladi pomembno prispevajo k zmanjšanju gospodarskih in socialnih razlik med državami članicami in regijami držav članic EU. S koriščenjem sredstev iz različnih strukturnih skladov se pospešuje trajnostni razvoj in povečuje socialna in teritorialna kohezija na celotnem območju EU. Pomembno je, da so države pri pripravi nove finančne perspektive in novih dokumentov vključene v proces načrtovanja ciljev. S tem postopkom so nacionalne države zavezane k doseganju ciljev, katerih doseganje jim omogoča koriščenje sredstev strukturnih skladov.

Za doseganje ciljev kohezijske politike skrbijo naslednji finančni instrumenti (Mrak et al., 2004, str. 34–35):

- strukturni skladi,
- kohezijski sklad,
- evropska investicijska banka (v nadaljevanju EIB) – finančna institucija, ki spodbuja ekonomsko in socialno kohezijo ter trajnostni razvoj s pomočjo ugodnih posojil,
- drugi finančni instrumenti – na primer Evropski investicijski sklad in EURATOM, ki delujeta preko posojil in jamstev za namene ekonomske in socialne kohezije.

Glavna razlika med strukturnimi skladi in kohezijskim skladom ter EIB in drugim finančnimi instrumenti je v tem, da prva delujeta po principu solidarnosti, medtem ko ostali nudijo pomoč v obliki ugodnih posojil.

Delovanje strukturnih in investicijskih skladov omogoča proračun v skupni višini 454 milijarde evrov. Tako so navedeni finančni instrumenti postali pomemben dejavnik regionalnega razvoja EU. Države članice EU so se zavezale (Evropska komisija, 2016):

- da bodo s finančnimi sredstvi skladov podprle več kot 2 milijona podjetij in povečale njihovo konkurenčnost, razvoj proizvodov, vstop na nove trge in ustvarjanje delovnih mest,
- da bodo vlagale v infrastrukturo na področjih, kot so širokopasovni internet, informacijske tehnologije in telekomunikacije ter oskrba z vodo,
- da bodo sredstva skladov porabile za naložbe v znanje in spretnosti ter prilagodljivost evropske delovne sile.

1.3.1 Evropski sklad za regionalni razvoj

ESRR predstavlja največji finančni sklad EU. Sklad je namenjen odpravi različnih regionalnih razlik v državah članicah EU. Gre za območja, ki imajo omejene možnosti za doseg socialne in gospodarske kohezije v primerjavi z razvitejših delov EU. ESRR odpravlja neravnovesja na različnih mestnih, podeželskih, industrijskih, oddaljenih regijah, katerih skupna značilnost je slabša možnost za nadaljnji gospodarski in socialni razvoj (SVRK, b.l.a).

ESRR je bil ustanovljen leta 1975 zaradi neenakomernega porazdeljenega življenjskega standarda v državah članicah EU. Pravno podlago mu predstavlja Splošna uredba o strukturnih skladih, Uredba o Evropskem skladu za regionalni razvoj ter Enotni programski dokument in Programsko dopolnilo. Ker odpravlja neravnovesja v različnih regijah, je namenjen podjetjem, lokalnim skupnostim, nevladnim organizacijam ter javnim institucijam. Sklad omogoča podporo in s tem razvoj lokalnega in regionalnega okolja. Prispeva k novim delovnim mestom in njihovi ohranitvi, novim naložbam v infrastrukturo, razvoju podpornih ukrepov za regionalni in lokalni razvoj ter tehnično pomoč (Wostner, 2005, str. 31–41).

ESRR je prisoten pri vseh treh ciljih, pri konvergenci, regionalni konkurenčnosti in zaposlenosti ter evropskem teritorialnem sodelovanju. V okviru prvega cilja so sredstva ESSR namenjena trajnostnemu razvoju in k zagotavljanju trajnostnih delovnih mest. Države članice so sredstva namenila predvsem (Evropska komisija, 2010a):

- tehnološkim raziskavam in razvoju, inovacijam in podjetniškem duhu,
- informacijski družbi,

- okolju,
- preprečevanju tveganj,
- turizmu,
- naložbam v kulturi,
- naložbam v prometu,
- energiji,
- naložbam v izobraževanje,
- naložbam v zdravstveno in socialno infrastrukturo,
- neposredni pomoči naložbam v mala in srednje velika podjetja.

V okviru drugega cilja se ti delijo na naslednje tri okvirje (Evropska komisija, 2010a):

- inovacije in gospodarstvo znanja, zlasti na področju izboljšanja regionalnih zmogljivosti za tehnološke raziskave in razvoja ter inovacij, podjetniškega duha in ustvarjanja novih finančnih instrumentov za gospodarske družbe,
- okolje in preprečevanje tveganj, kar zajema obnovo onesnaženih zemljišč, spodbujanje energijske učinkovitosti, čistega javnega mestnega prevoza in oblikovanje načrtov za preprečevanje in obvladovanje naravnih in tehnoloških tveganj,
- dostop do prevoznih in telekomunikacijskih storitev splošnega gospodarskega interesa, zlasti krepitev sekundarnih omrežij in spodbujanje dostopa malih in srednjih podjetij do informacijskih in komunikacijskih tehnologij.

V okviru tretjega cilja so sredstva namenjena (Evropska komisija, 2010a):

- razvoju gospodarskih in socialnih čezmejnih dejavnosti preko skupnih strategij za trajnostni teritorialni razvoj. Gre na primer za spodbujanje podjetniškega duha, varovanje upravljanja z naravnimi in kulturnimi viri ter sodelovanje, zmogljivosti infrastrukture in njeni uporabi,
- vzpostavitvi in razvoju mednarodnega sodelovanja, tudi bilateralnega sodelovanja med obmorskimi regijami. Prednostni cilji se nanašajo na okolje, izboljšanje dostopa in trajnostni razvoj urbanih območij,
- krepitvi učinkovitosti regionalne politike, spodbudi izmenjave izkušenj med regionalnimi in lokalnimi organi.

S pomočjo ESRR se spodbuja skladen razvoj območja EU v okviru vseh treh ciljev. Sklad z velikim obsegom sredstev omogoča in spodbuja odpravo neenakomernega razvoja na območju EU v skladu z njeno politiko. ESRR spodbuja razvoj slabše razvitih območij in povečuje socialno in teritorialno kohezijo na celotnem območju EU. Osredotoča se predvsem na najmanj razvite regije, kjer so že naravne danosti najslabše (gorska, otoška območja).

1.3.2 Evropski socialni sklad

ESS je bil ustanovljen že leta 1957 z Rimsko pogodbo. Njegova prvotna naloga je bila spodbujati nastanek skupnega trga, ki bi omogočal boljše možnosti za zaposlovanje delavcev. Danes se sklad osredotoča na preprečevanje brezposelnosti, iskanje zaposlitvenih možnosti brezposelnim osebam ter dostop marginalnih družbenih skupin do trga dela. Navedeni sklad financira različne programe in aktivnosti, ki omogočajo izobraževanje delavcev, ter omogoča delodajalcem in delojemalcem pripravo na nove izzive. Tako se ustvarjajo nova ter boljša delovna mesta in se izboljšuje vključenost odrinjenih oseb do trga dela. Vse skupaj ohranja konkurenčnost evropskega gospodarstva (Mrak et al., 2004, str. 39).

ESS predstavlja pomemben element Strategije EU za rast in delovna mesta. Strategija je usmerjena k dvigu kakovosti življenja na območju EU z izboljšanjem znanja na področju izobraževanja in usposabljanja. ESS omogoča državam članicam, da preko različnih programov in izvajanja aktivnosti pridobijo sredstva za pripravo delovne sile za nove izzive. Posebna pozornost je namenjena odrinjenim skupinam: migrantom, manjšinam, invalidom. S tem je omogočena dodatna pozornost marginalnim skupinam, ki bi brez dodatnih virov težko prišli do zaposlitev (SVRK, b.l.b).

V okviru prvega in drugega cilja ESS podpira ukrepe v okviru naslednjih prednostnih ciljev (Evropska komisija, 2010b):

- povečevanje prilagodljivosti delavcev, podjetij in podjetnikov z namenom izboljšati predvidevanje in učinkovito obvladovanje gospodarskih sprememb,
- izboljšanje dostopa do zaposlitve iskalcem zaposlitve in neaktivnim osebam,
- preprečevanje brezposelnosti, še zlasti dolgotrajne brezposelnosti in brezposelnosti mladih,
- spodbujanje aktivnega staranja in dolge delovne dobe,
- povečevanje udeležbe na trgu dela,
- okrepitev socialne vključenosti prikrajšanih ljudi z namenom njihove trajnostne vključitve v zaposlitev,
- boj proti kakršnikoli diskriminaciji na trgu dela,
- okrepitev in izboljšanje človeškega kapitala,
- spodbujanje partnerstev.

V okviru cilja „konvergenca“ ESS podpira naslednje prednostne cilje (Evropska komisija, 2010b):

- več vlaganja v človeški kapital z reformami sistemov izobraževanja in usposabljanja, povečano udeležbo v izobraževanju in usposabljanju skozi celotno življenjsko dobo ter

- razvojem človeških virov na področju raziskav in inovacij,
- krepitev institucionalne usposobljenosti in učinkovitosti, da bi prispevali k dobrem upravljanju.

ESS deluje v okviru ciljev konvergence in regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja. Sklad ne deluje v okviru cilja evropskega teritorialnega sodelovanja. S sredstvi sklada se spodbujajo vlaganja v delovno silo, vključenost na trg dela, dostop do dela marginalnim skupinam ter prilagodljivost globalnim spremembam na področju trga dela.

1.4 Kohezijski sklad

KS je bil ustanovljen kot strukturni instrument za pomoč manj razvitim državam EU, da bi lažje dosegle merila za tretjo fazo ekonomske in denarne unije. Sredstva iz KS so namenjena sofinanciranju projektov iz področja okolja ter vseevropskih omrežij. Države članice, v katerih se izvajajo navedeni projekti, morajo izpolnjevati dva pogoja. Prvi pogoj je, da njihov bruto nacionalni dohodek na prebivalca ne dosega 90 odstotkov povprečja EU. Drugi pogoj je, da imajo program, ki vodi k izpolnjevanju pogojev ekonomske konvergence (Wostner, 2005, str. 88). Osnovni namen KS je zagotoviti financiranje večjim projektom, ki so namenjeni izboljšanju okolja in razvoju transportne infrastrukture.

Sredstva iz KS so namenjena za sofinanciranje velikih investicijskih projektov na področju prometa in okolja. Navedene projekte, ki so zapisani v nacionalnih programih in strategijah, države že izvajajo. Zaradi velikosti projektov države članice potrebujejo sofinanciranje, ki je upravičeno iz KS. Sredstva se dodeljujejo po projektih v dogovoru med državo članico in EK. Država članica izbor projektov zapiše in obrazloži v tako imenovanem Referenčnem okviru (Wostner, 2005, str. 89).

KS je v obdobju 2007–2013 izenačen z drugimi skladi, ESRR in ESS. Za KS sedaj veljajo enaka pravila programiranja, upravljanja in nadzora. EK ni potrebno potrditi vsakega posameznega projekta, kar dviguje odgovornost držav članic EU. Ima še vedno pristojnost odobritve projekta v primerih večjih projektov (Evropska komisija, 2007, str. 120).

Bache navaja dve razliki pri delovanju KS v primerjavi s strukturnimi skladi. Prva razlika je, da KS z neposrednim potrjevanjem financira projekte in ne programe. Druga razlika se kaže, da so do sredstev KS upravičene države članice EU in ne posamezne regije, kot je to v primeru strukturnih skladov (Bache, 1998, str. 90).

V finančnem obdobju 2007–2013 se je zgodila pomembna novost, prišlo je do sofinanciranja po programskem pristopu, v nasprotju s financiranjem po posameznem projektu. Države članice še naprej izbirajo projekte za kandidiranje na sredstva KS, vendar morajo upoštevati področne cilje in predpise o upravičenosti izdatkov. Število projektov, ki potrebujejo odobritev EK, se je s tem zmanjšalo (Walsh, 2004, str. 6).

Sredstva KS so lahko dodeljena za različna področja (Wostner, 2005, str. 89–90):

- okoljske projekte, ki prispevajo k doseganju na ravni EU določenih ciljev, ki so skladni s prednostnimi nalogami EU,
- projekte prometne infrastrukture skupnega interesa,
- predhodne študije, povezane s projekti, upravičenimi do sredstev sklada, tudi tistimi, ki so potrebni za njihovo izvedbo,
- ukrepe tehnične pomoči.

V okviru sklada se podpirajo trajnostni razvoj, obnovljivi viri energije, vseevropska prometna omrežja in zaščita okolja. V obdobju 2007–2013 niso več upravičeni stroški nakupa zemljišč, ki presegajo 10 % skupnih upravičenih stroškov, povračljiv DDV, razgradnja nuklearnih elektrarn, obresti na dolgove, stanovanjski objekti. Svet EU lahko določi, da se financiranje iz KS začasno prekine ali celo ustavi. To velja v primeru, če ima država čezmerni javnofinančni primanjkljaj in ni storila dovolj, da ga odpravi. Ker EK sedaj ne potrjuje več posameznih projektov ampak programe, ima takšna zaustavitev široke posledice na državo članico (Evropska komisija, 2007, str. 120).

1.5 Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja

Podeželska območja v državah članicah EU pokrivajo 91 % ozemlja, na njih pa živi več kot 56 % prebivalstva. Države članice so se odločile za skupno kmetijsko politiko, saj marsikateri izziv presega nacionalne meje, kjer se v državah pojavlja problem financiranja kmetijske politike. Skupna kmetijska politika se financira iz proračuna EU ter delno iz nacionalnih proračunov posameznih držav članic. Države in regije morajo sredstva razdeliti po treh tematskih oseh (Evropska komisija, 2008):

- izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja (Os 1),
- izboljšanje okolja in podeželja (Os 2),
- izboljšanje kakovosti življenja na podeželskih območjih in spodbujanje diverzifikacije gospodarskih dejavnosti (Os 3).

V okviru Osi 1: Izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja so sredstva namenjena dvigu kakovosti življenja in okolja na podeželju. Sredstva so usmerjena v kmetijstvo, živilstvo ter gozdarstvo. Prednostne naloge so (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2012a):

- dvig usposobljenosti in krepitev človeškega potenciala v kmetijstvu in gozdarstvu,
- prestrukturiranje fizičnega kapitala v kmetijstvu in gozdarstvu ter spodbujanje inovativnosti,

- izboljšanje kakovosti kmetijske proizvodnje in proizvodov.

V okviru Osi 2: Pri izboljšanju okolja in podeželja sta prednostni nalogi (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2012b):

- ohranjanje kmetijstva na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost,
- spodbujanje okolju prijaznih kmetijskih praks.

Prednostni nalogi sta usmerjeni na ohranjanje kmetovanja na območjih s slabšimi možnostmi ter ohranjanje biodiverzitete na območjih, ki imajo posebni namen (Natura 2000...) z okolju prijaznim tehnikam. Nalogi sta usmerjeni tudi k podpori trajnostne rabe kmetijskih zemljišč, sonaravnim oblikam kmetovanja ter izboljšanju stanja okolja in voda.

V okviru Osi 3: Pri izboljšanju kakovosti življenja na podeželskih območjih in spodbujanju diverzifikacije gospodarskih dejavnosti sta se oblikovali dve prednostni nalogi (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2012c):

- diverzifikacija podeželskega gospodarstva,
- izboljšanje kakovosti življenja na podeželju.

Obe nalogi bosta izboljšali zaposlitvene možnosti in gospodarski razvoj podeželja ter prispevali k ohranjanju naravne in kulturne dediščine.

Poleg navedenih treh osi se je oblikovala še Os 4, ki jo imenujemo Leader. Leader pomeni »bottom up« pristop ter pomeni možnost za upravljanje preko lokalnih pristopov. Gre za spodbujanje odločanja preko lokalnih pristopov o razvoju posameznih podeželskih območij. S sredstvi v okviru Leaderja gre za pridobivanje znanj in spodbujanje za vzpostavitev območij za izvajanje javno–zasebnih lokalnih partnerstev, izvedbo lokalnih razvojnih strategij in povezavo med lokalnimi akcijskimi skupinami (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2012d).

Za EKSRP je značilno, da je področje skupne kmetijske politike EU v celoti urejeno na ravni EU in tako predstavlja skupno kmetijsko politiko EU. S pomočjo štirih osi se izvaja razvoj podeželja na celotnem območju EU. Skupna kmetijska politika omogoča širše planiranje, ki presega razmišljanje posameznih držav. Kmetijska politika se izvršuje v skladu z dogovorom, ki je dosežen preko pogajanj vseh držav EU.

1.6 Evropski sklad za ribištvo

V letu 1993 je bil ustanovljen poseben sklad za ribištvo z imenom FIUR, kar pomeni finančni instrument za usmerjanje ribištva. Sredstva sklada so bila usmerjena v prilagajanje, posodobitev ribiškega sektorja, razvoja ribogojnic in ostalih morskih gojišč, zaščito posebnih morskih predelov, pomoč pri nabavi opreme za ribiče in pristanišča ter podporo trženjski dejavnosti (Mrak et al., 2004, str. 43).

V finančni perspektivi 2007–2013 je FIUR prenehal obstajati. Nadomestil ga je ESR, ki je začel delovati v januarju 2007. Sredstva iz sklada so namenjena trajnostnemu razvoju ribištva, ribogojstva in predelave ter trženju ribiških in ribogojških proizvodov (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2012e).

ESR pomaga pri prilagoditvi na nove razmere, tako da z dodatnimi sredstvi omogoča gospodarsko preživetje ribiški industriji in skupnostim ob obali. ESR ima pet prednostnih področij financiranja (Evropska komisija, 2015):

- prilagoditev flote (denimo podpora za razrez ribiških plovil),
- ribogojstvo, predelava in trženje proizvodov ter ribolov v celinskih vodah (denimo podpora za prehod na okolju prijazne metode proizvodnje),
- ukrepi v skupnem interesu (denimo podpora za izboljšanje sledljivosti proizvodov in označevanja),
- trajnostni razvoj ribiških območij (denimo podpora za razvejanje lokalnega gospodarstva),
- tehnična pomoč za financiranje upravljanje sklada.

V okviru ESR je na ravni EU na voljo 6,5 milijarde EU sredstev, ki bodo usmerjana k izboljšanju življenja in k ustvarjanju novih delovnih mest. Finančna sredstva so na voljo ribiški industriji, v katero spada morski ribolov in ribolov v celinskih vodah, ribogojstvu in predelavi ter trženju ribiških proizvodov. Celotna sredstva so razdeljena državam članicam, na podlagi pomembnosti razvitosti ribiškega sektorja. Sklad temelji na 4 stebrih: pametno in zeleno ribištvo ter ribogojstvo, trajnosten in vključujoč regionalni razvoj ter celostno pomorsko politiko. Med državami članicami in EK veljajo načela deljenega upravljanja. Za naloge, ki se nanašajo na celostno pomorsko politiko, velja neposredno upravljanje od strani EK (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2015).

2 REGIONALNA POLITIKA SLOVENIJE V OBDOBJU 2007–2013

V finančni perspektivi 2007–2013 je Slovenija dobila dostop do približno 3,5 krat več finančnih sredstev iz evropskih skladov kot v programskem obdobju 2000–2006. Sredstva v finančni perspektivi 2007–2013 so znašala cca. 4,2 milijarde evrov. Poseben poudarek je

namenjen spodbujanju gospodarske rasti in ustvarjanju novih delovnih mest. Dodeljena sredstva predstavljajo 2.082 € na prebivalca oziroma 2 % BDP-ja Slovenije (SVLR, 2007, str. 2).

V skladu s pravnimi podlagami EU se v vsaki državi članici pripravijo programski dokumenti na dveh hierarhičnih ravneh za izvajanje kohezijske politike v obdobju 2007–2013. Na prvi ravni mora država pripraviti Nacionalni strateški referenčni okvir (v nadaljevanju NSRO), ki določi strategijo za doseganje konvergence. V NSRO se pripravi analiza stanja, določi strategija, opredelijo cilji in določijo operativni programi z razdelitvijo sredstev. V njem se pokaže usklajenost s Strateškimi smernicami skupnosti za kohezijo in Nacionalnim programom reform ter Skupnim poročilom o socialni vključenosti. V obdobju 2004–2006 so enotni programski dokumenti predstavljali pravno podlago za črpanje kohezijskih sredstev. V obdobju 2007–2013 so pravno podlago prevzeli Operativni programi, ki jih potrdi EK (SVRK, b.l.c).

Tabela 3: Razdelitev po Operativnih programih 2007–2013

Operativni program	Sklad	Sredstva EU v EUR
1 OP za krepitev regionalnih razvojnih potencialov	ESRR	1.783.285.419
2 OP razvoja človeških virov	ESS	755.699.370
3 OP razvoja okoljske in prometne infrastrukture	KS	1.411.569.858
	ESRR	150.493.989
	Skupaj	1.562.063.847
4 OP Čezmejni in medregionalni operativni programi	ESRR	96.941.042
5 Transnacionalni operativni programi	ESRR	7.315.278
Skupaj		4.205.304.956

Vir: SVRK, Programski dokumenti Slovenije za obdobje 2007–2013, b.l.c.

Iz zgornje tabele je razvidno, da pravno podlago za črpanje evropskih sredstev predstavljajo trije programi. Prvi program »okrepitev regionalnih razvojnih potencialov« se financira iz ESRR v višini cca. 1,78 milijarde €. Drugi program »razvoj človeških virov« se financira iz sklada ESS v višini 0,75 milijarde €. Tretji program, »razvoj okoljske in prometne infrastrukture«, se financira iz dveh skladov, iz KS in ESSR, v skupni višini 1,56 milijarde €.

Slovenija je bila v obdobju 2007–2013 upravičena do 96,9 mio € sredstev v okviru operativnega programa čezmejnega sodelovanja. Projekti se izvajajo v notranjih in zunanjih mejah EU. Slovenija je lahko sodelovala v treh operativnih programih v okviru čezmejnega sodelovanja, in sicer v Operativnem programu Slovenija–Madžarska 2007–2013, Operativnem programu Slovenija–Avstrija 2007–2013 ter Operativnem programu IPA Slovenija–Hrvaška 2007–2013.

Slovenija je bila v okviru transnacionalnega sodelovanja upravičena do cca. 7,3 mio € sredstev. V okviru sodelovanja so prisotne možnosti izmenjave izkušenj in pridobitve novih spoznanj na velikem področju EU. Transnacionalno sodelovanje podpira nova znanja in celovitost reševanja razvojnih problemov ter s tem omogoči učinkovito rabo potencialov. Slovenija je lahko črpala sredstva iz štirih programov (Univerza v Mariboru, b.l.):

- program Mediteran (MED),
- program Jugovzhodna Evropa (SEE),
- program Srednja Evropa (CE),
- program Območje Alp (AS).

2.1 Nacionalni strateški referenčni okvir (NSRO)

Nacionalni strateški referenčni okvir usmerja Strategijo RS in opredeljuje naloge v okviru kohezijske politike v finančni perspektivi 2007–2013. Z razpoložljivimi sredstvi iz kohezijske politike bo RS prioriteto financirala razvojno investicijske prednostne naloge Državnega razvojnega programa. Poseben poudarek je namenjen uresničevanju gospodarske rasti in ustvarjanju delovnih mest, ciljev, ki so zapisani v Lizbonski strategiji. EK je Sloveniji kot trinajsti izmed držav članic EU potrdila NSRO 18. 6. 2007 (SVRK, 2008a, str. 4).

Splošna usmeritev NSRO »je izboljšanje blaginje prebivalcev Republike Slovenije s spodbujanjem gospodarske rasti, ustvarjanjem delovnih mest in krepitvijo človeškega kapitala ter zagotavljanjem uravnoveženega in skladnega razvoja, še posebej med regijami«. NSRO sledi ključnima ciljema Lizbonske strategije in opredeljuje blaginjo kot globalni cilj ter daje poudarek spodbujanju gospodarske rasti in ustvarjanju novih delovnih mest. Aktivnosti za doseg ciljev morajo upoštevati trajnostni razvoj in slediti medgeneracijskim načelom (SVRK, 2008a, str. 116).

Okvir za razvoj države v finančni perspektivi 2007–2013 predstavlja Strategija razvoja RS (v nadaljevanju SRS). Priprava SRS je temeljila na izhodišču, da mora Slovenija za doseg najrazvitejših držav EU izboljšati svojo globalno konkurenčnost. SRS se ne osredotoči samo na gospodarska vprašanja, ampak se vključi tudi na področje sociale, okolja, politike, prava in kulture. SRS pomeni prenos ciljev Lizbonske strategije v nacionalno okolje ob upoštevanju stanja v Sloveniji.

NSRO predstavlja izhodišče za pripravo Državnega razvojnega programa 2007–2013 (v nadaljevanju DRP). DRP 2007–2013 je predstavljal podlago za pogajanja o vsebini strukturne pomoči EU Sloveniji, zato ima vsebine, ki jih je bilo v okviru pogajanj potrebno predložiti Evropski komisiji kot NSRO. NSRO se je predložil Evropski komisiji kot samostojni dokument, pripravil se je v okviru priprave DRP 2007–2013. V DRP 2007–

2013 so vključeni razvojno investicijski projekti, ki naj bi bili sofinancirani od strani državnih ali lokalnih proračunov. DRP 2007–2013 predstavlja orodje za izvajanje Strategije razvoja Slovenije v okviru investicijskih projektov. NSRO zajema projekte, ki so financirani od strani kohezijske politike. Načrtovani cilji in prioritete DRP 2007–2013 so ožji od ciljev SRS, ki so postavljeni širše in zajemajo vse strateške naloge.

2.2 Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture

Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture (v nadaljevanju OP ROPI) določa pravne obveznosti in pravice glede izvajanja evropske kohezijske politike v Sloveniji. Dokument je sprejet na predlog države članice in po potrditvi EK ga skupaj z državo članico izvajata in tudi financirata. OP ROPI želi pripomoči k dolgoročni viziji in ciljem razvoja Slovenije. Dokument temelji na Strategiji razvoja Slovenije, ki je bila sprejeta v letu 2005. Strokovno podlago za pripravo NSRO predstavlja DRP, ki je bil sprejet v letu 2004. NSRO zajema vse projekte ali operacije, ki bodo sofinancirani iz finančne perspektive 2007–2013 in izpolnjujejo vse potrebne zahteve uredb za navedeno programsko obdobje. Tako želi OP ROPI zagotoviti pogoje za rast z zagotavljanjem trajnostne mobilnosti, izboljšati kakovost okolja in izgraditi zahtevano infrastrukturo. Pravni status OP ROPI je opredeljen v okviru Regulative Sveta EU, ki ureja izvajanje ESRR, ESS in KS. Pri nastanku OP ROPI je bila upoštevana tudi pravna zakonodaja RS. Med najpomembnejšo zakonodajo sodi zakon o izvrševanju proračuna, zakon o urejanju državne uprave, zakon, ki ureja delovanje vlade, zakon o urejanju državnih pomoči ter zakon, ki opredeljuje temeljna pravila za upravljanje in nadzor javnih financ (SVRK, 2008b, str. 9).

Tabela 4: Stanje OP ROPI na dan 31. 3. 2015 po razvojnih prioritetah

OP ROPI – Razvojna prioriteta	Pravice porabe
1. Železniška infrastruktura	449.567.581
2. Cestna in pomorska infrastruktura	220.930.911
3. Prometna infrastruktura	150.493.989
4. Ravnanje s komunalnimi odpadki	155.568.426
5. Varstvo okolja	392.923.166
6. Trajnostna raba energije	159.886.553
7. Tehnična pomoč	32.693.221
Skupaj	1.562.063.847

Vir: SVRK, Poročilo o črpanju sredstev evropske kohezijske politike 2007–2013 za Cilj Konvergenca obdobje januar 2015–marec 2015, 2015, str. 9.

Največ sredstev v okviru razvojnih prioritet OP ROPI je bilo namenjeno železniški prioriteti, sledi ji varstvo okolja ter cestna in pomorska infrastruktura. Pravica porabe prikazuje prioritete, v katere se usmeri določena država članica. Slovenija je skupaj z EK ugotovila, da so v okviru OP ROPI najbolj nujna vlaganja v železnice, varstvo okolja ter

cestno in pomorsko infrastrukturo. Pravica porabe je rezultirala z mnogimi vlaganji in izboljšavami na navedenih področjih. Sledijo področja trajnostne rabe energije, ravnanje s komunalnimi odpadki, prometna infrastruktura ter tehnična pomoč. V Sloveniji so se odvijali mnogi projekti, kot so obnova cestne infrastrukture, obnova vodovodnih sistemov, vlaganje v čiščenje odpadnih vod, energetske obnove stavb. Tako so se sredstva vlagala v »trdo« infrastrukturo, kar je zmanjšalo razkorak med razvitostjo infrastrukture v Sloveniji ter razvitejšimi državami.

2.3 Operativni program razvoja človeških virov

Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013 (v nadaljevanju OP RČV) predstavlja skupni programski dokument Slovenije in Evrope. Sprejet je bil na predlog Slovenije po potrditvi EK. Slovenija se je odločila, da bo razpoložljiva sredstva iz ESRR, KS ter ESS usmerila v gospodarsko konvergenco države na podlagi trajnostnega razvoja, ker gre predvsem za izboljšanje razmer rasti in zaposlovanja z vlaganjem v fizične in človeške vire, inovacije v družbi znanja, zmožnost prilagajanja gospodarskim in socialnim spremembam, varovanje okolja in doseganje učinkovitosti upravljanja (SVRK, 2008c, str. 7).

Na ravni EU je pravni status OP RR opredeljen v okviru Regulative Sveta EU, ki ureja izvajanje ESRR, ESS in KS. OP je opredeljen kot (SVRK, 2007, str. 7): »dokument, ki ga predloži država članica in ki ga sprejme EK in določa razvojno strategijo s skladnim nizom razvojnih prioritete za doseg ciljev »Konvergence« s pomočjo pomoči sklada.« Pri sestavljanju OP ESS so bile upoštevane tudi ostale pravne podlage na ravni EU in ravni RS.

Tabela 5: Stanje OP RČV na dan 31. 3. 2015 po razvojnih prioritetah

OP RČV – Razvojna prioriteta	Pravice porabe
1. Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti	262.114.965
2. Spodbujanje zaposljivosti iskalcev dela in neaktivnih	140.018.678
3. Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja	164.661.965
4. Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti	63.848.517
5. Institucionalna in administrativna usposobljenost	97.051.506
6. Tehnična pomoč	28.003.739
Skupaj	755.699.370

Vir: SVRK, Poročilo o črpanju sredstev evropske kohezijske politike 2007–2013 za Cilj Konvergenca obdobje januar 2015–marec 2015, 2015, str. 12.

V času izvajanja OP RČV so se prerazporedila sredstva iz razvojne prioritete Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti na razvojno prioriteto Enakost možnosti in spodbujanja socialne vključenosti. Skupaj je bilo v okviru OP RČV na voljo 755 milijonov evrov. V

okviru OP RČV so se sredstva usmerila v razvoj človeških virov, v doseganje socialne vključenosti, v zaposlovanje ter s tem zmanjšanje regionalnih razlik v Sloveniji. S sredstvi OP RČV se je povečala vključenost in zaposlenost ranljivih socialnih skupin. Sredstva so se vlagala v razvoj človeških virov in v družbo znanja ter v večjo zaposlenost ljudi z večjo dodano vrednostjo.

2.4 Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov v obdobju 2007–2013

Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013 (v nadaljevanju OP RR) je bil sprejet na predlog Slovenije in predstavlja skupni programski dokument Slovenije in Evrope. OP RR je začel veljati po potrditvi od EK. Slovenija se je odločila, da bo razpoložljiva sredstva iz ESRR usmerila v gospodarsko konvergenco države na podlagi trajnostnega razvoja (SVRK, 2008, str. 5).

Na ravni EU je pravni status OP RR opredeljen v okviru Uredbe sveta (ES) 1083/2006, ki ureja izvedbo ESRR, ESS, in KS. OP je opredeljen kot: »...dokument, ki ga predloži država članica in ga sprejme Komisija za določitev razvojne strategije z uporabo skladnega niza prednostnih nalog, kar naj bi dosegla s pomočjo iz enega sklada, v primeru cilja konvergenca, s pomočjo iz KS in ESRR...« Na nacionalni ravni je opredeljen v okviru Zakona o javnih financah ter Uredbi o podlagah in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna. Pri sestavljanju OP RR so bile upoštevane tudi ostale pravne podlage na ravni EU in ravni RS (SVRK, 2008d, str. 5–6).

V skladu z načeli trajnostnega razvoja je namen OP RR podpirati usmeritve, ki povečujejo konkurenčnost, gospodarstvo, ki zmanjšujejo regionalne razlike. OP RR prispeva k rasti gospodarske stopnje, dviguje konkurenčnost gospodarstva ter razvija mala in srednja podjetja in tako spodbuja podjetništvo. Glavni cilj v izvajanju OP RR predstavlja: »Inovativna, dinamična in odprta Slovenija, z razvitimi regijami in konkurenčnim, na znanju temelječim gospodarstvu« (SVRK, 2008d, str. 56).

EK je v teku izvajanja finančne perspektive 2007–2013 potrdilo spremembo OP ROPI za obdobje 2007–2013 in OP RR za obdobje 2007–2013. V okviru spremembe teh dveh programov je bilo prerazporejeno približno 196 milijonov € v namen spodbujanja inovativnosti ter razvojno–raziskovalnih projektov. Prerazporedila so se tudi sredstva med področji znotraj navedenih operativnih programov (SVRK, b.l.d.).

Tabela 6: Stanje OP RR na dan 31. 3. 2015 po razvojnih prioritetah

OP RR – Razvojna prioriteta	Pravice porabe
1. Konkurenčnost podjetij in raziskovalna odličnost	613.152.895
2. Gospodarsko–razvojna infrastruktura	269.451.040
3. Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov	253.235.116
4. Razvoj regij	619.442.634
5. Tehnična pomoč	28.003.734
Skupaj	1.783.285.419

Vir: SVRK, Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, Poročilo o črpanju sredstev evropske kohezijske politike 2007–2013 za Cilj Konvergenca obdobje januar 2015–marec 2015, 2015, str. 7.

Sredstva OP RR so usmerjena v večjo konkurenčnost gospodarstva. Spodbujala se je večja zaposljivost, ki temelji na novih znanjih. S pomočjo razvijanja naravne in kulturne dediščine so se ustvarila nova delovna mesta na področju turizma. Za lokalne skupnosti je pomembna prioriteta Razvoj regij, ki jim je omogočala neposredno koriščenje sredstev. Lokalne skupnosti so z uspešnim kandidiranjem na javnih pozivih pridobile sredstva, ki so jih vlagale v okoljsko, gospodarsko, prometno in drugo infrastrukturo. V Sloveniji se je v okviru »Razvoja regij« odvijalo veliko projektov, kar je omogočilo razvoj infrastrukture po vsej Sloveniji.

2.5 Črpanje sredstev evropske kohezijske politike 2007–2013 v Sloveniji

Slovenija je zaradi priprav na finančno perspektivo 2007–2013 začela prenavljati sistem črpanja evropskih sredstev, ki je veljal v finančnem obdobju 2000–2006. Spremembe so bile naravnane v smeri zmanjševanja kompleksnosti sistema črpanja evropskih sredstev. Na podlagi dobre prakse črpanja sredstev v obdobju 2000–2006 je Slovenija v finančni perspektivi 2007–2013 obdržala prakso centraliziranega upravljanja in nadzor kohezijske politike. Prisoten je en organ upravljanja, in sicer Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalni razvoj. Prav tako je prisoten en plačilni organ, ki je Ministrstvo za finance ter neodvisni finančni nadzorni organ, ki ga predstavlja Ministrstvo za finance ter Urad RS za nadzor proračuna. Za izvajanje instrumentov so odgovorna posamezna ministrstva. Služba vlade RS za lokalno samoupravo je predlagala naslednje spremembe za izboljšanje sistema črpanja sredstev (SVRK, 2007, str. 4):

- prenos funkcij posredniških teles za ESRR in ESS na organ upravljanja,
- okrepljeno sodelovanje in komunikacija med organom upravljanja, plačilnim organom, Uradom RS za nadzor proračuna in resornimi ministrstvi,
- mesečno spremljanje stanja implementacije od organov upravljanja in poročanje pristojnim ministrom ter predsedniku vlade, enkrat letno tudi Državnemu zboru,
- tedensko spremljanje stanja plačil in posredovanih zahtevkov za povračilo,
- določanje skrajnih rokov za sklepanje pogodb, plačila in ZZP, s ciljem pospeševanja

aktivnosti,

- zaveza ministrstev, da dosledno uporabljajo finančna zavarovanja za resnost izvedbe del pri pogodbah,
- boljša promocija in informiranje o strukturnih skladih,
- dodatno zaposlovanje na področju nadzora po 4. členu Uredbe Komisije št. 438/2001 iz sredstev tehnične pomoči,
- priprava transparentnih in jasnejših navodil ter usmeritev,
- natančnejše definiranje upravičenih stroškov.

RS je bilo v finančni perspektivi 2007–2013 na voljo 4,1 milijarde evrov. V skladu s pravili navedene finančne perspektive je lahko Slovenija črpala evropska sredstva do 31. 12. 2015. Različna ministrstva so razpisovala sredstva v okviru javnih pozivov ali razpisov, ki so jih nato tudi odobrila oziroma razdelila. Organ upravljanja je lahko potrdil manjše projekte na predlog posredniškega telesa. Projekte, ki so večji od 50 mio €, je potrdila EK z odločbo. V letu 2014 je bila ustanovljena Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (v nadaljevanju SVRK), ki je pristojna za delovni področji evropske kohezijske politike in razvoja. SVRK s pomočjo vseh udeležencev črpanja evropskih sredstev skrbi za nemoteno črpanje, koordinira različne udeležence, spremlja in organizira proces, da poteka nemoteno (SVRK, 2016, str. 28).

Tabela 7: Podatki o črpanju evropskih sredstev po posameznih operativnih programih in skupaj, obdobje 1.1.2007 do 31.3.2015

Operativni programi	Pravice porabe	Potrjene operacije	% glede na pravice porabe	Podpisane pogodbe	% glede na pravice porabe	Izplačila iz proračuna	% glede na pravice porabe
OP RR	1.783.285.419	1.809.905.008	101,49	1.808.182.021	101,40	1.660.836.836	93,13
OP RČV	755.669.370	760.594.009	100,65	758.162.179	100,33	682.750.893	90,35
OP ROPI	1.562.063.847	1.822.094.710	116,80	1.683.952.924	107,80	1.134.893.641	72,65
Vsi OP–ji	4.101.048.636	4.392.593.727	107,11	4.250.297.125	103,64	3.478.481.370	84,82

Vir: SVRK, Poročilo o črpanju sredstev evropske kohezijske politike 2007–2013 za Cilj Konvergenca obdobje januar 2015–marec 2015, 2016, str. 6.

V Tabeli 7 so predstavljeni podatki na nivoju operativnih programov (OP RR, OP RČV, OP ROPI) in nivoju skupne porabe OP–jev. V okviru OP RR je bilo na voljo 1,78 milijarde evrov, od tega je bilo potrjenih operacij v višini 1,8 milijarde evrov. V okviru RČV je bilo na voljo 0,75 milijarde evrov, od tega je bilo potrjenih operacij v višini 0,76 milijarde evrov. V okviru OP ROPI je bilo na voljo 1,56 milijarde evrov, od tega je bilo potrjenih operacij v višini 1,82 milijarde evrov. Potrjenih operacij je bilo v višini 4,39 milijarde evrov, kar znaša 107,11 % glede na pravico porabe v okviru operativnih programov. Operacije se potrdijo s pogodbami o sofinanciranju in znašajo v skupni višini 4,23

milijarde evrov, kar predstavlja 103,64 % glede na pravico porabe v okviru operativnih programov. Razvidno je, da so pristojna ministrstva potrdila več sredstev, kot jih je bilo na voljo. Pristojna telesa so vzela v okvir nastanek neupravičenih stroškov, finančnih korekcij zaradi nepravilnost ter razkorak med izplačili iz državnega proračuna in povračili iz evropskega proračuna. Tako so bila iz državnega proračuna izplačana sredstva v višini 3,47 milijarde evrov, kar predstavlja 84,82 % glede na pravico porabe. Zahtevki za izplačilo so do 31. 3. 2015 znašali 3,21 milijarde evrov, kar predstavlja 78,41 % glede na pravico porabe. Glede na to, da so podatki zbrani do 31. 3. 2015, v nadaljevanju predstavljamo podatke do 31. 12. 2015, torej do konca leta 2015, ko je Slovenija zaključila s črpanjem evropskih sredstev v finančni perspektivi 2007–2013.

Tabela 8: Podatki o črpanju evropskih sredstev v evrih po posameznih operativnih programih in skupaj v obdobju od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2015

Operativni programi	Pravice porabe	Izplačila iz proračuna	% glede na pravice porabe	Certificirani ZzP	% glede na pravice porabe
OP RR	1.783.285.419	1.895.336.329	106,28	1.752.752.301	98,29
OP RČV	755.669.370	761.305.299	100,74	723.703.695	95,77
OP ROPI	1.562.063.847	1.655.885.515	106,01	1.506.478.782	96,44
Vsi OP–ji	4.101.048.636	4.312.527.143	105,16	3.982.934.777	97,12

Vir: SVRK, Poročilo o črpanju sredstev evropske kohezijske politike 2007–2013 za Cilj Konvergenca obdobje januar 2015–december 2015, 2016, str. 12.

Do 31. 12. 2015 so bila na nivoju operativnih programov izplačana sredstva v višini 4,3 milijarde evrov, kar predstavlja 105,16 % glede na pravico porabe na skupnem nivoju operativnih programov. Zahtevki za izplačilo so znašali 3,98 milijarde evrov, kar predstavlja 97,12 % vseh sredstev, ki so bili na razpolago za črpanje. Opazno je občutno povečanje črpanja evropskih sredstev v obdobju med 31. 3. 2015 in 31. 12. 2015. Upravičenci so začeli pospešeno vlagati zahtevke za povračilo zaradi izteka finančne perspektive in začeli so se kazati pozitivni učinki akcijskega načrta, ki je bil potrjen 22.1.2015 in je zasledoval cilj, ki je 100 % črpanje evropskih sredstev.

Akcijski načrt (Implementation Task Force) je zajemal 5 ukrepov (SVRK, 2016, str. 36):

- sprememba OP ROPI (izvedeno v letu 2015), ki je zajemala: neformalno posvetovanje z EK, sprejem na Vladi RS, potrditev sprememb na Nadzornem odboru za OP RR in OP ROPI 2007–2013 ter predložitve na EK,
- sprememba OP RR (Sprememba OP RR ni bila potrebna),
- kvartalno poročanje Vladi RS, Državnemu zboru in DG REGIO (izvedeno v letu 2015),
- zagotovljena proračunska sredstva za 100% črpanje razpoložljivih sredstev v okviru

OP-jev (izvedeno v letu 2015),

- administrativna usposobljenost (izvedeno v letu 2015), in sicer za obdobje 2007–2013 ter za obdobje 2014–2020,
- presoja vplivov okolje (PVO) za projekte OP ROPI,
- presoja vplivov na okolje (PVO) za projekte OP RR.

Vlade RS so se skozi vso finančno perspektivo trudile pospešiti proces črpanja. Tako je v letu 2013 tedanja Vlada RS z določenimi sklepi pospešila investicije v lokalno okolje, kar je dodatno pospešilo izvajanje projektov. SVLR ter kasneje ustanovljena SVRK sta se prav tako z določenimi aktivnostmi trudile, da bi Slovenija uspela 100 % izkoristiti razpoložljiva sredstva, ki so bila na voljo. Upravičenci v procesu črpanja so imeli mnogo težav pri izbiri izvajalcev (Zakon o javnem naročanju), zato se je izvedla analiza praks javnega naročanja. V sklopu Ministrstva za javno upravo je bila vzpostavljena posebna svetovalna enota, ki pokriva področje javnih naročil. Namen je pomagati upravičencem od priprave razpisne dokumentacije do samega zaključka javnega naročila. V okviru operativnih programov so se vodile aktivnosti za prerazporeditev prostih sredstev po področjih, ki so omogočila črpanje prostih sredstev. Vlada RS je na seji 6. 11. 2014 sprejela sklep z izjavo o prednostni obravnavi enajstih projektov, ki obsegajo kar 34 občin. Določene aktivnosti so omogočile financiranje navedenih projektov v obdobju 2014–2020, kar se kaže v izdaji odločb o financiranju v letu 2015.

V programskem obdobju 2007–2013 je bil sprejet načrt vrednotenij, ki je v Sloveniji vzpostavil (SVRK, 2016, str. 29):

- natančno definiranje procesov v postopkih vrednotenja,
- sistemsko izvajanje vrednotenij na podlagi letnih načrtov,
- medresorske skupine, ki so sodelovale pri izvajanju posamičnega vrednotenja,
- javne predstavitve in objave izvedenih vrednotenij.

Do 31. 3. 2017 mora Slovenija EK posredovati končna poročila o izvajanju vseh treh operativnih programov. Posredovanje končnih poročil postaja še toliko bolj pomembno, ker s potrditvijo teh poročil Slovenija dobi pravico do črpanja preostalih 5 % skupnih evropskih sredstev. Slovenija je tako lahko črpala le do 95 % dodeljenih evropskih sredstev. Če gledamo v širši luči, ugotovimo, da bomo šele proti koncu leta 2017 lahko govorili o uspešnosti črpanja evropskih sredstev v Sloveniji. Določene kontrole, revizije se bodo opravile še v fazi zaključevanja projektov in tudi vplivale na povrnitev sredstev iz evropskega proračuna. Trenutno RS zaseda četrto mesto med državami članicami EU glede na povrnjena sredstva iz evropskega proračuna. Realno stanje izkoriščenosti evropskih sredstev se bo najverjetneje pokazalo konec leta 2017 oziroma v začetku leta 2018 (SVRK, 2016, str. 6).

V letu 2018 bo ugotovljena končna uspešnost črpanja evropskih sredstev Slovenije glede na ostale evropske države. Podatki nam nazorno kažejo, da je v zadnjih letih narejen velik premik pri absorpcijski sposobnosti Slovenije pri črpanju evropskih sredstev. Premik je nastal zaradi izteka finančne perspektive 2007–2013 in zadnjega roka za izstavitev zahtevkov za povračila sredstev. Vlada RS je s svojimi službami in ministrstvi ter lokalnimi skupnosti močno pospešila proces črpanja evropskih sredstev in omogočila uvrstitev na visoko četrto mesto med državami članicami EU glede na povračila iz evropskega proračuna.

3 REGIONALNA POLITIKA EVROPSKE UNIJE V OBDOBJU 2014–2020

EK je združila strukturne sklade in glavne naložbene instrumente v Uredbi o skupnih določbah. Regulativni okvir določa skupna pravila za evropske sklade, investicije kohezijske politike v rast in delovna mesta ter orodja za regionalni razvoj kmetijskih in ribiških skladov, za boljšo koordinacijo sredstev ter poenostavitev izvajanja. Regionalno evropsko politiko v finančnem obdobju 2014–2020 sestavljajo skladi ESRR, ESS in KS. Iz delov kohezije se financirajo tudi Evropsko teritorialno sodelovanje in mehanizmi za teritorialni razvoj (Evropski parlament, 2015, str. 10).

Regionalna politika EU v obdobju 2014–2020 nadaljuje politiko podpiranja evropske solidarnosti z usmerjanjem sredstev iz bolj razvitih držav, regij v manj razvite države in regije. Regionalna politika je namenjena za podporo ustvarjanja delovnih mest, konkurenčnosti, doseganja gospodarske rasti in trajnostnega razvoja z namenom doseči boljšo kakovost življenja državljanov. Za regionalno politiko je v finančni perspektivi 2014–2020 namenjenih 351,8 milijarde EUR (Evropska komisija, 2014, str. 2).

V obdobju 2014–2020 se bo evropska regionalna politika izvajala v okviru treh glavnih skladov, in sicer: ESRR, ESS in KS. Cilj ESRR je doseganje regionalne, ekonomske in socialne kohezije, s strukturnim prilagajanjem regionalnih gospodinjstev ter spodbujanjem trajnostnega razvoja. Države članice EU bodo investirale minimalni delež sredstev v področje raziskav in inovacij, informacijske in komunikacijske tehnologije, konkurenčnost MSP in nizkoogljično gospodarstvo. Z določitvijo štirih tematskih koncentracij se poveča učinkovitost naložb iz ESRR. Projekti, ki se financirajo iz ESRR, se izbirajo na nacionalni ali regionalni ravni. To pomeni, da je za projekte odgovorna vsaka država članica. Z EK se države članice za porabo sredstev dogovorijo v okviru operativnih programov, kjer so določene informacije o naložbah, financiranih dejavnostih in ciljnih skupinah. EK tako izvaja le spremljanje in nadzor nad sredstvi iz ESRR (Evropski parlament, 2015, str. 11–12).

Vloga ESS se je v finančni perspektivi 2014–2020 okrepila. ESS se osredotoča predvsem v investicije, ki so usmerjene v izboljšanje možnosti za zaposlitev, in vlaga v človeški

kapital. Strategija Evropa 2020 želi ustvariti pametno, trajnostno in vključujočo rast v EU. ESS ima tako pomembno vlogo pri doseganju ciljev »Evropa 2000« in spopadanju z dvigom stopnje revščine in nezaposlenosti. V finančni perspektivi 2014–2020 se je vloga ESS spremenila v smislu, da so se sredstva premaknila iz same podpore zaposlovanja k ukrepom, ki so namenjena boju proti revščini, izključenosti, diskriminaciji. ESS sodi v okvir deljenega upravljanja, kar pomeni, da sredstva iz ESS upravlja nacionalna država, EK zgolj spremlja in nadzira izvajanje (Evropski parlament, 2015, str. 14).

S sredstvi KS se zmanjšujejo razlike med državami članicami. Do sredstev iz KS je upravičena vsaka država članica, z BND manj kot 90 % povprečja EU. To so predvsem države, ki so se EU pridružile v letih 2004, 2007 in 2013. KS podpira projekte s področja okoljske infrastrukture in prometa, ki podpirajo pozitivne učinke na okolje ter ukrepe za učinkovito rabo virov. KS se izvaja na ravni države članice preko pristojnega upravitelja države članice (Evropski parlament, 2015, str. 14).

ESPR je namenjen za pomoč ribičem pri prehodu na trajnostni ribolov, raznovrstnosti gospodarskih dejavnosti za obalne skupnosti ter uresničevanju reforme skupne ribiške politike. ESPR je nadomestil obstoječi ESR in je usmerjen v nova delovna mesta in izboljšanje kakovosti življenja ob obalah. ESPR temelji na štirih stebrih, in sicer: pametno in zeleno ribištvo, trajnostni in vključujoči regionalni razvoj ter celostni pomorski politiki. Pri celostni pomorski politiki bo potrebno neposredno upravljanje z EK, medtem ko za ostale stebre veljajo načela deljenega upravljanja (MKGP, 2012f).

EKSRP podpira programe razvoja podeželja v državah članicah in evropsko politiko razvoja podeželja. EK pripravi programe skupaj z državami članicami. Pri pripravi programov se upoštevajo strateške smernice za politiko razvoja podeželja ter prednostne naloge, ki izhajajo iz nacionalnih strateških načrtov.

3.1 Slovenija v obdobju 2014–2020

V novem programskem obdobju 2014–2020 je Slovenija razdeljena na dve kohezijski regiji, in sicer na kohezijsko regijo zahodna Slovenija in kohezijsko regijo vzhodna Slovenija. Slovenijo sestavlja 12 statističnih regij na ravni NUTS 3. Kohezijsko regijo vzhodna Slovenija sestavljajo naslednje statistične regije: osrednjeslovenska, gorenjska, goriška in obalna kraška. Kohezijsko regijo zahodna Slovenija sestavljajo naslednje statistične regije: pomurska, podravska, koroška, savinjska, zasavska, spodnjeposavska, jugovzhodna Slovenija in notranjsko–kraška. Vzhodna kohezijska regija je v letu 2010 dosegla le 82,7 % slovenskega povprečja BDP, medtem ko je zahodna kohezijska regija v letu 2010 dosegla 119,5 % slovenskega povprečja BDP. Za zahodno kohezijsko regijo je značilna višja izobrazbena raven prebivalstva, višja stopnja delovne aktivnosti in nižja stopnja brezposelnosti. Prebivalstvo je zgoščeno okoli Ljubljane in prav razvoj glavnega mesta predstavlja glavno spodbudo ostalim dejavnostim in razvoju prebivalstva. V

Ljubljani deluje večina državnih institucij, visokošolskih središč in zelo dobra je prometna navezanost na avtocestno omrežje. Vse to pripomore k boljšem gospodarskem razvoju in večjim vlaganjem v raziskave in razvoj. Za vzhodno kohezijsko regijo je značilna kmetijska dejavnost in velik delež kmetijskih zemljišč. V regiji so prisotna redko poseljena obmejna območja in velik delež gozdnatih predelov. Vse to vpliva na nižjo gostoto poseljenosti regije. Za vzhodno kohezijsko regijo je značilna tudi avtomobilska industrija, ki prispeva k bruto dodani vrednosti okoli 40 %. Prav tako je pomemben zaposlovalec energetika, saj se v vzhodni regiji nahaja večina energetskih objektov v Sloveniji (SVRK, 2014b, str. 15–16).

Slovenija je sredstva iz skladov ESRR, ESS in KS razdelila po enajstih tematskih ciljih in tako omogočila sistematičen pregled njihove porabe.

Tematski cilj 1: Krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij:

Prednostno se bodo sredstva usmerila v izboljšanje infrastrukture za raziskave in inovacije ter zmogljivost za razvoj odličnosti v raziskavah in inovacijah. Sredstva se bodo s pomočjo ESRR usmerila v podjetniške inovacije in raziskave ter spodbujala povezovanje med podjetji, centri za raziskave, visokošolskimi središči. V sklopu EKSRP se sredstva usmerijo v prenos znanja od stroke do končnih uporabnikov ter v povečanje števila kmetijskih gospodarstev, vključenih v razne oblike sodelovanja, in večjo prilagodljivost svetovalnih storitev (SVRK, 2014b, str. 98).

Tematski cilj 2: Izboljšanje dostopnosti, uporabe in kakovosti informacijskih in komunikacijskih tehnologij

Sredstva se bodo usmerila v širitev širokopasovnih omrežij ter krepitev aplikacij IKT za e-upravo, e-učenje, e-vključenost, e-kulturo in e-zdravje. Sredstva iz ESRR in EKSRP so namenjena gradnji širokopasovne infrastrukture na področjih, kjer ni komercialnega interesa. V letih 2007–2013 je tako širokopasovno omrežje zgradilo nekaj lokalnih skupnosti, ki so bile uspešne na javnih razpisih za pridobivanje sredstev (SVRK, 2014b, str. 99).

Tematski cilj 3: Povečanje konkurenčnosti malih in srednje velikih podjetij

Sredstva se bodo usmerila v spodbujanje podjetništva, zlasti v rast in razvoj MSP. Spodbudila se bo izraba novih idej, ustanavljanje novih podjetij ter tudi izvajanje novih poslovnih modelov. S podporo ERSS naj bi se povečalo število izvoznikov, dodana vrednost in zgodnje podjetniške dejavnosti. S podporo ESPR se bo povečala konkurenčnost MSP na področju ribištva in akvakulture. S sredstvi EKSRP se bo spodbujala produktivnost ter večja okoljska učinkovitost podprtih kmetijskih gospodarstev.

Podpira se vključenost v shemo kakovosti in povečanje dodane vrednosti za kmetijske proizvode (SVRK, 2014b, str. 100).

Tematski cilj 4: Podpora za prehod na nizkoogljično gospodarstvo

Podpora je namenjena energetske učinkovitosti in uporabi obnovljivih virov energije, spodbujanju proizvodnje obnovljivih virov energije, razvoju in izvedbi pametnih distribucijskih sistemov ter razvijanju nizkoogljičnih strategij. S pomočjo KS se želi doseči večji delež obnovljivih virov, povečanje energetske učinkovitosti, zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov. S podporo KS in ESRR se bo povečal obseg javnega potniškega prometa in zmanjšali se bodo izpusti CO² prometa (SVRK, 2014b, str. 101).

Tematski cilj 5: Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter preprečevanja in obvladovanja tveganj

Podnebne spremembe s svojimi vplivi posegajo v življenje v Sloveniji. Sredstva iz KS in ESRR so namenjena nižji poplavni ogroženosti prebivalcev, kulturni dediščini in gospodarstvu. Potrebno je zavzeti sistemski pristop in podpreti namenske naložbe za prilagajanje na podnebne spremembe (SVRK, 2014b, str. 102).

Tematski cilj 6: Ohranjanje in varstvo okolja ter spodbujanje učinkovite rabe virov

Ukrepi so namenjeni vlaganju v vodni sektor, varstvu in obnovi biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujanju ekosistemskih storitev. Nadalje se ukrepi usmerijo k izboljšanju sanacij degradiranih zemljišč, izboljšanju urbanega okolja, oživitvi mest. S sredstvi ESRR se bo izboljšalo stanje evropsko pomembnih vrst. S pomočjo KS se želi povečati število prebivalcev v Sloveniji, ki so priključeni na vodooskrbno omrežje, ter spodbuditi gradnjo infrastrukture za odvajanje in čiščenje odpadnih voda. Sredstva iz ESRR se bodo usmerila v ohranjanje in zaščito okolja ter spodbujanje učinkovite rabe virov na področju pomorstva in ribištva. S sredstvi EKSRP se želi povečati površina, kjer se izvajajo nadstandardne sonaravne kmetijske prakse in površina, kjer se izvaja ekološko kmetovanje. Podpirati je potrebno problemska območja z zmanjševanjem onesnaževanja voda in tal z gnojili ter zmanjševanje nevarnosti za erozijo, ustaviti upadanje biotske raznovrstnosti ter ohranjati kmetijske dejavnosti na območjih z omejenimi možnostmi. Navedeni rezultati v okviru tematskega cilja šest se navezujejo tudi na tematski cilj pet (SVRK, 2014b, str. 102).

Tematski cilj 7: Spodbujanje trajnostnega prometa in izboljšanje omrežnih infrastruktur

V okviru navedenega tematskega cilja je želja spodbuditi razvoj celostnega in kakovostnega železniškega sistema, izboljšati regionalno mobilnost ter podpreti multimodalnost enotnega evropskega prometnega področja. S sredstvi KS se bodo odpravljena ozka grla v celotnem omrežju. S pomočjo ESRR se bo izboljšala prometna

povezava s ciljem razvoja regionalnega razvoja (SVRK, 2014b, str. 103).

Tematski cilj 8: Spodbujanje trajnostnega in kakovostnega zaposlovanja ter mobilnosti delovne sile

V okviru tematskega cilja osem se podpirajo dostopi do delovnih mest za iskalce zaposlitve, aktivno in zdravo staranje ter vključevanje mladih na trg dela. S pomočjo sredstev ESS se želi povečati delež zaposlenih, ki so imeli prej status brezposelnih. Sredstva bodo usmerjena v ukrepe, ki bodo spodbudili zaposlovanje težko zaposljivih ciljnih skupin, posredovanju med ponudbo in povpraševanju na trgu dela, povečanju deleža zaposlenih ter podpori izvajanja reform. Sredstva iz ESPR bodo namenjena tudi vključevanju sladkovodne akvakulture v lokalni razvoj. Rezultati v okviru EKSRP se nanašajo na ohranitev obstoječih in ustvarjanje novih delovnih mest ter v ustvarjanje novih delovnih mest v predelavi lesa (SVRK, 2014b, str. 103–104, 114).

Tematski cilj 9: Spodbujanje socialnega vključevanja ter boj proti revščini in kakršni koli diskriminaciji

Podpora je namenjena spodbujanju socialnega podjetništva, vlaganju v zdravstveno in socialno infrastrukturo, spodbujanju visokokakovostnih storitev ter spodbujanju enakih možnosti. S pomočjo ESS se želi omogočiti večjemu številu oseb vstop na trg dela, razviti različne preventivne programe za preprečevanje revščine, rast uporabe in vzpostavitev sistema za kakovostno izvajanje storitev. S sredstvi ESRR se bodo zagotovile ustrezne bivalne enote za izvajanje skupnostnih storitev ter povečala socialna vključenost. Rezultati v okviru EKSRP se nanašajo na število prebivalcev, vključenih v lokalne akcijske skupine (SVRK, 2014b, str. 105–106, 114).

Tematski cilj 10: Naložbe v izobraževanje, usposabljanje in vseživljenjsko učenje

Tematski cilj deset bo pripomogel h krepitvi dostopnosti vseživljenjskega učenja za vse starostne skupine, izboljšanju prehoda iz izobraževalnega sistema v zaposlitev ter kakovostnejši sistem poklicnega izobraževanja. Vlagalo se bo v izobraževanje in usposabljanje ter vseživljenjsko učenje. S sredstvi ESS se bodo izboljšale in prilagodile splošne in poklicne lastnosti tudi s trgom dela, prilagojeno poklicno izobraževanje s trgom dela, odprt sistem izobraževanja, povezanost visokošolskega sistema z okoljem in potrebami na trgu dela. Pričakovani rezultati v okviru EKSRP se nanašajo na izboljšano usposobljenost in informiranost, kar je pogoj za razvoj dejavnosti in uvedbo inovacij na podeželju (SVRK, 2014b, str. 107, 114).

Tematski cilj 11: Izboljšanje učinkovitosti javne uprave

Javna uprava s svojimi storitvami predstavlja pomemben člen v razvoju države. Podpora je

namenjena naložbam v institucionalne zmogljivosti ter v učinkovito javno upravo. Cilj podpira razvoj zmogljivosti za vse dejavnike izobraževanja, vseživljenjskega učenja, usposabljanja in socialnih zadev. S pomočjo ESS se bo skrajšal čas reševanja zadev (pravosodje), zmanjšalo se bo število nerešenih zadev, znižali se bodo stroški poslovanja sodišč, omogočena bo večja preglednost delovanja javne uprave, sredstva bodo namenjena povečanju usposobljenosti javnih uslužbencev (SVRK, 2014b, str. 110).

Slovenija v finančni perspektivi 2014–2020 razpolaga s približno 3,25 milijarde evrov iz KS in evropskih strukturnih skladov. V okviru KS je Sloveniji na voljo 1,055 milijarde evrov. Sredstva ESS in ESRR se delijo na obe kohezijski regiji glede na stopnjo razvitosti regij. Kohezijski regiji zahodni Sloveniji bo na voljo 847 milijonov evrov. Kohezijski regiji vzhodni Sloveniji bo na voljo 1,26 milijarde evrov, kar je v skladu z razdelitvijo sredstev glede na stopnjo razvitosti. Če skupaj štejemo vse evropske investicijske sklade (KS, ESS, ESRR, EKSRR, ESPR, YEI, FEAD, CEF, ETS) je Sloveniji na voljo kar 4,118 milijarde evrov. Sredstva, ki so na voljo Sloveniji, so namenjena doseganju ciljev strategije EU 2020 (SVRK, 2014b, str. 123).

Delitev Slovenije na dve kohezijski regiji omogoča Sloveniji več finančnih sredstev, kot bi ji pripadlo v primeru, če bi Slovenija bila opredeljena kot ena regija. Razdelitev na regiji omogoča večjo koriščenje sredstev vzhodni kohezijski regiji, ki po različnih parametrih zaostaja za zahodno kohezijsko regijo. Razdelitev na dve kohezijski regiji je predvidel že predlog Zakona o skladnem regionalnem razvoju. Potreba po navedeni razdelitvi izhaja predvsem iz dejstva, da bi Slovenija kot ena regija presegla 75 % splošne razvitosti EU. Vstop slabše razvitih držav med države članice EU je pripomoglo k dejstvu, da je Slovenija bolj razvita od določenih članic EU. Slabše razvite države članice so na primer Bolgarija, Romunija.

3.2 Teritorialno sodelovanje

Evropska regionalna politika se bo izvajala v okviru dveh ciljev, naložb v rast in delovnih mest ter evropskega teritorialnega sodelovanja. Glavnina sredstev je namenjena cilju naložbe v rast, vendar to ne zmanjšuje pomena cilja evropsko teritorialno sodelovanje. Evropsko teritorialno sodelovanje omogoča sodelovanje med različnimi nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi akterji iz različnih držav članic. S pomočjo evropskega teritorialnega sodelovanja pride do izmenjave politik, izkušenj ter znanj. V današnjem globalnem svetu izzivi, priložnosti in problemi presegajo zarisane nacionalne meje ter zahtevajo ukrepanje na ustrezni teritorialni ravni. Evropsko teritorialno sodelovanje se deli na (SVRK, 2014a, str. 1):

- čezmejno sodelovanje med sosednjimi regijami (NUTS 3) na kopenskih in morskih mejah dveh ali več držav članic ali države članice in tretje države z namenom reševanja skupnih izzivov, ki se skupaj opredelijo v obmejnih regijah,

- transnacionalno sodelovanje na večjem geografsko zaokroženem območju, ki pokriva več držav (NUTS 2) in vključuje partnerje na nacionalni, regionalni in lokalni ravni za spodbujanje celostnega teritorialnega razvoja, vključno s sodelovanjem v okviru makroregionalnih strategij in strategij morskih bazenov,
- medregionalno sodelovanje na ozemlju vseh 28 držav članic EU, Norveške in Švice ter le v določenem programu še Islandije in Lihtenštajna.

Evropsko teritorialno sodelovanje se izvaja že od devetdesetih let 20. stoletja. Za finančno perspektivo 2014–2020 je bila prvič sprejeta uredba, ki določa ukrepe v okviru Evropskega teritorialnega sodelovanja. Sredstva, ki so namenjena reševanju težav, ki presegajo nacionalne meje, se financirajo iz Evropskega teritorialnega sodelovanja. V finančni perspektivi 2014–2020 je za evropsko teritorialno sodelovanje na voljo 8.948 milijonov evrov. Sredstva so razdeljena na (Evropski parlament, 2016):

- 74,05 % za **čezmejno sodelovanje**. V te programe so vključeni regionalni in lokalni organi območij s skupno (kopensko ali morsko) mejo, njihov namen je razvijati obmejna območja, izkoristiti njihove doslej še neizkoriščene možnosti za rast in reševati skupne izzive, opredeljene s skupnimi močmi,
- 20,36 % za **nadnacionalno sodelovanje**. Ti programi pokrivajo večja nadnacionalna ozemlja, njihov namen je okrepiti sodelovanje med nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi organi na večjih evropskih geografskih območjih z ukrepi, ki spodbujajo celosten teritorialni razvoj. Poleg tega ti programi zajemajo pomorsko čezmejno sodelovanje, ki ni vključeno v programe čezmejnega sodelovanja,
- 5,59 % za **medregionalno sodelovanje**. Namen ukrepov je izboljšati učinkovitost kohezijske politike z ukrepi, ki spodbujajo medregionalno izmenjavo izkušenj o vprašanjih, kot so zasnova in izvajanje programov, trajnostni razvoj mest in analiza razvojnih trendov na ozemlju Unije. Izmenjava izkušenj lahko vključuje spodbujanje obojestransko koristnega sodelovanja med inovativnimi raziskovalno intenzivnimi grozdi ter izmenjave med raziskovalci in raziskovalnimi ustanovami.

Slovenija ima relativno slabo razvita obmejna območja. Evropsko teritorialno sodelovanje predstavlja pomemben razvojni vir za nadaljnji razvoj obmejnih področij. Z dodatnimi sredstvi se lahko spodbudi izmenjava dobrih praks, prenos znanja med različnimi sferami življenja v različnih državah. S sredstvi s teritorialnega sodelovanja se lahko spodbudi razvoj določene infrastrukture v obmejnih področjih. Vključevanje v različne transnacionalne povezave pripomore k sinergijskim učinkom na širši evropski ravni. Države članice EU imajo podobne izzive, kot so na primer podnebne spremembe, naravne in druge nesreče, prometne povezave, ki presegajo nacionalne meje in katerih rešitev je pogojena nadnacionalno. Evropsko teritorialno sodelovanje omogoča z evropskimi sredstvi podprto čezmejno, transnacionalno in medregionalno sodelovanje, kar omogoča skupen regionalni razvoj.

4 VLOGA REGIONALNIH RAZVOJNIH AGENCIJ V REPUBLIKI SLOVENIJI

V letu 1971 je bil v Sloveniji sprejet prvi pravni akt, ki je določal naloge s področja izvajanja regionalne politike. Šele leta 1999 je bil sprejet Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki je bolj podrobno opredelil regionalno razvojno politiko in jo ločil od regionalne strukturne politike, ki je sklop razvojnih aktivnosti. Zaradi slabega skladnega regionalnega razvoja je bil v letu 2005 sprejet nov Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki je močno posegal v organizacijo nosilcev razvoja. Po novem zakonu se po regijah ustanovijo zveze občin, ki sprejemajo regionalne razvojne programe in potrjujejo izvedbene načrte regionalnega razvojnega programa. Regionalne razvojne agencije (v nadaljevanju RRA) so z novim zakonom dobile manjšo veljavo glede svojih nalog. Zakon iz leta 2005 opredeljuje RRA kot tehnično in strokovno podporo pri pripravi regionalnih projektov. Nadalje predvideva ustanovitev pokrajin kot funkcionalnih ozemeljskih enot za trajnostni in regionalni razvoj. RRA naj bi v vmesnem času opravljale naloge spodbujanja regionalnega razvoja. V RS proces ustanavljanja pokrajin še ni končan, zato RRA vodijo proces priprave, regionalnih razvojnih programov, sprejemajo dogovor za razvoj regij in regijske projekte (Bačlija, Gologranc, & Kukovič, 2009, str. 188–120).

Gospodarska kriza je močno posegla v skladen gospodarski razvoj regij v Sloveniji. Do leta 2008 se je dvanajst slovenskih regij močno približevalo evropskemu povprečju, ki se kaže kot napredek v BDP na prebivalca. Po letu 2008 se je približevanje evropskemu povprečju zmanjšalo. Zanimivo je dejstvo, da so se regionalne razlike v Sloveniji začele zmanjševati predvsem na račun zmanjševanja gospodarske aktivnosti v najbolj razvitih regijah. Najbolj razvite regije v Sloveniji so Osrednjeslovenska, Gorenjska, Obalno–kraška. Pomurska odstopa kot najbolj razvojno ogrožena regija. S sprejemom ZSRR–2 v letu 2011 in ZSRR–2A je Vlada RS hotela ustaviti negativni trend razvitosti regij. V zakonih je bilo omogočeno sprejetje ukrepov razvojne podpore v Pokolpju, Mariboru z okolico ter na območju občin Hrastnik, Radeče in Trbovlje. Zakona sta omogočila ustanovitev razvojnih svetov v dvanajstih razvojnih regijah. Pri Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo so bile v evidence vpisane regionalne razvojne agencije. Na podlagi zakonov so bili sprejeti regionalni razvojni programi za programsko obdobje 2014–2020 in sklenili so se dogovori za razvoj regij. Pri izvajanju ZSRR–2 in ZSRR–2A so se pokazale določene pomanjkljivosti, zato je Vlada RS pristopila k spremembam, ki so zapisane v ZSRR–2B in je v veljavi od junija 2016. Zakonodajalec je ugotovil, da Slovenija potrebuje močnejše RRA, ki bodo omogočile skladen razvoj regij in večjo konkurenčnost regij v primerjavi z ostalimi državami (MGRT, 2016, str. 2).

Regionalne razvojne agencije opravljajo splošne razvojne naloge v regijah. RRA pripravlja in opravlja vrednotenje razvojnega programa, pripravlja dogovor za razvoj regij in usklajuje regijske projekte. V okviru svojega dela nudi pomoč pri delovanju razvojnega sveta in sveta regije. Na svetu regije se usklajujejo različne pobude s strani občin,

gospodarskih dejavnosti, samoupravne narodne skupnosti ter nevladnih organizacij. Svet regije potrjuje regionalne razvojne programe in dogovore za razvoj regij.

Organ usklajevanja razvojnih pobud v regiji je razvojni svet regije, v katerem se za uresničevanju razvojnih interesov povezujejo in skupaj sprejemajo odločitve občine, združenja gospodarskih dejavnosti, samoupravne narodne skupnosti ter nevladne organizacije. Ključne naloge razvojnega sveta regije so oblikovanje regijske razvojne mreže ter priprava in sprejem regionalnega razvojnega programa, dogovora za razvoj regij in regijskih projektov. Razvojni svet regije oblikuje odbore na ključnih vsebinskih področjih razvoja regije. Vodijo jih predstavniki regionalne razvojne agencije. Regionalni razvojni program in dogovor mora potrditi svet regije, ki predstavlja najvišje politično predstavništvo v regiji. V njem so zastopani župani in predsednika krovnih organizacij samoupravnih narodnih skupnosti (MGRT, b.l.a).

4.1 Regionalni razvojni programi in dogovori za razvoj regij

Regionalni razvojni programi (v nadaljevanju RRP) določijo razvojne cilje v regiji ter finančne vire za njihovo izvajanje. Zakon v spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Ur.l. RS, št. 20/2011, v nadaljevanju ZSRR–2) v 13. členu opredeljuje, da je vsak regionalni razvojni program razdeljen na strateški in programski del. V strateškem delu se nahaja analiza regionalnih razvojnih potencialov, opredelitev ključnih razvojnih ovir in prednosti regije. Opredeljeni so razvojni cilji in prioritete regij, določi se razvojna specializacija regije. Programski del sestavljajo časovno in finančno ovrednoteni programi, določen je način vrednotenja izvajanja regionalnega razvojnega programa. RRP se sprejme za obdobje štirih let. RRP mora biti usklajen s strategijo razvoja Slovenije, državnim strateškim prostorskim aktom, programom državnih razvojnih prioritet in investicij, programskim dokumentom na mednarodni in državni ravni, regionalnimi in območnimi razvojnimi programi ter dogovori za razvoj regij.

Dogovor za razvoj regij predstavlja ključni izvedbeni instrument RRP. Kot pri RRP se tudi dogovor za razvoj regij pripravlja skupaj s pripravo nacionalnih strateških dokumentov. V dogovoru se projekti razdelijo na regijske in sektorske projekte. Regijski projekti so razvojni projekti, ki izhajajo iz RRP, in se osredotočijo na reševanje problematike v razvojni regiji in širše. Sektorski projekti izhajajo iz programa določenega ministrstva, z njegovim izvajanjem se dosega tudi razvojni cilji regije. V skladu z razvojnim dialogom med državo in regijo se bodo določili prioritetni projekti, kar bo omogočilo umestitev projektov v načrte razvojnih programov države in občin (MGRT, b.l.b).

4.2 Regionalna razvojna agencija Posavje

V regiji Posavje je ustavljena Regionalna razvojna agencija Posavje (v nadaljevanju RRA Posavje) v pravni obliki javnega zavoda, ki opravlja razvojne naloge v razvojni regiji.

Ustanoviteljice RRA Posavje so: Občina Bistrica ob Sotli, Občina Brežice, Občina Kostanjevica na Krki, Občina Krško, Občina Radeče in Občina Sevnica. RRA Posavje s svojimi nalogami opravlja koordinatorja skladnega razvoja regije in omogoča organizacijsko, tehnično in strokovno podporo vsem zainteresiranim dejavnikom v okolju (RRA Posavje, b.l.a).

RRA Posavje v okviru svojih nalog opravlja strokovno podporo Razvojnemu svetu regije Posavje, Svetu regije Posavje, sodeluje na sejah Razvojnega sveta vzhodne kohezijske regije, regijski razvojni mreži ter vodi odbore Razvojnega sveta regije Posavje. V okviru Razvojnega sveta regije Posavje je pet odborov: Odbor za gospodarstvo, Odbor za turizem in kulturo, Odbor za človeške vire in kakovost življenja, Odbor za okolje, prostor in infrastrukturo ter Odbor za razvoj podeželja (RRA Posavje, 2016, str. 9).

Delo RRA se deli na štiri temeljna delovna področja: na gospodarstvo in turizem, človeške vire, infrastrukturo, okolje in prostor ter podeželje. V okviru gospodarstva se bodo izvajali programi, ki se bodo navezovali na ukrepe, ki jih izvaja država za spodbujanje gospodarstva v letu 2014–2020. Na področju človeških virov bo RRA Posavje v letu 2016 izvajala projekte s področja človeških virov ter izpeljala dva vladna projekta, Posavsko štipendijsko shemo ter projekt Podjetno v svet podjetništva. V okviru razvoja podeželja se bodo uresničevali cilji, zapisani v Regionalnem razvojnem programu regije Posavje 2014–2020. S pomočjo sredstev CLLD-ja se bo spodbudil razvoj regije Posavje, ki bo temeljil na pristopu od spodaj navzgor. Ta bo omogočila sodelovanje med javnim in gospodarskim sektorjem ter nevladnimi organizacijami (RRA Posavje, 2016, str. 10–16).

Regija Posavje se nahaja ob spodnjem toku reke Save in meji na Hrvaško ter obsega 75.683 prebivalcev. V regiji Posavje na področju gospodarstva močno izstopa energetske sektor z večjo dodano vrednostjo na zaposlenega v primerjavi z ostalimi dejavnostmi. V tako imenovanem energetskem bazenu Slovenije se ustvari kar 38 % proizvedene električne energije v Sloveniji. Turizem je močno zastopan v Posavju, predvsem zaradi Čateških Toplic. Razvita je tudi industrija in kmetijske dejavnosti, ki izkazujejo manjšo dodano vrednost na zaposlenega. Regija je relativno dobro prometno povezana, zaradi slabe navezave na avtocesto odstopata predvsem Občini Radeče in Sevnica (RRA Posavje, b.l.b).

4.3 Regionalni razvojni program regije Posavje 2007–2013

Regionalni razvojni program regije Posavje 2007–2013 (v nadaljevanju RRP 2007–2013) je opredelil razvojne cilje v regiji Posavje in določil finančne vire za izvajanje teh ciljev v obdobju 2007–2013. RRP 2007–2013 je zajel območja štirih občin: Občine Brežice, Občine Krško, Občine Sevnica in Občine Kostanjevica na Krki. RRP 2007–2013 je pomenil pomemben vsebinski preboj v smislu povezovanja regije Posavje kot celote. Za aktiviranje gospodarskih in drugih prednosti je bilo potrebno povezati nosilce regionalnega

razvoja (lokalne skupnosti, gospodarstvo, nevladne organizacije) v skupno soodločanje pri ustvarjanju regionalne politike.

Na podlagi procesa priprave RRP 2007–2013 je bilo določenih 183 javnih projektov, 456 podjetniških projektov, 6 velikih projektov s področja energetike in pet nacionalnih razvojnih projektov. Vrednost RRP 2007–2013 je bila 1,2 milijarde EUR, od tega je največji delež sredstev pripadal vlaganju v energetske javne objekte (RRA Posavje, 2007, str. 7).

Regija Posavje se je v finančni perspektivi 2007–2013 vključila v vse tri operativne programe za pridobivanje evropskih sredstev. V okviru Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov (OP RR) je bilo sofinanciranih 70 projektov. V okviru projektov je regija Posavje pridobila 55,6 mio €. S projekti je bila vzpostavljena gospodarsko razvojna infrastruktura, spodbujalo se je podjetništvo, razvijali so se turistični potenciali in omogočilo se je boljše stanje podeželske infrastrukture. V okviru Operativnega programa razvoja človeških virov (OP RČV) je bilo v Spodnjeposavski regiji sofinancirano 36 projektov v skupni višini 6,4 mio €. Projekti so omogočili doseganje večje stopnje zaposlenosti, spodbujanje podjetništva, razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja. V okviru operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture (OP ROPI) je regija prejela 6,1 mio € iz KS. Sredstva so bila vložena v oskrbo s pitno vodo, v projekte za odvajanje in čiščenje odpadnih voda, ravnanje z odpadki, v izboljšanje rabe energije, kakovosti bivanja, izboljšanje kakovosti socialnih in zdravstvenih storitev. V okviru čezmejnega sodelovanja je bilo Spodnjeposavski regiji dodeljeno 1,1 € sredstev na ravni 7 projektov, v katerih sodelujejo partnerji iz regije. Iz prednostne usmeritve Regionalni razvojni programi je bilo za sofinanciranje odobreno 35 projektov v višini 32,2 mio €. Z navedenimi sredstvi so lokalne skupnosti obnovile ceste, vodooskrbne sisteme, izboljšale stanje na odvajanju in čiščenju odpadnih voda itd. Za spodbujanje podjetniške dejavnosti z naslova spodbujanja tujih neposrednih naložb so bila dodeljena sredstva v višini 0,4 mio € dvema podjetjema, kar je omogočila 75 novih delovnih mest v regiji. Iz Slovenskega podjetniškega sklada je bilo dodeljenih 7,8 mio € spodbud, kar je omogočilo odprtje 341 novih delovnih mest. Iz programa razvoja podeželja so bila sredstva v višini 4 mio € namenjena v izboljšanje okolja in kakovosti življenja podeželja ter konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja (RRA Posavje, 2015, str. 6–11).

Regija Posavje je s pomočjo črpanja evropskih sredstev dosegala cilje, ki so opredeljeni v RRP 2007–2013. Zaradi gospodarske krize in slabših razmer v Sloveniji vsi cilji niso bili doseženi. Izstopa predvsem višja stopnja brezposelnosti, ki je znašala 14,07 % in povečan indeks razvojne ogroženosti, ki znaša 104,7. Povečalo se je število kmetij z registriranimi dopolnilnimi dejavnostmi na 174 kmetij ter rahlo je presežen načrtovani delež prebivalcev, ki so priključeni na javno kanalizacijo. Spodnja tabela predstavlja doseganje zastavljenih ciljev (RRA Posavje, 2015, str. 5).

Tabela 9: Doseganje zastavljenih ciljev Regionalnega razvojnega programa 2007–2013 na ravni prioritet

Cilji	Planirano	Doseženo
BDP na prebivalca regije glede na povprečje v Sloveniji (%)	90	87,2
Indeks razvojne ogroženosti	91	104,7
Stopnja registrirane brezposelnosti (%)	10	14,07
Povprečno leto šolanja	10,2	10,78
Delež evropsko primerljivih kmetij glede na celotno število kmetij v Posavju	4,6	n.p.
Število kmetij z registriranimi dopolnilnimi dejavnostmi	63	147
Število delujočih javno–zasebnih partnerstev	0	1
Delež prebivalcev, priključenih na javno kanalizacijo (%)	34	35
Delež zmanjšanja vodnih izgub (%)	40	29,4
Indeks staranja prebivalstva	110	122,3

Vir: RRA Posavje, Regionalni razvojni program regije Posavje 2014–2020, 2015, str. 5.

RRP 2007–2013 je povezal večjo število posameznikov, delovnih skupin in organizacij z namenom iskanja novih priložnosti v svojem delovanju. Regija je izpeljala večje število projektov, ki so bili sofinancirani z evropskimi sredstvi in tako zmanjševala razvojni zaostanek. S pomočjo evropskega denarja je bil tako dosežen velik napredek pri samem razvoju regije, a gospodarska kriza je z vsemi vplivnimi dejavniki povzročila nedoseganje vseh postavljenih kazalnikov.

Snežana Čanak je na seji Razvojnega sveta regije, ki je bila 17. 6. 2016 kot skrbnica regije pri Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo, povedala, da je bila regija Posavje po črpanju sredstev ena najbolj uspešnih regij. Regija Posavje je iz treh evropskih skladov pridobila okoli 110 milijonov evrov evropskih sredstev. V to oceno niso všteti podatki za pridobljena evropska sredstva s strani podjetij in zadrug (Mavsar, 2016).

4.4 Regionalni razvojni program regije Posavje 2014–2020

S 1. januarjem 2015 je začela veljati Uredba št. 1319/2013, ki v Spodnjeposavsko razvojno regijo vključuje podatke šestih Občin, in sicer Bistrico ob Stoli, Brežice, Kostanjevico na Krki, Krško, Radeče ter Sevnico. Regionalni razvojni program regije Posavje 2014–2020 (v nadaljevanju RRP 2014–2020) je razdeljen na strateški in programski del. Strateški del predstavlja pregled dosedanjega stanja v regiji ter smernice prihodnjega regionalnega dela. Programski del prikaže ukrepe po investicijskih področjih znotraj prioritet ter zajema pregled projektnih predlogov tudi s finančnega vidika. Pri pripravi RRP 2014–2020 so sodelovali različni deležniki razvoja na vseh ravneh v regiji. Zastavljeni cilji so bili postavljeni s pomočjo Sveta regije Posavje, Razvojnega sveta regije Posavje, Odborov razvojnega sveta regije Posavje in Razvojne mreže Posavje (RRA Posavje, 2015, str. 2–3).

V procesu priprave RRP 2014–2020 je bilo prepoznano za 509 mio € potreb v regiji Posavje. Potrebe so razdeljene po desetih prednostnih oseh. V okviru prednostne osi Mednarodne konkurenčnosti raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo, je bilo prepoznano 5,4 mio € projektov, od tega je predvideno sofinanciranje v višini 4,3 mio €. V okviru Dinamičnega in konkurenčnega podjetništva za zeleno gospodarsko rast je prepoznano za 46 mio € projektov, na katerih je predvideno sofinanciranje v višini 35,9 mio €. Za namen Trajnostne rabe in proizvodnje energije in pametnega omrežja je ovrednoteno za 273,2 mio € projektov, predvideno sofinanciranje je zavedeno v višini 232,2 mio €. V okviru Prilagajanja na podnebne spremembe je ovrednoteno za 2,1 mio potreb, in predvideno je sofinanciranje v višini 1,6 mio €. Za doseganje Boljšega stanja okolja in biotske raznovrstnosti je predvideno 173,6 mio € projektov, od tega je predvideno sofinanciranje v višini 140,7 mio €. Za prednostno os Izgradnja infrastrukture in ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti so sredstva namenjena za izgradnjo 3. razvojne osi. V okviru Spodbujanja zaposlovanja in transnacionalne mobilnosti delovne sile je večinoma upravičenec Zavod RS za zaposlovanje. Za namen Socialne vključenosti in zmanjševanja tveganja revščine, aktivnega staranja in zdravja je namenjeno 3 mio €, od tega je predvideno sofinanciranje v višini 2,4 mio €. V okviru prednostne osi Pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, učinkovita javna uprava, podpora razvoju NVO ter krepitev zmogljivosti socialni parterjev je podpora namenjena nevladnim organizacijam na ravni države. Po prednostnih oseh je skupno predvideno sofinanciranje v višini 421,9 mio €. V zgoraj navedenih podatkih niso zajeti projekti s področja poslovnih con, javne turistične in kulturne infrastrukture, ki skupno predstavljajo 30,9 mio € vrednosti projektov. Projekti, ki lahko kandidirajo za Program razvoja podeželja so ovrednoteni na 35,5 mio €. V okviru novega pristopa, ki ga vodi Skupnost, so sredstva namenjena izvajanju ukrepa lokalni razvoj (CLLD). V okviru regije Posavje je predvidno sofinanciranje projektov v okviru CLLD v višini 2,8 mio € (RRA Posavje, 2015, str. 6–7).

Na ravni Prioriteta 1: Konkurenčnost gospodarstva in dvig zaposlitvenih možnosti v regiji so predvidene naslednje aktivnosti: zagotavljanje finančnih virov za male in srednje velike podjetnike, vlaganje v inovacije, razvoj in raziskave ter vzpostavljanje povezav med podjetji, podpora lesno–predelovalni industriji, vlaganje v gospodarske cone, vlaganje v povezovanje podjetij, vlaganje v promocijo turizma, naložbe v kmetijska gospodarstva, naložbe v kmetijske proizvode, vzpostavitev gozdno lesne verige, vlaganje v vseživljenjsko učenje in kakovostno učno okolje, naložbe v izobraževanje in aktivnosti na trgu dela (RRA Posavje, 2015, str. 117).

V Tabeli 10 so prikazani kazalniki za prioriteto 1: Konkurenčnost gospodarstva in dvig zaposlitvenih možnosti v regiji. Upoštevano je stanje v letu 2012 in želeno stanje v letu 2020. Z RRP 2014–2020 želi regija Posavje doseči dvig stopnje brezposelnosti s 14,07 % na 13 %, dvigniti delež prebivalcev s terciarno izobrazbo v starosti nad 15 let s 14,86 % na 20 %, dvigniti dodano vrednost z 43.675 € na 54.597 €, zvišati dodano vrednost na

zaposlenega brez upoštevanja področja energetike s 30.489 € na 38.000 € ter povečati število novoustanovljenih malih in srednjih podjetij s 467 na 600. Z izvajanjem RRP 2014–2020 želi regija Posavje dvigniti konkurenčnost gospodarstva in dvigniti zaposlitvene možnosti ter tako ciljno uresničiti razvojne želje regije.

Tabela 10: Opredeljeni kazalniki za Prioriteta 1: Konkurenčnost gospodarstva in dvig zaposlitvenih možnosti v regiji

Kazalniki	Stanje v letu 2012	Končno stanje 2020
Stopnja brezposelnosti	14,07 %	13 %
Delež prebivalcev s terciarno izobrazbo v starosti nad 15 let	14,86 %	20 %
Dodana vrednost na zaposlenega z upoštevanjem področja energetike	43.675 €	54.594 €
Dodana vrednost na zaposlenega brez upoštevanja področja energetike	30.489 €	38.000 €
Število novoustanovljenih podjetij MSP	467	600
Število prenočitev turistov	631.936	644.575

Vir: RRA Posavje, Regionalni razvojni program regije Posavje 2014–2020, Strateški del, str. 117.

V okviru prioriteta 2: Regija privlačna za bivanje so predvidene naslednje aktivnosti: vlaganje v okoljsko ter prometno infrastrukturo, ozaveščanje prebivalcev o ravnanju z odpadki, spodbujanje trajnostne mobilnosti, vlaganje v projekte in ozaveščanje o energetske učinkovitosti, naložbe v kmetijstvo, kmetijske prakse in gozdna dela, vlaganje v socialno vključenost in socialno varnost ogroženih in družin, vlaganje v športno infrastrukturo, vlaganje v zdravje, dnevne centre, bivalne enote, vključevanje kulture in narave v turistično ponudbo, spodbujanje razvoja podeželskih območij in dvig kakovosti bivanja (RRA Posavje, 2015, str. 118). V spodnji tabeli so prikazani kazalniki za prioriteto 2: Regija privlačna za bivanje. Upoštevano je stanje v letu 2012 in željeno stanje v letu 2020. Z RRP 2014–2020 želi regija Posavje zmanjšati indeks staranja prebivalstva s 124,8 na 118, povečati delež prebivalcev, priključenih na javno kanalizacijsko omrežje, s 35 % na 60 %, zmanjšati delež vodnih izgub z 29 % na 20 %, ohraniti indeks pokritosti potreb za domsko varstvo starejših na istem nivoju, zmanjšati delež prejemnikov socialne pomoči pod 50 na 1000 prebivalcev, povečati količino ločeno zbranih frakcij na 160 kg na prebivalca na leto, zmanjšati količino dovedene energije za delovanje stavb na 90 kWh/m²/leto ter povečati obseg kmetijskih zemljišč z urejenimi namakalnimi sistemi na 890 ha. Z uresnitvijo zastavljenih kazalnikov bo regija Posavje izboljšala privlačnost za bivanje.

Tabela 11: Opredeljeni kazalniki za Prioriteta 2: Regija, privlačna za bivanje

Kazalniki	Stanje v letu 2012	Končno stanje 2020
Indeks staranja prebivalstva	124,8	118
Delež prebivalcev priključenih na javno kanalizacijsko omrežje (%)	35	60
Delež vodnih izgub (%)	29	20
Indeks pokritosti potreb za domsko varstvo starejših	112	112
Delež prejemnikov socialne pomoči	53,2/1000 prebivalcev	Pod 50/1000 prebivalcev
Količina ločeno zbranih frakcij/prebivalca/leto	128 kg/prebivalca/leto	160 kg/prebivalca/leto
Dovedena energija za delovanje stavb	130 kWh/m ² /leto	90 kWh/m ² /leto
Obseg kmetijskih zemljišč z izvedenimi agrarnimi operacijami v ha	0	890
Obseg kmetijskih zemljišč z urejenimi namakalnimi sistemi v ha	0	500

Vir: RRA Posavje, Regionalni razvojni program regije Posavje 2014–2020, Strateški del, 2015, str. 118–119.

V okviru čezmejnega sodelovanja je na ravni tematskega cilja 3: Povečanje konkurenčnosti MSP, kmetijskega in ribiškega sektorja ter akvakulture opredelilo podporno okolje za podjetništvo, ki bo razvilo skupno čezmejno promocijo podjetništva ter izobraževanje mladih. V okviru Turističnega destinacijskega managementa bo vzpostavljen prenos dobrih praks. V okviru Podpore v naložbe bodo sredstva namenjena v delovna mesta, ki se nahajajo na podeželskem čezmejnem območju. V okviru tematskega cilja 4: Podpora prehodu na gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika so predvideni projekti, ki se navežejo na izkoriščanje obnovljivih virov energije, izdelavo prototipov za učinkovito rabo energije, podporo projektov, ki so namenjeni ozaveščanja prebivalstva. V okviru tematskega cilja 6: Ohranjanje in varstvo okolja in spodbujanje učinkovite rabe virov je predvidena revitalizacija zaledja mest, oživljanje mestnih jeder, vlaganje v turistično rekreacijsko infrastrukturo, učinkovito rabo virov v čezmejnih območjih. V okviru tematskega cilja 11: Izboljšanje institucionalne zmogljivosti javnih organov in zainteresirane strani ter prispevanje k učinkoviti javni upravi se bodo prenašala znanja in izkušnje o črpanju evropskih sredstev. (RRP 2014–2020, 2015, str. 121). V spodnji tabeli so prikazani kazalniki za Horizontalno prioriteto: Učinkovito podporno okolje in razvoj nevladnega sektorja in čezmejnega sodelovanja. Prikazano je stanje v letu 2012 in želeno stanje v letu 2020. Regija Posavje želi dvigniti število socialnih podjetij v regiji Posavje z 1 na 10, doseči želi ohranitev enega upravljavca za sredstva CLLD ter izvesti skupen projekt za podporo NVO v regiji. Z uresničitvijo kazalnikov bo izboljšano podporno okolje za nevladni sektor in izboljšani pogoji za delovanje socialnih podjetij.

Tabela 12: Opredeljeni kazalniki za Horizontalno prioriteto: Učinkovito podporno okolje in razvoj nevladnega sektorja ter čezmejnega sodelovanja

Kazalniki	Stanje v letu 2012	Končno stanje 2020
Število socialnih podjetij v regiji Posavje	1	10
Število LAS s statusom upravljavca za sredstva CLLD	1	1
Skupni projekti za podporo NVO v regiji	1	1

Vir: Regionalni razvojni program regije Posavje 2014–2020, Strateški del, 2015, str. 121.

RRP 2014–2020 bo pripomogel k doseganju vizije razvoja regije: »Regija privlačna za bivanje, z neokrnjeno naravo in visoko samooskrbo, z zdravimi gospodarskimi jedri in podjetniška aktivna«. RRP 2014–2020 tako predstavlja celovit nabor ukrepov, ki bodo omogočili doseganje zastavljenih ciljev. V programskem obdobju se bo regija Posavje usmerila na doseganje višje dodane vrednosti v regiji, na zagotovitev nadaljnega razvoja okoljske in prometne infrastrukture, na razvoj naravne in kulturne dediščine, na pospešitev čezmejnega sodelovanja, vlaganje v naravne in človeške vire, spodbujanje inovativnih projektov ter usmeritev v reševanje socialne problematike. Regija Posavje v trenutnem obdobju doživlja največje spremembe v okviru gradnje hidroelektrarn na Spodnji Savi, saj ob gradnji potekajo večji infrastrukturni projekti, ki omogočajo razvoj okoljske in prometne infrastrukture. Z uresničitvijo kazalnikov RRP 2014–2014 bo kot del Regije Posavje, veliko pridobila tudi občina Sevnica. V novi finančni perspektivi 2014–2020 bo morala iskati možnosti pridobitve evropskega denarja, s katerim bo omogočila uresničitev svojih razvojnih potreb. Dodatna evropska sredstva za nadaljnji razvoj bo Občina Sevnica iskala sama oziroma skupaj z drugimi v okviru Regije Posavje.

5 RAZVOJNE POTREBE OBČINE SEVNICA

Občina Sevnica leži v vzhodnem delu osrednje Slovenije in se nahaja v regiji Posavje. V njej živi okrog 17.500 prebivalcev in ima 272 km² površine. Razdeljena je na 11 krajevnih skupnosti in 119 naselij. Mesto Sevnica je razpotegnjeno na levi strani reke Save. Občina je pretežno podeželska in ima z gričevjem in hribi posejano pokrajino. Za njo je značilna slabša povprečna gostota naselitve, ki je bila v letu 2015 64,5 prebivalcev na km². Povprečje v Sloveniji znaša 101,8 prebivalca na km². Gospodarstvo v Občini že leta temelji na predelovalni industriji, gozdarstvu in kmetijstvu. V Občini delujejo znana podjetja, kot so Lisca, Kopitarna in Stilles. V njej deluje več večjih podjetij, kot so Tanin Sevnica, Inplet, Plastofarm, Preis Sevnica, Siliko, Inkos, Kmečka zadruga Sevnica, Termoglas itd. (Občina Sevnica, 2015, str. 1).

Tabela 13: Prikaz poslovnih subjektov v Občini Sevnica v letu 2015

Skupaj	Gospodarske družbe in zadruga	Samostojni podjetniki	Pravne osebe javnega prava	Nepridobitne organizacije	Društva	Druge fizične osebe, ki opravljajo določene dejavnosti
1.285	264	660	29	54	175	76

Vir: Občina Sevnica, Poslovno poročilo Občine Sevnica, 2015, str. 2.

V letu 2015 je v Občini Sevnica delovalo 1.285 poslovnih subjektov. Največ zaposlenih je bilo v Lisci d.d., ki je zaposlovala 226 zaposlenih. Med 100 in 200 zaposlenih je imelo še šest podjetij, ostala podjetja so po obsegu zaposlitve manjša. Gospodarsko gibanje v Občini Sevnica izkazuje pozitiven trend, saj število gospodarskih družb in podjetnikov, njihovi prihodki in dodane vrednosti na zaposlenega v občini naraščajo. Naloga Občine je spodbujanje gospodarstva in podjetništva v smislu zagotavljanja potrebne infrastrukture, saj se s tem povečuje njena razvitost. Stopnja registrirane brezposelnosti je konec leta 2015 znašala 11 %, kar pomeni 876 brezposelnih oseb. V novembru 2015 je povprečna bruto plača znašala 1.441,01 €. Povprečna slovenska bruto plača je v istem obdobju znašala 1.679,41 € (Občina Sevnica, 2015, str. 2).

Smer gibanja demografskih in socialnih značilnosti pokaže nadaljnji razvoj oziroma degradacijo določenega območja. Spodnja tabela prikazuje gibanje določenih demografskih kazalcev po določenih občinah in Sloveniji.

Tabela 14: Želena in dejanske smeri gibanja osnovnih kazalcev demografskih in socialnih značilnosti

Kazalci	Smer gibanja kazalcev						
	Želena smer gibanja	Slovenija	Spodnje Posavje	Brežice	Kostanjevica na Krki	Krško	Sevnica
Število prebivalcev	Rast	Rast	Rast	Rast	Upad	Rast	Upad
Gostota poselitve 2011/2002	Stagnacija ali upad	Rast	Rast	Rast	Upad	Rast	Upad
Koeficient starostne odvisnosti 2011/2002	Upad starostne odvisnosti starejših	Rast	Upad	Upad	Rast	Upad	Upad
Izobrazbena sestava 2010/2002	Dvig	Dvig	Dvig	Dvig	Dvig	Dvig	Dvig
Stopnja registrirane brezposelnosti 2011/2002	Upad	Upad	Upad	Upad	Upad	Upad	Upad
Delež žensk med brezposelnimi 2011/2010	Upad	n.p.	n.p.	Upad	Rast	Upad	Upad
Delež brezposelnih s prvo in drugo stopnjo izobrazbe 2011/2010	Upad	n.p.	n.p.	Upad	Upad	Upad	Upad

Vir: S. Založnik, Demografske in socialne značilnosti občin Spodnjega Posavja na osnovi modela trajnostnega razvoja na lokalni ravni, 2012, str. 48.

Za Občino Sevnica je značilna nizka povprečna gostota poselitve. Podatki iz zgornje tabele izkazujejo nadaljnji trend upadanja števila prebivalcev v Občini. V obravnavanem obdobju se je koeficient starostne odvisnosti nekoliko znižal. Z vidika trajnostnega razvoja je pomembno, da se dviguje izobrazbena sestava prebivalstva. Izobrazbena sestava prebivalstva se dviguje v vseh prikazanih območjih. Upad je v obravnavanem obdobju doživela tudi stopnja registrirane brezposelnosti v Občini Sevnica. Stopnja registrirane brezposelnosti se je zaradi gospodarske krize dvignila z 6,8 % v letu 2008 na 13,9 % v letu 2012. Vendar že podatek v letu 2015 izkazuje 11 % registrirano brezposelnost, kar pomeni njen upad. Tudi delež žensk med brezposelnimi osebami prikazuje upad. Podatki prikazujejo zmanjševanje deleža brezposelnih s prvo in drugo stopnjo izobrazbe. V obravnavanem obdobju se demografski kazalniki premikajo v pozitivno smer. Čeprav se kazalniki premikajo v zeleno smer trajnostnega razvoja, je za Občino Sevnica značilna negativna demografska slika.

Tabela 15: Prikaz povprečne starosti v Občini Sevnica

Leta	Število prebivalcev	Število živorojenih otrok	Povprečna starost
2010	17.631	170	42,2
2011	17.560	165	42,5
2012	17.512	161	42,7
2013	17.470	161	43
2014	17.504	186	43,4
2015	17.544	187	43,5

Vir: Občina Sevnica, Poslovno poročilo Občine Sevnica za leto 2015, 2015, str. 1.

Povprečna starost v Občini Sevnica v letu 2015 je 43,5 let. Tabela prikazuje dvig povprečne starosti, vendar se veča tudi število živorojenih otrok. Demografski podatki in socialne značilnosti prikazujejo potrebe za nadaljnji razvoj občine. Iz obravnavanih podatkov je razvidno, da se dviguje povprečna starost, dviguje se izobrazbena struktura ter pada gostota poseljenosti.

Največji razvojni problem Občine je odsotnost dobrih prometnih povezav, ki bi omogočila prometno navezavo na druga območja. Najslabša je slaba povezava na avtocestni križ Slovenije, saj pot poteka skozi prometno zahtevno Mirnsko dolino. V času, kjer so dobre logistične povezave nujne za ustanavljanje in razvoj podjetij, je nadaljnji razvoj sodobne infrastrukture nujen, saj trenutne razmere ogrožajo gospodarski razvoj. Boljšo prometno povezavo bo omogočila šele tako imenovana 3. razvojna os, ki naj bi omogočila boljšo prometno povezanost.

Za celotno traso 3. razvojne osi znesek financiranja gradnje še ni dorečen. Ministrstvo za infrastrukturo pridobiva okoljevarstveno soglasje med Velenjem in Slovenj Gradcem, ki je

obvezno za kakršnekoli posege. Ocenjena investicijska vrednost za odsek trase med Velenjem in Slovenj Gradcem je okoli pol milijarde € (Marot, 2015).

Nedorečenosti financiranja, trenutno stanje financ v Sloveniji ter nedorečenost poteka navezav v okviru 3. razvojne osi na območju Občine Sevnica postavlja prometno rešitev v nedefiniran prihodnji čas. Zaradi odmaknjenosti od avtocestnega križa je potrebno nuditi druge spodbude gospodarskemu okolju v okviru pristojnosti Občine. Spodbude morajo omogočiti trajnostni razvoj občine na vseh področjih. Tako se izhodišče za drugačen razvoj kaže v ohranitvi lesne industrije kot ene izmed oblik trajnostne rabe naravnih virov.

V turizmu se morajo spodbujati ukrepi, ki ne bodo temeljili na masovnem obisku, temveč bodo spodbujali trajnostni in zeleni razvoj. Trajnostni razvoj opredeljuje naravno okolje, ki je v večji meri podeželsko, z navezavo na izkoriščanje reke Save in hriba Lisca. Z nadgradnjo poslovnih con v naseljih Blanca, Krmelj, Sevnica in Boštanj lahko občina ustvari pogoje za nadaljnji razvoj podjetništva. Občina velika sredstva usmerja v urejenost šolskih objektov, področja sociale, športa, urejenost prometne infrastrukture, izboljšanje vodovodnih sistemov in druga področja. Vendar bo dobra razvitost gospodarske infrastrukture omogočila spodbudo razvoja gospodarstva, kar bo pozitivno preneseno na druga področja.

5.1 Projekti, sofinancirani z evropskimi sredstvi v obdobju 2007–2013

Občina Sevnica si želi s pomočjo evropskih sredstev izboljšati stanje v lokalnem okolju. Saj si samo z viri, ki ji pripadajo po Zakonu o financiranju občin, ne more zagotoviti zelenega razvoja. Z uspešnim črpanjem želi dvigniti kvaliteto življenja ter pospešiti gospodarski razvoj na svojem območju. Zahtevnost pridobivanja je ugotovilo že Računsko sodišče, ki je pripravilo priporočila občinam (Računsko sodišče Republike Slovenije, 2007, str. 5):

- sprejem dolgoročnega razvojnega programa in priročnika, ki opredeljuje organiziranje in izvedbo večjih investicijskih projektov,
- vzpostavitev organizacijske strukture za izvedbo in spremljanje izvajanja projekta že v začetni fazi izvajanja projekta,
- pred prijavo projekta je potrebno nameniti pozornost kvalitetni oceni vrednosti projekta, analizi stroškov in koristi ter vključitvi ustreznih upravičenih stroškov v samo prijavo,
- med izvajanjem projekta sprotno obveščanje pristojnih organov o morebitnih spremembah, ki lahko vplivajo na upravičenost stroškov za sofinanciranje,
- sprotno izobraževanje občinskih uslužbencev na področjih priprave in vodenja projektov ter izvedbe javnih naročil,
- spremljanje in sodelovanje pri oblikovanju nacionalnih strategij razvoja in prednostnih

nalog ter spremljanje možnosti koriščenja sredstev EU za sofinanciranje lastnih aktivnosti.

Občina Sevnica je konec leta 2006 oziroma v začetku leta 2007 pristopila k aktivnostim, ki zajemajo pripravo projektov in omogočajo prijave na razpise iz programskega obdobja 2007–2013. Vzpostavila je notranjo organizacijsko strukturo, ki spremlja javne razpise, pripravlja projekte, izvaja javna naročila, skrbi za izvajanje projekta in pripravlja vsa poročanja in finančna poročila različnim ministrstvom. Notranja organizacijska struktura se prilagaja področjem, kjer določeno vsebinsko področje zajema posamezni projekt. Občina Sevnica je prijavljala projekte in uspešno pridobila sredstva iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, Kohezijskega sklada, Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, Čezmejnega sodelovanja Slovenija–Hrvaška. V spodnji tabeli prikazujemo projekte, ki so bili sofinancirani iz evropskih sredstev v programskem obdobju 2007–2013.

Tabela 16: Prikaz projektov v Občini Sevnica, ki so bili sofinancirani s pomočjo EU

Projekti	Ocenjena vrednost operacije	Višina izvedene operacije	Pogodbena višina sofinanciranja	Realizacija sofinanciranja do 2015	Opomba
Ureditev vodovodov v občini Sevnica	2.841.015	2.732.638	1.359.673	1.359.673	
Omrežje cest v občini Sevnica	713.516	711.026	505.407	502.928	
Ureditev prometne infrastrukture v občini Sevnica	667.668	619.245	472.931	438.632	
Kanalizacija Log	870.000	334.901	616.221	284.666	
Sekundarna kanalizacija v Sevnici in Boštanju	1.791.666	1.790.333	1.492.174	1.492.173	
Gradnja vrtca v Krmelju	1.300.000	1.299.998,30	1.050.000	995.717	
Kanalizacija in ČN Orehovo	764.658	634.708	541.630	529.965	
Rehabilitacija in izgradnja vodovodnih sistemov	1.588.248	1.587.221	1.125.000	1.117.748	
Sanacija okolice gradu Sevnica	700.000	663.465	495.000	464.084	
Centralna čistilna naprava Sevnica	7.484.500	15.502.190	5.143.707	5.143.707	
Remedisanus	133.167	131.165	113.192	110.967	
Pločniki Tržišče–Mostec	568.816	315.477	359.703	223.462	
Ureditev prometne infrastrukture v Boštanju	588.470	579.964	416.833	410.807	
Energetska sanacija OŠ Sava Kladnika Sevnica	1.542.578	1.437.628	1.266.285	1.149.765	
Energetska sanacija telovadnice pri OŠ Sevnica	360.106	259.839	213.392	183.523	

se nadaljuje

Tabela 16: Prikaz projektov v Občini Sevnica, ki so bili sofinancirani od EU (nad.)

Projekti	Ocenjena vrednost operacije	Višina izvedene operacije	Pogodbena višina sofinanciranja	Realizacija sofinanciranja do 2015	Opomba
Energetska sanacija podružnične šole Studenec	104.850	150.179	74.268	73.751	
Energetska sanacija OŠ Milana Majcna	327.368	134.556	199.591	86.517	
Energetska sanacija OŠ Boštanj	582.270	452.078	266.577	185.033	
Energetska sanacija OŠ Krmelj	339.475	246.218	174.563	115.456	
Posavska špajza	353.723	373.244	230.451	275.480	**
Energetska sanacija podružnične OŠ Loka	56.931	45.816	39.655	30.436	
Izgradnja GOŠO	8.911.134	15.453.184	7.126.342	7.013.342	***
Izdelava katastra GJI	123.168	128.954	91.343	87.240	**
Iz naše je, dobro je	82.821	82.821	53.375	53.375	**
Gremo na tržnico	23.773	23.773	16.864	16.864	**
Skupaj	32.819.921	45.690.621	23.444.177	22.345.311	

Opombe: * Finančno konstrukcijo so predstavljala tudi dodatna sredstva Ministrstva za okolje in prostor v višini 6.482.936 €, okoljskih dajatev v višini 1.375.530 €.

** Prikazani so podatki za Občino Sevnica.

*** Prikazani so podatki za Občino Sevnica. Podatki pri sofinanciranju ne zajemajo vložka zasebnega partnerja. Ocena projekta se je spremenila skladno s spremembami tki. belih lis.

Vir: Občina Sevnica, Poslovno poročilo Občine Sevnica, 2015, str. 12.

Obravnavani podatki so pridobljeni iz investicijskih dokumentacij projektov, skrbnikov projektov ter letnih zaključnih računov Občine Sevnica. Investicijska dokumentacija predstavlja osnovo za odločitev glede investicije in prikazuje analize, finančne vire in utemeljuje smiselnost izvedbe projekta. Podatki o realizaciji projektov so pridobljeni iz letnih zaključnih računov ter skrbnikov projektov, torej oseb, odgovornih za izvedbo projekta na občini. Pridobljeni podatki so zelo kompleksni, saj so različni projekti sestavljeni iz več partnerjev, iz različnih virov oziroma različnih konstrukcij ter različnih vsebin. Nekateri projekti so omejeni na gradbeno obrtniška dela, drugi so sestavljeni tudi iz projektantskih oziroma investicijskih vsebin, nadzornih storitev, dodatnih del. Raziskava je omejena na področje Občine Sevnica, zato so izloženi podatki oziroma stroški, ki niso bili opravljeni na območju obravnavane občine. Pri projektih, ki so sestavljeni iz več partnerjev, gre finančni tok preko vodilnega partnerja. Pridobitev podatkov še dodatno otežuje dejstvo, da so pri določenih projektih povračila Ministrstva zamujala in so se z zamudo izvrševala v naslednjih letih. Zaradi različnih navedenih dejavnikov predstavlja Pogodbena višina sofinanciranja podatke, ki so očiščeni vseh morebitnih vplivov. Tako so primerni za nadaljnjo analizo in primerjavo z ostalimi občinami.

V Občini Sevnica je bilo v programskem obdobju 2007–2013 podpisanih pogodb za 23.444.177 € evropskih sredstev. Občina se je v obravnavanem obdobju prijavljala tudi na državne razpise, ki pa jih v delu ne obravnavamo. Občina je tako izvedla 25 evropskih projektov, v skupni ocenjeni vrednosti 32.819.921 €. Delo ne zajema podatkov o črpanju evropskih sredstev s strani podjetij in drugih pravnih oseb, ki imajo sedež v Občini Sevnica. Obravnavana tudi niso sredstva, ki jih je Občina pridobila preko državnih razpisov različnih ministrstev.

5.2 Analiza pridobitve evropskih sredstev v občini Sevnica

Občina Sevnica je s programskim obdobjem 2007–2013 začela s prijavami projektov na evropska sredstva. Poskušala je pridobiti finančne vire, s katerimi bi dvignila kvaliteto življenja in pospešila gospodarski ter splošni razvoj v svoji skupnosti. Občina Sevnica je v letu 2007 začela s prvimi prijavami na evropska sredstva. Osnova za nabor projektov je predstavljal Načrt razvojnih programov Občine Sevnica 2007–2010. Načrt razvojnih programov (NRP) je sestavni del proračuna in predstavlja razvojno politiko občine v naslednjih štirih letih. Projekti, ki se nanašajo na Občino Sevnico in so bili namenjeni prijavi na razvojno prioriteto »Razvoj Regij«, so bili usklajeni in zapisani v RRP regije Posavje 2007–2013.

Občina Sevnica je na Prvi javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij« prijavila projekt »Izgradnja javne komunalne infrastrukture v poslovni coni Krmelj«. Namen obravnavanega projekta je bil nakup zemljišč ter izvedba potrebne infrastrukture za ureditev območja, ki predvideva gradnjo objektov za proizvodnjo, obrtno in storitveno dejavnost. Postopek pridobitve zemljišč za Poslovno cono Krmelj se je takrat zaustavil, saj z lastniki ni bil dosežen dogovor. Občina Sevnica je tako odstopila od pogodbe za sofinanciranje operacije MGRT-ja. Navedeni projekt je bil edini, od katerega je odstopila Občina po pozitivno rešeni vlogi za pridobitev nepovratnih sredstev.

Občina Sevnica je evropske projekte usmerila v izboljšanje dostopnosti do pitnih voda (Rehabilitacija in izgradnja vodovodnih sistemov, Ureditev vodovodov v občini Sevnica), v odvajanje in čiščenje odpadnih voda (Centralna čistilna naprava Sevnica, Kanalizacija Log, Kanalizacija in ČN Orehovo, Sekundarna kanalizacija v Sevnici in Boštanju), v obnovo cestnega omrežja (Omrežje cest v Občini Sevnica, Ureditev prometne infrastrukture v Občini Sevnica), v gradnjo vrtcev (Gradnja vrtca v Krmelju), v energetske sanacije javnih objektov (Energetska sanacija OŠ Sava Kladnika Sevnica, Energetska sanacija telovadnice pri OŠ Sevnica, Energetska sanacija podružnične šole Studenec, Energetska sanacija OŠ Milana Majcna, Energetska sanacija OŠ Boštanj, Energetska sanacija OŠ Krmelj, Energetska sanacija podružnične OŠ Loka), v ureditev vaških jeder

(Pločniki Tržišče–Mostec, Ureditev prometne infrastrukture v Boštanju), v varovanje okolja (Remedisanus), v javno infrastrukturo v območjih s posebnimi varstvenimi režimi in v turističnih območjih (Sanacija okolice gradu Sevnica), v izboljšanje tržne organiziranosti podeželskega prebivalstva ter v povečanje turistične privlačnosti Posavja (Posavska tržnica, Iz naše je, dobro je, Gremo na tržnico), v ureditev katastra (Izdelava katastra GJI) ter v sodobne elektronske povezave (Izgradnja GOŠO).

Projekti, ki so usmerjeni v področje odvajanja in čiščenje odpadnih voda, so po pogodbah o sofinanciranju pridobili 7.793.732 € nepovratnih sredstev. Pri navedenem področju izstopa projekt Centralna čistilna naprava Sevnica, ki je bil realiziran v višini 15.502.190 €. Projekt je bil sofinanciran še od Ministrstva za okolje in prostor, okoljskih dajatev in Občine Sevnica. Projekti, usmerjeni v področje prometne infrastrukture, so pridobili 978.338 € nepovratnih sredstev. Projekti na področju energetskih sanacij so skupno pridobili 2.243.331 € nepovratnih sredstev. Področje obnove vaških jeder je pridobilo 776.536 € nepovratnih sredstev. Izboljšanje tržne organiziranosti podeželskega prebivalstva ter povečanje turistične privlačnosti Posavja je pridobilo 300.690 €. Področje urejanje katastra GJI je pridobilo 91.343 €. Področje gradnje novih javnih nizkoenergetskih objektov je pridobilo 1.050.000 € nepovratnih sredstev. Področje varovanja okolja in čiščenje črnih odlagališč je pridobilo 113.192 € nepovratnih sredstev. Projekt izgradnja odprtega širokopasovnega omrežja v velikosti 15.453.184 € je bil razdeljen na javni ter zasebni del. Projekt je uspešno pridobil 7.126.342 € nepovratnih sredstev. Področje vodooskrbe je pridobilo 2.484.673 € nepovratnih sredstev.

V letu 2014 je bila opravljena raziskava po lokalnih skupnostih, ki je prikazala, katera občina je prejela največ sredstev v letih 2010–2013. Največ sredstev iz evropskih skladov je prejela prestolnica, kar je na njeno velikost, pomembnost, razumljivo. Prejela je 24.496.747 €. Po raziskavi Zlatega kamna je na visoko peto mesto po znesku pridobitve evropskih sredstev uvrščena Občina Sevnica z 12.479.258 €. Občina Sevnica je prejela 711 € na prebivalca, kar jo postavlja na 34 mesto med vsemi občinami (Kam je šel evropski denar, 2014). V skupnem programskem obdobju 2007–2013 je s 25 evropskimi projekti pridobila pravico do 23.444.177 € evropskih sredstev, kar znaša 1.339,67 € na prebivalca Občine.

Občina Sevnica je bila uvrščena na 5. mesto glede na delež evropskih sredstev med vsemi prihodki občine. Delež sredstev EU med vsemi prihodki znaša 12,5 %, medtem ko slovensko povprečje znaša 6,9 %. Raziskava je primerjala evropska sredstva iz kohezijskih in strukturnih skladov v izbranih občinah 2007–2014 po podatkih ministrstva za finance, zaključnih računov občin ter Statističnega urada Republike Slovenije (Ozebek, 2015).

Na ravni Slovenije je bilo občinam odobrenih 1,4 milijarde evropskih sredstev do leta 2014. Za lažjo primerjavo slovenskih občin s sevniško občino smo uporabili klasifikacijo raziskave Zlatega kamna (Kam je šel evropski denar, 2014). Občine so pridobile največ

denarja cca. 378 mio € (27 %) za odpadne vode, cca. 222 mio € (27 %) za vodovode, cca. 136 mio € (10 %) za regijske centre za ravnanje z odpadki, cca. 135 mio € (10 %) za ceste, za področje kulture cca. 106 mio € (8 %), za varčevanje z energijo cca. 92 mio €, za področje IT cca. 69 mio € (5 %), za področje komunale cca. 50 mio € (4 %), za obnovo središč cca. 67 mio € (5 %), za turizem in šport cca. 43 mio € (3 %), za podjetništvo cca. 67 mio € (cca. 3%), za vrtce cca. 37 mio € (3 %) in razno cca. 26 mio € (2 %).

Tabela 17: Za kakšne projekte so šla evropska sredstva?

Namen	Pridobljena sredstva za celotno Slovenija v €	Delež v %	Pridobljena sredstva za Občino Sevnica v €	Delež v %
odpadne vode	378.252.073	27	7.793.732	33,24
vodovodi	222.849.702	16	2.484.673	10,60
regijski centri za ravnanje z odpadki	136.971.122	10	0	0
ceste	135.046.497	10	978.338	4,17
kultura	106.061.587	8	495.000	2,11
varčevanje z energijo	92.722.895	7	2.234.331	9,53
IT	69.707.311	5	7.126.342	30,40
komunala	50.376.191	4	204.535	0,87
obnova središč	67.811.090	5	776.536	3,31
turizem in šport	43.950.352	3	0	0
podjetništvo	40.259.105	3	0	0
vrtci	37.856.372	3	1.050.000	4,48
razno	26.934.850	2	300.690	1,28

Vir: Kam je šel evropski denar?, 2014.

Za primerjavo z ostalimi občinami smo uporabili klasifikacijo iz raziskave Zlatega kamna. Občina Sevnica je pridobila 33 % nepovratnih sredstev na področju odpadnih vod, kar je primerljivo z ostalimi občinami (27 %). Na področju vodovodov pridobila 11 % nepovratnih sredstev, kar je podobno ostalim občinam (11 %). Občina Sevnica je ena od ustanoviteljic (družbenic) regijskega centra za ravnanje z odpadki Dolenjske (CeROD), ki je zadolženo za prevzem in obdelavo odpadkov. V skladu z Evropsko zakonodajo in okoljevarstvenim dovoljenjem je bilo podjetje zadolženo, da izpelje nadgradnjo centra za ravnanje z odpadki (CeROD II), ki naj bi zajemalo izgradnjo objektov za mehansko–biološko obdelavo odpadkov, čistilno napravo za izcedne vode, izgradnjo infrastrukture za izrabo odlagališčnega plina za proizvodnjo električne energije ter vzpostavitev centralnega informacijskega sistema in zunanje ureditve. V letu 2014 je bila podpisana izvajalska in sofinancerska pogodba pod pogojem, da bo pridobljeno okoljevarstveno in gradbeno dovoljenje. Ker niso bili izpolnjeni pogoji za veljavnost sofinancerske pogodbe, je bila pogodba prekinjena. Za navedeni projekt je bilo pridobljeno cca. 19 mio € nepovratnih evropskih sredstev za navedeni projekt. Na področju cest je bilo Sevnici pridobljeno 4 % nepovratnih sredstev, na ravni Slovenije 10 %. Za področje kulture je Občini uspelo

pridobiti 2 % vseh sredstev, na ravni Slovenije je bilo pridobljeno 8 % sredstev. Na področju varčevanja z energijo je pridobila 10 % nepovratnih sredstev, na ravni Slovenije 7 %. Z izgradnjo širokopasovnega omrežja je na področju IT uspela pridobiti 30 % nepovratnih sredstev, na ravni Slovenije je bilo pridobljeno 5 % vseh nepovratnih sredstev. Na področju komunale je občina Sevnica pridobila 1 % nepovratnih sredstev. V našo raziskavo smo pod področje komunale upoštevali projekta Remedisanus in Izdelava katastra GJI. Na ravni Slovenije je bilo pridobljeno na področju komunale 4 % vseh sredstev. Na področju obnove središč je pridobila 3 % vseh pridobljenih sredstev, na ravni ostalih občin je bilo pridobljeno 5 % vseh sredstev. Za področje turizma in športa je na področju Slovenije bilo pridobljeno 3 % vseh sredstev, na področju Sevnice ni bilo pridobljeno evropskih sredstev. Potrebno je opozoriti na dejstvo, da so na področju športa bili z evropskimi sredstvi sofinancirani praviloma večji nacionalni projekti. Občina Sevnica je na področje športa vlagala svoja lastna sredstva. Na področju podjetništva je pridobila pozitivno odločbo za sofinanciranje, vendar je od nje odstopila. V raziskavo niso zajeti podatki o podjetjih v občini, ki so za svoje delovanje prejela evropska sredstva. Na področju vrtcev je pridobila 4 % vseh pridobljenih sredstev, na področju Slovenije je bilo pridobljenih 3 %. Pod razno smo upoštevali projekte, ki se nanašajo na zdravo hrano, samooskrbo in skupaj predstavljajo 1 % delež vseh pridobljenih sredstev. Na ravni Slovenije je bilo pod klasifikacijo razno pridobljeno 2 % vseh sredstev. Deleži v razpredelnici so zaokroženi.

Iz raziskave je razvidno, da črpanje evropskih sredstev po navedeni klasifikacije ne odstopa od povprečja slovenskih občin. Največja razlika se kaže na področju IT, predvsem po zaslugi gradnje odprtega širokopasovnega omrežja v Občini Sevnica. Na področju regijskega centra za ravnanje z odpadki prihaja do razlike zaradi odstopa od sofinancerske pogodbe. Na področju športa prihaja do razlike zaradi politike sofinanciranja večjih nacionalnih projektov, ki pa jih na območju Sevnice ni. Na področju podjetništva prihaja do razlike zaradi odstopa od sofinancerske pogodbe za ureditev poslovne cone v Krmelju. Razvidno je, da je Občina pridobila sredstva, ki so po področju namembnosti primerljiva z ostalimi občinami. Ministrstva s svojimi razpisnimi pogoji usmerjajo občine v določene namene, zato tudi nameni projektov Občine Sevnica ne odstopajo od povprečja. Seveda je od vsake občine posebej odvisno, ali zna, oziroma uspe počrpati sredstva iz razpisov.

Do konca leta 2014 je RS preko javnih razpisov in javnih pozivov razdelila 4,4 milijarde € oziroma 108 % razpoložljivih sredstev. Upravičencem je bilo izplačano za 3,4 milijarde €, kar skupaj znaša 83 % razpoložljivih sredstev. Slovenija je bila najučinkovitejša v okviru programa krepitve regionalnih potencialov. Največji koristniki sredstev iz programa krepitve regionalnih potencialov so bile prav občine. Najmanj učinkovita je bila Slovenija do leta 2014 v programu okoljske in prometne infrastrukture, čeprav je v tem programu v letu 2014 in 2015 dosežen največji napredek pri realizaciji programov (Lukič, 2015).

5.3 Intervju z direktorjem Regionalne razvojne agencije Posavje

Intervju je bil izveden z g. Martinom Brataničem, direktorjem Regionalne razvojne agencije Posavje. Tema intervjuja je bila razvoj Regije Posavje, analiza črpanja evropskih sredstev v Regiji Posavje ter vsebina RRP Regije Posavje 2014–2020.

Po besedah direktorja Brataniča ima regija Posavje v programskem obdobju 2014–2020 vizijo, ki je: Regija, privlačna za bivanje, z neokrnjeno naravo in visoko samooskrbo, z zdravimi gospodarskimi jedri in podjetniško aktivna.

Glede priprave RRP regije Posavje 2014–2020 je pojasnil, da je priprava potekala na podlagi Uredbe o regionalnih razvojnih programih. Priprava programskega dokumenta je potekala v okviru delovnih skupin, ki so se oblikovale na podlagi javnega poziva za vključitev v delovne skupine po posameznih področjih: turizem, podeželje, kultura in naravne znamenitosti (36 članov), človeški viri in kakovost življenja (41 članov), okolje, prostor, infrastruktura in energetika (20 članov), gospodarstvo (19 članov). V okviru delovnih skupin so tako vključevali predstavnike različnih sektorjev v pripravo dokumenta.

Na vprašanje glede zadovoljstva z vsebino in programi, ki so zapisane v RRP Regije Posavje je direktor Bratanič pojasnil, da vsebine, ki so zapisane v RRP 2014 – 2020 ponujajo odgovore na dogovorjene vsebine in usmeritve Republike Slovenije v novi finančni perspektivi. Ponujene teme so prelili v okvire RRP, vsebine le-teh so se poistovetile s projektnimi predlogi vseh treh deležnikov: oseb javnega prava, gospodarskih družb in nevladnih organizacij.

Z namenom skupnega kandidiranja na evropske razpise iz programskega obdobja 2014–2020 so se osredotočili tudi na Evropsko teritorialno sodelovanje. Skupaj s tujimi partnerji so prijavi že več projektov.

Glede izvedbe RRP Regije Posavje 2007–2013 je direktor Bratanič izrazil zadovoljstvo. Z implementacijo RRP Regije Posavje 2007–2013 so se iz predvidenih kvot, ki so bile dogovorjene za Regijo Posavje skladno s Programom črpanja sredstev, kjer so bile v večji meri upravičene le javne institucije, izčrpala vsa sredstva. Pridobljena so bila tudi dodatna sredstva iz ostankov sredstev ostalih regij, kjer jim ni uspelo počrpati sredstev.

Po mnenju g. Brataniča se uspešnost meri z realizacijo potreb glede na upravičenosti in možnosti. Z drugimi besedami, če smo v nekem obdobju zaznali pomanjkanje potreb in smo jih skozi upravičena sredstva iz EU skladov uspeli izpolniti in smo zato izboljšali svoje okolje v najširšem smislu, ter smo ob tem srečnejši, smo zagotovo predstavili ugodnost življenjskega okolja na višji nivo. In le-to se lahko meri kratkoročno, srednjeročno in dolgoročno.

Glede uspešnosti regije Posavje v programskem obdobju 2007–2013 v primerjavi z ostalimi regijami, meni, da so bili kar uspešna regija. Je pa še veliko rezerv pri subjektih inovativnega okolja, gospodarskih družbah in ne nazadnje nevladnih organizacijah, predvsem skozi nacionalne razpise ali pa centralizirane razpise EU.

Po uspešnosti občin glede črpanja evropskih sredstev v obdobju 2007–2013 ni nobena izstopala, ker je bila tudi razporeditev sredstev, ki »so šla« skozi RRA, vnaprej dogovorjena po kvotah.

Za oceno uspešnosti črpanja evropskih sredstev v Občini Sevnica je podal mnenje, da je RRA odgovorna za črpanje EU sredstev na nivoju regije; regija je bila relativno uspešna, zato velja podobna ugotovitev tudi za Občino Sevnica.

Direktor Bratanič na zadnje vprašanje glede doprinosa evropskih sredstev navaja, da je Spodnjeposavska statistična regija bila v celotnem programskem obdobju 2007–2013 najbolj uspešna pri črpanju sredstev, saj ji je bilo dodeljenih 67.913.506 €. Če povzamemo podatek iz prednostne usmeritve Regionalni razvojni programi obdobja 2007–2013, je regija izvedla za 52.659.819,97 € projektov. Višina sofinanciranja 38 operacij iz ESRR je bila v višini 32.845.019,26 €. Od tega je bilo v Občini Sevnica sofinanciranih 9 operacij iz ESRR v višini 7.768.667,52 €.

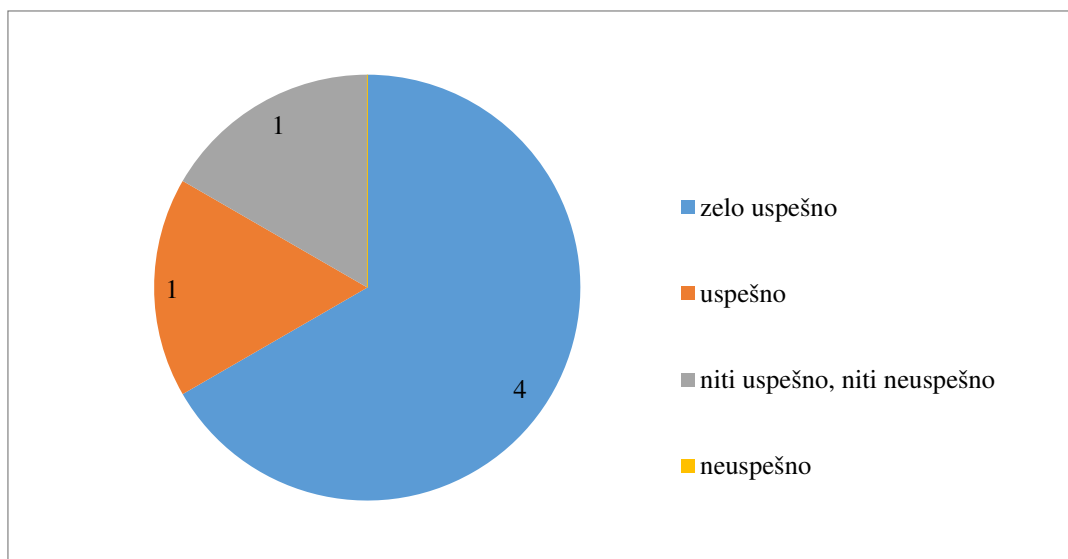
5.4 Analiza podatkov pridobljenih v regiji Posavje

Rezultati so bili pridobljeni iz vseh občin regije Posavje, saj Občina Sevnica deluje v okviru Posavja. S tem smo zagotovili teritorialno razpršenost in vključenost različnih občin v analizo. Odgovore so podale osebe, ki so odgovorne za črpanje evropskih sredstev po občinah. Rezultate smo pridobili iz Brežic, Krškega, Sevnice, Radeč, Kostanjevice na Krki in Bistrice ob Sotli, torej vseh občin v regiji.

V regiji Posavje delujejo tri večje in tri manjše občine. Raziskava je pokazala, da so tri manjše občine prejele do 4,99 mio € nepovratnih sredstev. Ena občina je prejela med 15 mio € in do 29,99 mio € nepovratnih sredstev. Največji občini sta prejeli nad 30 mio € nepovratnih sredstev. Občine se prijavljajo na različne evropske razpise, zato lahko le občine dajo natančen podatek o prejemu sredstev od EU. V okviru regije Posavje so različne občine črpale evropska sredstva različno, kar je seveda pogojeno z velikostjo samih občin.

Spodnja tabela prikazuje, da so občine različno ocenile uspešnost črpanja evropskih sredstev v programskem obdobju 2007–2013. Štiri občine so ocenile uspešnost črpanja evropskih sredstev kot zelo uspešno, ena občina kot uspešno ter ena občina kot niti uspešno niti neuspešno. Rezultati so pokazali, da večina občin subjektivno ocenjuje črpanje kot zelo uspešno.

Slika 1: Uspešnost črpanja evropskih sredstev iz programskega obdobja 2007–2013 na ravni regije Posavje

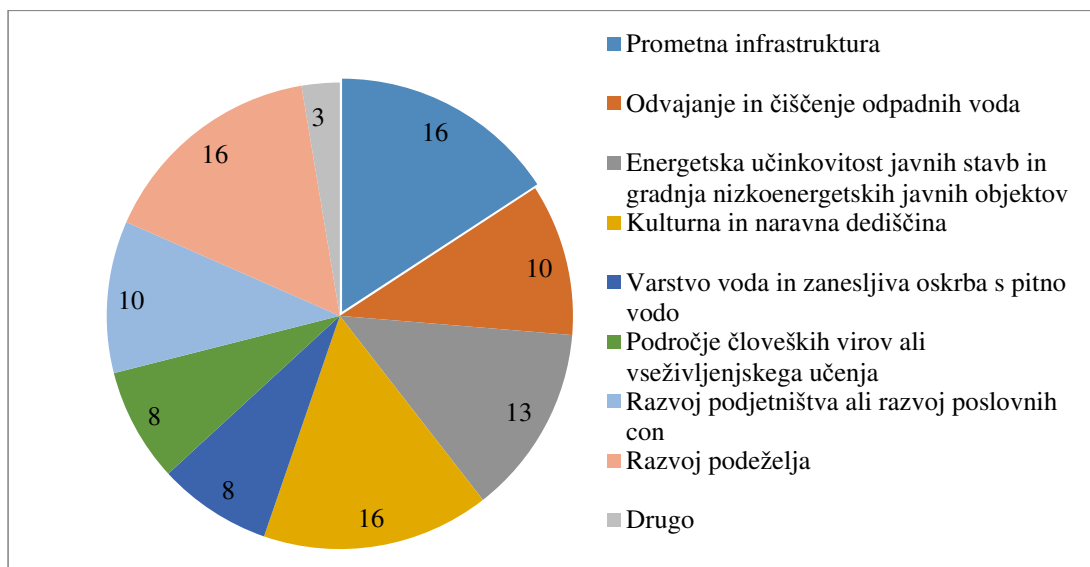

Občine so v programskem obdobju 2007–2013 prejela evropska sredstva iz različnih skladov. Največ sredstev so občine prejele ESRR, predvsem iz razvojne prioritete Razvoj Regij, ki je bil namenjen predvsem njim. Vse občine so navedle, da so prejele nad 51 % sredstev ESRR. Vse občine so črpale tudi iz KS. V razmerju nad 76–100% sredstev je črpala ena občina. V razmerju med 51–75 % je prav tako črpala ena občina. Dve občini sta črpali v razmerju med 26–50 % sredstev. Ena občina je opredelila, da je črpala med 0–25 % sredstev. Da ni črpala sredstev iz KS je navedla ena občina. Nobena občina ni črpala sredstev iz ESS in FIUR. Vse občine so označile, da so črpale sredstva iz EKSRP, v razmerju med 0–25 %. Rezultat ni presenetljiv, saj so občine predvsem kandidirale na Javne pozive iz razpisov ESRR. Sredstva iz KS so se predvsem usmerila na projekte v čiščenju in odvajanju odpadnih vod. S pomočjo EKSRP so občine reševale problematiko urejanja vaških jeder, vaških povezav. Samo ena občina je navedla, da je črpala iz drugih virov v razmerju med 26–50 %.

Vse občine so prejeta sredstva usmerila v reševanje prometne infrastrukture. Dve občini sredstev v programskem obdobju 2007–2013 nista usmerili v odvajanje in čiščenje odpadnih vod. Za namen energetska učinkovitost javnih stavb in gradnja nizkoenergetskih javnih objektov ni prejela sredstev ena občina. Vse občine so prejela sredstva za namen reševanje problematike kulturne in naravne dediščine. Sredstev v varstvo voda niso pridobile tri občine. Tri občine niso usmerila sredstev v področje človeških virov ali vseživljenjskega učenja. V razvoj podjetništva ali razvoj poslovnih con sredstev nista usmerili dve občini. Čeprav je ena izmed njih prejela sredstva za razvoj poslovne cone, vendar je kasneje odstopila od pogodbe o sofinanciranju. Vse občine so prejela sredstva za namen reševanje problematike razvoja podeželja. Ugotovimo, da so vse občine prejela sredstva za reševanje problematike cestne infrastrukture, razvoj podeželja ter kulturno in

naravno dediščino. Ena občina je navedla tudi polje drugo, namreč pridobili so sredstva za mehke vsebine na področju kulture in športa.

Slika 2: Usmerjenost črpanja evropskih sredstev iz programskega obdobja 2007–2013 na ravni regije (v %)

Vse občine so izrazile pozitivno mnenje, da so sredstva iz evropskih virov prinesle k dolgoročnemu razvoju lokalnih skupnosti. Občine usmerjajo svoje prijave v razvojne namene, ki doprinesejo dolgoročnemu razvoju lokalnih skupnosti. Tako želijo občine doseči dolgoročni razvoj svojih območij in tako izboljšati kvaliteto življenja svojih občanov.

Občina Kostanjevica na Krki je opredelila tri projekte, ki so najbolj doprinesle k dolgoročnem razvoju občine:

- Hidravlična izboljšava vodovodnega sistema na območju Posavja, vrednost projekta 713.357 €, delež sofinanciranja EU sredstev 66,10 %. Projekt je izboljšal zanesljivost oskrbe s pitno vodo.
- Rekonstrukcija in prizidek k vrtcu, vrednost projekta: 1.526.298,87 EUR, delež sofinanciranja EU sredstev: 44,14 %. Projekt je omogočil vključenost vseh otrok v predšolsko varstvo.
- Obrtna cona Kostanjevica na Krki, vrednost projekta: 626.612,77 EUR, delež sofinanciranja EU sredstev: 72,3 %. Projekt je omogočil razvoj malega gospodarstva in podjetništva.

Občina Radeče je opredelila tri projekte, ki so najbolj doprinesle k dolgoročnem razvoju njihove občine:

- Centralna čistilna naprava Radeče, vrednost projekta 1.400.000 € brez DDV, delež sofinanciranja EU sredstev: 90 %. Projekt je omogočil ureditev odvajanja odpadnih voda.
- Posavska špajza, vrednost projekta 275.000 brez DDV, delež sofinanciranja EU sredstev: 83 %. Projekt je omogočil spodbujanje lokalne pridelave.
- Vrtec Čira čara, vrednost projekta 1.450.000 brez DDV, delež sofinanciranja EU sredstev: 46 %. Projekt je omogočil ureditev ustreznih pogojev za predšolsko izobraževanje.

Občina Kostanjevica na Krki meni, da so vsi njihovi projekti zelo pomembni, zato se ne nadalje ne opredeljujejo.

Občina Sevnica je navedla tri projekte, ki so najbolj doprinesle k dolgoročnem razvoju:

- Izgradnja odprtega širokopasovnega omrežja, vrednost projekta 12.877.653 € brez DDV, delež sofinanciranja EU sredstev: 55 %, ostalo je bil delež zasebnega partnerja. Projekt je omogočil gradnjo odprtega širokopasovnega omrežja na celotnem območju občine.
- Centralna čistilna naprava Sevnica, vrednost projekta 15.502.190 € z DDV, delež sofinanciranja EU sredstev: 33%, projekt je dodatno financiralo še Ministrstvo za okolje in prostor. Projekt je omogočil reševanje problematike čiščenja odpadnih voda na območju Sevnice in Boštanja.
- Sanacija okolice gradu Sevnica, vrednost projekta 700.000 € z DDV, delež sofinanciranja EU sredstev: 70,7 %. Projekt je omogočil obnovo okolice gradu Sevnica. Z obnovo se je močno povečal obisk turistov in število dogodkov na gradu.

Občina Krško je navedla naslednje projekte, ki so vplivali na razvoj občine:

- Širokopasovno omrežje elektronskih komunikacij, vrednost projekta 6.000.000 EUR, delež sofinanciranja EU je znašal 100 %. Projekt je omogočil gradnjo širokopasovnega omrežja v občini Krško.
- Hidravlična izboljšava vodovodnega sistema na območju Posavja, vrednost projekta 3.400.000 EUR, delež sofinanciranja EU je znašal 85 %. Projekt je omogočil gradnjo in posodobitev vodovodnega omrežja na območju občine Krško.
- Komasaacija in namakanje Krškega polja, vrednost projekta 3.200.000 EUR, delež sofinanciranja EU je znašal 100 % financiranja razen DDV. Projekt je omogočil izvedbi komasaacije in namakanja na Krškem polju.

Občina Brežice je opredelila naslednji najbolj pomemben projekt:

- Hidravlična izboljšava vodovodnega sistema na območju Posavja, vrednost celotnega

projekta 5,9 mio €. Delež sofinanciranja je znašal 85 % upravičenih stroškov, 15 % sofinanciranja je Občina pridobila od RS. Projekt je zagotovil dolgoročno izboljšanje vodovodnega sistema, zmanjšanje izgub in kvalitetno oskrbo občanov in občanov s pitno vodo.

Občine so se začele zavedati pomena evropskih sredstev kot dodatnega vira za nadaljnji razvoj občin. Štiri občine so se že prijavljale na javne razpise iz programskega obdobja 2014–2020. Dve občini v regiji Posavje zaenkrat še nista oddajali vlog na javne razpise.

Štiri občine želijo v programskem obdobju 2014–2020 usmeriti sredstva v prometno infrastrukturo. Za razvojni namen odvajanje in čiščenje odpadnih voda želijo pridobiti sredstva štiri občine. Za energetske učinkovitost javnih stavb in gradnjo nizkoenergetskih javnih objektov želita sredstva pridobiti dve občini. Za razvojni namen kulturna dediščina in naravna dediščina bi vse občine želele črpati sredstva. Projekte, ki zadevajo varstvo voda in s tem zanesljivo oskrbo s pitno vodo, bi prijavljala ena občina. V področje človeških virov ali vseživljenjskega učenja bi evropska sredstva usmerila ena občina. V razvoj podjetništva ali razvoj poslovnih con bi sredstva usmerile tri občine. Za pridobitev sredstev za razvoj podeželja so zainteresirane vse občine.

Vse občine so izrazile nezadovoljstvo z razpisi, ki so bili objavljeni do sedaj in omogočajo črpanje sredstev iz programskega obdobja 2014–2020.

Prevladujoč dejavnik, ki je vplival na nezadovoljstvo z razpisi iz programskega obdobja 2014–2020, so predvsem namen in cilji razpisa, veliko lastno financiranje projekta oziroma majhni upravičeni stroški projekta ter zahteva po sodelovanju več partnerjev iz različnih držav. Za navedene dejavnike so se odločile tri občine. Dve občini sta izrazili nezadovoljstvo z zahtevo po sodelovanju več partnerjev iz različnih držav. Vsi ostali dejavniki, ki so vplivali na nezadovoljstvo, so bili izbrani zgolj enkrat.

Po mnenju občin bi bilo najbolj smotno usmeriti evropska sredstva v razvoj podeželja. Za navedeni razvojni namen se je odločilo pet občin. Štiri občine so se odločile, da bi bilo smotno usmeriti sredstva v prometno infrastrukturo, odvajanje in čiščenje odpadnih voda, kulturno in naravno dediščino ter varstvo voda – zanesljivo oskrbo s pitno vodo. Tri občine so izrazile, da bi bilo za dolgoročen razvoj občine potrebno usmeriti sredstva v energetske učinkovitost javnih stavb in področje človeških virov ali vseživljenjskega učenja. Dve občini sta mnenja, da bi bilo potrebno usmeriti sredstva v razvoj podjetništva ali v razvoj poslovnih con.

5.5 Preveritev raziskovalnih vprašanj

Sama uspešnost občine pri črpanju evropskih sredstev je lahko različna glede na samo razlago uspešnosti. Občina je lahko uspešna, če gledamo na kumulativno črpanje sredstev

občine, pridobitev sredstev glede na prebivalca občine, znesek pridobljenih evropskih sredstev med vsemi prihodki občine... V medijih največkrat objavljajo podatke o tem, koliko evropskih sredstev je na voljo ter kolikšen znesek so uspešno počrpale država ter občine. Uspešnost črpanja je tako prikazana v smislu, katera občina pridobi največji znesek evropskih sredstev. V delu smo opredelili uspešnost črpanja sredstev po kriteriju zneska pridobljenih sredstev in tudi po pridobitvi sredstev na prebivalca za Občino Sevnica. Uspešnost nadaljnjega razvoja Občine pa je močno soodvisna od pravilnega vlaganja evropskih sredstev. Če je Občina uspešna in pridobi evropski denar, ga mora tudi nameniti za prave namene. Projekti morajo biti po eni strani usmerjeni v dvig kvalitete življenja prebivalcev ter po drugi strani v privabitev podjetij, ki zmanjšujejo brezposelnost ter dvigujejo dodano vrednost.

Iz predstavitve projektov, ki so bili sofinancirani z evropskimi sredstvi 2007–2013, analize pridobitve evropskih sredstev v Občini Sevnica, pridobljenih podatkov od nosilcev projektov v regiji Posavje ter intervjuja z direktorjem Regionalne razvojne agencije Posavje smo preverili prvo raziskovalno vprašanje, ki se glasi: Ali je Občina Sevnica po kriteriju deleža pridobljenih sredstev bila uspešna pri črpanju evropskih sredstev iz finančne perspektive 2007–2013?

Kot smo navedli v delu je bila v letu 2014 opravljena raziskava Zlatega kamna (Kam je šel evropski denar, 2014), ki je prikazala, katera občina je prejela največ sredstev v letih 2010–2013. Občina je po raziskavi Zlatega kamna dosegla visoko peto mesto po pridobljenih sredstvih. V skupnem programskem obdobju 2007–2013 je Občina Sevnica s 25 evropskimi projekti pridobila pravico do 23.444.177 € evropskih sredstev. Po raziskavi, ki je primerjala evropska sredstva iz kohezijskih in strukturnih skladov v izbranih občinah 2007–2014, je bila uvrščena na 5. mesto z 12,5 % deležem evropskih sredstev med vsemi prihodki občine. Po besedah direktorja RRA Posavje Martina Brataniča je bila Spodnjeposavska statistična regija v celotnem programskem obdobju 2007–2013 najbolj uspešna pri črpanju sredstev, saj ji je bilo dodeljenih 67.913.506 €. Navedel je tudi podatek, da so bile vse občine uspešne pri črpanju sredstev. Iz analize podatkov nosilcev projektov v Regiji Posavje ugotovimo, da so podatki za črpanje evropskih sredstev treh večjih občin relativno primerljivi, če upoštevamo število prebivalcev ter druge dejavnike (lastni delež občinskega proračuna, večji gospodarski subjekti itd.).

Iz vsega navedenega lahko pozitivno pritrdimo prvemu raziskovalnemu vprašanju, da je bila Občina Sevnica relativno uspešna pri črpanju evropskih sredstev.

Fiskalni multiplikatorji pokažejo, kako se BDP spreminja na povečanje oziroma na zmanjšanje trošenja države v povezavi s stanji v gospodarskih ciklih. V času recesij so fiskalni multiplikatorji večji, v času rasti manjši. Javno varčevanje in s tem povezano manjše vlaganje sredstev v investicije v času izjemnih recesij vpliva na zmanjšanje BDP-ja in na povečanje javnega dolga (Damijan, 2014).

Investicije v infrastrukturo imajo velik mutliplikarni učinek na gospodarsko rast. V času recesij se zmanjša zmožnost vlade, da investirajo v nove infrastrukturne projekte. Zato so še toliko bolj pomembni projekti, ki se financirajo z zasebnim sektorjem. Vsak dodaten denar, vložen v infrastrukturo, poveča višino BDP in ustvari tudi nove zaposlitve (Infrastructure investment would have a strong effect on UK economic growth, says S&P, 2014).

V času recesije so države sledile smernicam Mednarodnega denarnega sklada, ki je predvideval ostre varčevalne ukrepe s ciljem zmanjševanja proračunskega primanjkljaja ter javnega dolga. Mednarodni denarni sklad je pri svojih analizah upošteval multiplikator v višini 0,5, dejanska vrednost pa se je po različnih državah gibala med 0,9 in 1,7. Tako so države, ki so bile naklonjene tendenci zmanjševanja proračunskega primanjkljaja, doživele večji padec BDP, kot so načrtovale. V skladu z novejšimi smernicam morajo države prilagoditi proračunske odhodke s poudarkom na investicije v javno infrastrukturo. Le-ta bo povečala stopnjo rasti gospodarstva in ob dolgoročni fiskalni konsolidaciji ter strukturnim reformam, omogočila vzdržnost javnih financ na dolgi rok (Damijan, 2012).

Državne investicije v Sloveniji zajemajo manjši del celotnih investicij v gospodarstvu. Od leta 2009 znašajo več kot 20 % vseh investicij v gospodarstvu. V letu 2014 so že narasle nad 25 %. Sama rast investicij je pogojena s črpanjem evropskih sredstev iz finančne perspektive 2007–2013 in njihovim vlaganjem v različne projekte. Investicije, ki se financirajo iz evropskih sredstev, prispevajo k rasti BDP. Izvedba državnih investicij ima relativno velik vpliv na kratek rok in majhen vpliv na dolgi rok. Analiza prikazuje, da multiplikator investicij države znaša 0,6 na zelo kratek rok in na dolgi rok 0,2 (Banka Slovenije, 2016).

Uspešno črpanje evropskih sredstev in njihova pravilna usmeritev v določene projekte lahko dvigne gospodarsko rast in poveča pozitivno klimo pri prebivalcih. Evropska sredstva so v času recesije v Sloveniji predstavljala edino možnost za vlaganje v javno infrastrukturo, saj država in občine zaradi zmanjševanja odhodkov nista mogli vlagati svojih lastnih finančnih sredstev. Evropska sredstva so v obravnavanem finančnem obdobju 2007–2013 spodbudila povečanje gospodarske aktivnosti in tako spodbudila trošenje gospodarstva in prebivalcev. Projekti, zgrajeni s pomočjo evropskih sredstev, so imeli neposreden in posreden vpliv na izboljšanje pogojev življenja občanov. Če občina v večjem obsegu črpa in pravilno usmeri evropska sredstva v projekte z večjo dodano vrednostjo, lahko govorimo o njihovem uspešnem črpanju. Kot vsaka občina si tudi občina Sevnica želi pridobiti čimveč delodajalcev, da zmanjša brezposelnost. Evropski denar lahko občina usmeri v gradnjo poslovnih con, komunalno urejenost, opremljanje povezovalnih cest, da spodbudi večji razvoj. Ugotovili smo, da je največji problem Občine Sevnica povezanost na hitro prometno omrežje. Sama občina tudi s pomočjo evropskih virov tega problema ne more rešiti. To pomanjkljivost lahko reši le 3. razvojna os, katere

potek, financiranje in časovna dinamika je neznana. Občina mora s svojo prostorsko politiko, komunalno opremljenostjo poslovnih con, drugih komunalnih storitev spodbujati delodajalce za ustvarjanje delovnih mest. Če vemo, da registrirana brezposelnost upada in da podjetja načrtujejo večje investicije na področju povečanja proizvodnih zmogljivosti, ji to relativno uspeva.

Z analizo pridobitve evropskih sredstev v Občini Sevnica smo preverili drugo raziskovalno vprašanje, ki glasi: Ali je Občina Sevnica usmerila evropska sredstva v projekte, ki razmeroma hitro pokažejo rezultate in imajo učinek na dvig BDP-ja? Ter ali je bil s pridobljenimi evropskimi sredstvi zagotovljen dolgoročni razvoj Občine Sevnica, saj so bili izvedeni projekti večinoma usmerjeni v cestna omrežja, komunalno infrastrukturo ter vodovodne sisteme?

Občina Sevnica je evropska sredstva usmerila v različne projekte, ki zajemajo vodovodne sisteme, cestna omrežja, kulturno dediščino, okoljske projekte, širokopasovna omrežja, energetske sanacije... Za primerjavo z ostalimi občinami po projektih smo uporabili klasifikacijo iz raziskave Zlatega kamna. Večjega odstopanja glede usmeritve investicij ni bilo, pojavilo se je le pri IT tehnologiji oziroma širokopasovnem omrežju. Razvidno je, da je Občina usmerila velik del sredstev v investicijske projekte, ki hitro pokažejo rezultate in imajo velik kratkoročni učinek na fiskalni multiplikator investicij. Izpeljani projekti pa niso imeli dolgoročnega učinka na gospodarsko aktivnost v občini, regiji. Dejanski učinek investicij je odvisen tudi od vrste investicije, potekom in nadzorom projekta. Občina je tako s pridobitvijo evropskih sredstev in izvedbo investicij pripomogla k rasti BDP, vendar je bil ta vpliv kratkoročen. Lokalna skupnost že po sami funkciji ne more delovati po načelu večanja donosnosti svojih sredstev, temveč je ustanovljena z namenom, da opravlja zakonsko določene naloge. Občina Sevnica svoja sredstva ne more usmerjati v mehanizme, ki bi povečevala vrednost njenega premoženja. S premišljeno izbiro projektov, kot je na primer Gradnja optičnega omrežja, lahko dolgoročno spodbuja razvoj njenega področja.

Iz vsega navedenega lahko potrdimo drugo raziskovalno vprašanje, saj je Občina usmerila pridobljena sredstva v projekte, ki hitro pokažejo rezultate in prispevajo k dvigu BDP-ja. Hkrati je pa z samo širšo izbiro projektov pripomogla tudi k dolgoročnemu razvoju občine.

5.6 Priporočila nadaljnjemu črpanju občine Sevnica v finančni perspektivi 2014–2020

V Sloveniji je trenutno 212 občin. Nekatere občine so že v slovenskem merilu majhne (premajhne), kaj šele v širšem evropskem merilu. Nujnost občin je v njihovem združevanju v pokrajine. Novo ustanovljene pokrajine bi lahko predstavljale vmesni člen med razvojnimi pobudami občin, med državnimi in evropskimi institucijami. Sevniška občina je po površini velika, vendar glede same poseljenosti podhranjena glede na slovensko povprečje. Odrinjenost od glavnih prometnic onemogoča hitrejši gospodarski razvoj

občine, zato je nujno povezovanje z ostalimi nosilci v regiji in širše, da bi se občina še naprej razvijala in znala izkoriščati vse razpoložljive finančne vire. Slovenska politika se ne more dogovoriti o ustanovitvi pokrajin, zato je nujna povezanost in dobro sodelovanje z Regionalno razvojno agencijo Posavje, ki delno opravlja razvojne naloge v regiji. Občina se mora povezovati tudi širše in se tudi zaradi evropskih razpisov povezati z nosilci razvoja iz drugih držav. Različni razpisi zahtevajo udeležbo partnerjev iz večjih držav. Trenutno že dobro sodeluje z RRA Posavje in se povezuje z ostalimi partnerji iz drugih držav z namenom kandidiranja na evropske razpise. Čeprav je že pridobila sredstva iz čezmejnega sodelovanja in vlaga prijave na razpise iz finančne perspektive 2014–2020 (na primer Adrion), so še vedno možnosti za izboljšanje in dvig kakovosti storitev, ki zadevajo črpanje evropskih sredstev. Občina mora razširiti mrežo mednarodnih partnerjev in z njimi doseči kvalitetno sodelovanje in medsebojno zaupanje za potrebe razpisov iz aktualne finančne perspektive.

Osnova za kvaliteten razvoj občine predstavlja dolgoročni razvojni program ali strategija. V njej je opredeljeno, kaj si želi občina doseči in kako vidi svoj razvoj v prihodnjih letih. Skladno s sprejeto strategijo naj bi občina iskale vire za izvedbo večjih projektov. Občina Sevnica je že začela pripravljati strategijo razvoja Občine Sevnica, vendar se priprava dokumenta še ni zaključila. Morala bi aktivno pristopiti k pripravi strategije in s tem doseči neko strateško razvojno usmeritev. Trenutno je njena usmeritev najbolj razvidna iz Načrta razvojnih programov Občine Sevnica, ki je vsakoletno potrjen na občinskem svetu Občine Sevnica. Dokument izraža potrebo po kontinuiranem razvoju celotnega območja občine, ki obsega socialno, družbeno, prostorsko, gospodarsko in infrastrukturno področje. Razpisi iz finančne perspektive 2014–2020 niso najbolj namenjeni občinam v primerjavi s finančno perspektivo 2007–2013 in so bolj namenjeni za »mehke« vsebine. Tako se morajo tudi občine s sprejetimi strategijami prilagajati vsebinam in namenom razpisa, ki lahko odstopajo od dolgoročnih programov občin. Vendar je to edina pot, ki omogoča črpanje evropskega denarja.

Občina ima trenutno zaposlenega enega delavca, ki se ukvarja z državnimi in evropskimi sredstvi ter opravlja še določene druge naloge. Trenutno ni potrebe za spremembo organizacijske strukture, saj so sofinancirani projekti v trenutno organizirani obliki uspešno zaključeni. Potrebno pa je posebno pozornost nameniti izobraževanju zaposlenih in s tem pridobiti nova znanja s področja razpisov.

Priporočilo Občini Sevnica je tudi vzpostavitev večje pozornosti kvalitetni pripravi projekta za izvedbo. Kvalitetna priprava zajema pridobitev vse potrebne dokumentacije (projektne, gradbene), kar omogoči tudi kvalitetno oceno vrednosti projekta. Dobro pripravljena dokumentacija v začetni fazi projekta olajša pripravo ustreznih upravičenih stroškov, kvalitetno pripravo analize stroškov in koristi za namene prijave projekta na različne razpise. Z dobro pripravljeno dokumentacijo zmanjšamo morebitne spremembe, ki vplivajo na sam potek izvedbe projekta, in na njegovo upravičeno sofinanciranje.

SKLEP

EU želi s pomočjo različnih skladov in mehanizmov zmanjševati neskladja v ravni razvitosti med regijami in tako doseči enakomeren razvoj v svojih članicah ter regijah.

V finančni perspektivi 2007–2013 so evropska sredstva postala gonilna sila razvoja slovenskih občin in s tem skladnega razvoja v Sloveniji. Občine so se prilagodile navedeni finančni perspektivi ter začele pridobivati evropska sredstva za različne projekte. Začel se je razvoj občin in po zaključku finančne perspektive 2007–2013 lahko rečemo, da so se v vseh občinah odvili projekti, financirani iz evropskih sredstev.

V nalogi so proučena teoretična izhodišča regionalne politike Evropske unije 2007–2013 in regionalne politike Evropske unije 2014–2020 z navezavo na evropske sklade, ki omogočajo skladen razvoj. Delo predstavi regionalno politiko Slovenije v finančni perspektivi 2007–2013 in 2014–2020 ter delo regionalnih razvojnih agencij. V empiričnem delu smo s pomočjo intervjuja z direktorjem Regionalne razvojne agencije Posavje, s pomočjo pridobljenih podatkov nosilcev projektov v regiji Posavje in analize podatkov za Občino Sevnica preverili raziskovalna vprašanja ter obravnavali uspešnost Občine Sevnica pri črpanju evropskih sredstev v finančni perspektivi 2007–2013.

Občina Sevnica je bila relativno uspešna pri črpanju evropskih sredstev v finančni perspektivi 2007–2013. Izvedla je 25 evropskih projektov s pravico porabe cca. 23,44 mio € evropskih sredstev. Višina izvedenih projektov, ki so bili sofinancirani z evropskimi sredstvi, je presegla 45,69 mio €. Potrebno je poudariti, da je Občina Sevnica v obravnavam obdobju izvedla tudi investicije, za katere je uspešno pridobila državna sredstva, in vanje vložila tudi svoja lastna sredstva.

Po raziskavi, ki je primerjala evropska sredstva iz kohezijskih in strukturnih skladov v izbranih občinah 2007–2014, je bila uvrščena na 5. mesto z 12,5 % deležem evropskih sredstev med vsemi prihodki občine (Ozebek, 2015).

Po podatkih raziskave, ki jo je leta 2014 opravil Zlati kamen, je Občini v obravnavanem obdobju uspelo pridobiti 12.479.258 €. Po znesku pridobitve nepovratnih sredstev je bila uvrščena na 5. mesto, po znesku pridobitve evropskih sredstev na prebivalca pa na 34. mesto med vsemi občinami (Kam je šel evropski denar, 2014).

Občina za nadaljnji razvoj potrebuje izgrajeno javno gospodarsko infrastrukturo, urejene ceste in projekte, ki omogočajo skladen razvoj celotne občine. Širokopasovno omrežje omogoča malemu gospodarstvu, da dela od doma – s podeželja in v določeni meri ne čuti potrebe po prenosu sedeža podjetja v bolj razvite kraje.

V sevniškem gospodarstvu so opazni pozitivni trendi, saj podjetja načrtujejo investicije v

posodabljanje in povečanje svojih zmogljivosti. Nove proizvodne možnosti bodo imele učinek na zmanjšanje registrirane brezposelnosti. V letu 2016 se gradi nov rondo, ki bo primeren za izredne prevoze tovara. Občina Sevnica se tako z različnimi pobudami in storitvami v svoji pristojnosti trudi, da okolje postaja zanimivo za podjetja. Če temu dodamo še urejene ceste, zagotovljeno vodooskrbo, možnost graditve hiš ter izkušnjo zelenega okolja z lokalno samooskrbo, vidimo, da postaja občina Sevnica zanimiva za delo in življenje. Center mesta čuti drugačen utrip kot podeželje in zato potrebuje drugačne infrastrukturne ureditve. Z evropskim denarjem so bile v večjih središčih urejene energetske sanacije in urejeni kanalizacijski sistemi. Odpravljene so bile bele lise za priklop širokopasovnega interneta. Razvojnih izzivov v prihodnosti ne bo zmanjkalo. Vendar se bo potrebno osredotočiti na oba vidika naložb: Na vidik naložb z infrastrukturnimi projekti, ki omogočajo hiter dvig BDP. Ter na drug vidik naložb, ki dolgoročno vpliva na razvoj občine. Le oba vidika, pomenita skladen in trajnostni razvoj občine, regije in države.

Delo je prikazalo dobro notranjo organiziranost Občine Sevnica za črpanje evropskih sredstev v obdobju 2007–2013. Vpletenost manjšega števila ljudi v procese črpanja pomeni večjo fleksibilnost. Čeprav je potrebno vložiti večji napor pri hkratnem izvajanju večih projektov, je po drugi strani pomembno, da vpleteni ljudje poznajo postopke, pravila, ki zadevajo sredstva iz EU skladov. Prednosti Občine Sevnica pri črpanju evropskih sredstev so bili jasno postavljeni cilji, želje ter delovno okolje, ki je to omogočilo. Izzivi so se pojavljali predvsem v pomanjkanju informacij različnih ministrstev. Večje občine imajo večje možnosti pridobivanja informacij v smislu, kdaj bodo objavljeni določeni razpisi, njihovi nameni, upravičeni stroški.

Pričakovanja občin glede nove finančne perspektive 2014–2020 so velika, saj naj bi nova perspektiva pomenila nadgradnjo pozitivnega črpanja sredstev in izkušenj, ki so jih občine pridobile pri tako imenovani stari perspektivi. Dejstvo je, da se je občinam omejil pristop do evropskih sredstev, saj ne obstaja več razvojna prioriteta Razvoj regij. Prav tako ni več možnosti črpanja sredstev v okviru Agencije RS za razvoj podeželja za ukrep Obnova in razvoj vasi. Črpanje evropskih sredstev se je premaknilo iz tako imenovanih »trdih vsebin v mehke vsebine«. Delo se ni ukvarjalo z vprašanjem, kateri pristop je boljši, ugotavljamo le, da je prišlo do spremembe pri pridobitvi evropskega denarja za občine. Občine v Sloveniji ohranjajo dostop do evropskih sredstev v okviru posameznih razpisov različnih ministrstev, centralnega javljanja na evropske razpise, v okviru sodelovanja programa Interreg itd. Novi izzivi črpanja evropskih sredstev se bodo kmalu pokazali v praksi, saj bo evropski denar na voljo le najbolj iznajdljivim, povezanim občinam, z najboljšimi idejami. Bitka za evropski denar iz finančne perspektive 2014–2020 je v letu 2016 že v polnem teku. Občina Sevnica bo morala vložiti še več napora in denarnih sredstev v iskanje pravih partnerstev s pravimi idejami, da bo vsaj tako uspešna pri pridobitvi evropskega denarja v finančni perspektivi 2014–2020, kot je bila uspešna v finančni perspektivi 2007–2013.

LITERATURA IN VIRI

1. Bache, I. (1998). *The Politics of European Union Regional Policy*. Sheffield: Academic Press.
2. Bačlija, I., Goligranc, G., & Kukovič, S. (2009). Institucionalna kapaciteta regionalnih razvojnih agencij v Sloveniji. *Uprava*, 7(1), 113–134.
3. Banka Slovenije. (2016, april). *Gospodarska in finančna gibanja s projekcijami*. Ljubljana: Banka Slovenije.
4. Damijan, P. J. (2012, 3. november). Polom varčevanja za vsako ceno. Najdeno 11. septembra 2016 na spletnem naslovu <https://damijan.org/2012/11/03/polom-varcevanja-za-vsako-ceno/>
5. Damijan, P. J. (2014, 30. september). Fiskalni multiplikatorji in nauki za sedanjo krizo. Najdeno 10. septembra 2016 na spletnem naslovu <https://damijan.org/2014/09/30/fiskalni-multiplikatorji-in-nauki-za-sedanjo-krizo/>
6. Evropska komisija. (2007). *Kohezijska politika 2007–2013*. Luxembourg: Urad za uradne publikacije Evropskih skupnosti.
7. Evropska komisija. (2008). *Politika razvoja podeželja 2007–2013*. Najdeno 22. junija 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_sl.htm
8. Evropska komisija. (2010a). *Evropski sklad za regionalni razvoj*. Najdeno 15. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=URISERV:g24234&from=SL>
9. Evropska komisija. (2010b). *Evropski socialni sklad*. Najdeno 4. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=URISERV:g24232&from=SL>
10. Evropska komisija. (2014). *Predstavitev kohezijske politike 2014–2020*. Najdeno 23. januarja 2016 na spletnem naslovu www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/.../predstavitev-kohezijske-politike-eu-2014-2020.pdf
11. Evropska komisija. (2015). *Evropski sklad za ribištvo*. Najdeno 22. junija 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/eff/index_sl.htm
12. Evropska komisija. (2016). *Evropski strukturni in investicijski skladi*. Najdeno 22. junija 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/contracts_grants/funds_sl.htm
13. Evropska komisija. (b.l.). *Naložbe v regije: Prenovljena kohezijska politika EU 2014–2020*. Najdeno 23. januarja 2016 na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/presentation_final_sl.ppt
14. Evropski parlament. (2015). *Vodnik po finančnih sredstvih evropske unije*. Bruselj: Zeleni/ESZ Evropskega parlamenta.
15. Evropski parlament. (2016). *Kratki vodnik po evropski uniji*. Najdeno 23. junija 2016 na spletnem naslovu http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sl/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.1.5.html
16. Inforegio. (2008). *Regionalna politika. Skupaj za regije. Regionalna politika EU 2007–2013*. Luxemburg: Urad za publikacije.

17. *Infrastructure investment would have a strong effect on UK economic growth, says S&P.* Najdeno 10. septembra 2016 na spletnem naslovu <http://www.privateequitywire.co.uk/2014/11/20/213250/infrastructure-investment-would-have-strong-%E2%80%9Cmultiplier-effect%E2%80%9D-uk-economic-growth>
18. *Kam je šel evropski denar?* Najdeno 28. junija 2016 na spletnem naslovu <http://www.zlatikamen.si/clanki/analize/kam-je-sel-evropski-denar/>
19. Kezunovič, M. (2003). *Slovenija in Evropska unija: O pogajanjih in njihovih posledicah.* Ljubljana: Urad Vlade Republike Slovenije za informiranje.
20. Lukič, L. (2015, 3. februar). Slovenija na 10. mestu uspešnosti pri črpanju evropskih sredstev. Najdeno 29. junija 2016 na spletnem naslovu <https://www.rtvsl.si/evropska-unija/slovenija-na-10-mestu-uspesnosti-pri-crpanju-evropskih-sredstev/357423>
21. Marot, M. (2015, 25. februar). Samo za traso med Velenjem in Slovenj Gradcem pol milijarde. *Dnevnik.* Najdeno 28. junija na spletnem naslovu <https://www.dnevnik.si/1042707803/lokalno/stajerska-koroska-in-prekmurje/samo-za-traso-med-velenjem-in-slovenj-gradcem-pol-milijarde>
22. Mavsar, B. (2016, 17. junij). Seja razvojnega sveta regije o načrtovanih projektih. Najdeno 26. junija 2016 na spletnem naslovu <http://posavje.info/novice/seja-razvojnega-svet-regije-o-nacrtovanih-projektih.html>
23. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. (2016). *Predlog EVA 2015-2130-0018. Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2B).* Najdeno 15. junija 2016 na spletnem naslovu [http://vrs-3.vlada.si/MANDAT14/VLADNA_GRADIVA.NSF/18a6b9887c33a0bdc12570e50034eb54/f47c94ad78d7f5dac1257f8e00221582/\\$FILE/ZSRR-2B_Popravek2.doc](http://vrs-3.vlada.si/MANDAT14/VLADNA_GRADIVA.NSF/18a6b9887c33a0bdc12570e50034eb54/f47c94ad78d7f5dac1257f8e00221582/$FILE/ZSRR-2B_Popravek2.doc)
24. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. (b.1.a). *Regionalni razvojni programi in dogovori za razvoj regij.* Najdeno 15. junija 2016 na spletnem naslovu http://www.mgrt.gov.si/si/delovna_podrocja/regionalni_razvoj/institucije_regionalnega_razvoja_na_ravni_razvojnih_regij/
25. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. (b.1.b). *Regionalni razvojni programi in dogovori za razvoj regij.* Najdeno 15. junija 2016 na spletnem naslovu http://www.mgrt.gov.si/si/delovna_podrocja/regionalni_razvoj/regionalna_politika/regionalni_razvojni_programi_in_dogovori_za_razvoj_regij/
26. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. (2012a). *Program razvoja podeželja 2007-2013.* Najdeno 22. junija 2016 na spletnem naslovu http://www.arhiv.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/program_razvoja_podezelja_2007_2013/vsebina_programa_razvoja_podezelja/os_1_izboljsanje_konkurencnosti_kmetijskega_in_gozdarskega_sektorja/
27. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. (2012b). *Program razvoja podeželja 2007-2013.* Najdeno 22. junija 2016 na spletnem naslovu http://www.arhiv.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/program_razvoja_podezelja_2007_2013/vsebina_programa_razvoja_podezelja/os_2_izboljsanje_okolja_in_podezelja/
28. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. (2012c). *Program razvoja podeželja 2007-2013.* Najdeno 22. junija 2016 na spletnem naslovu http://www.arhiv.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/program_razvoja_podezelja_2007_2013/vsebina_programa_razvoja_podezelja/os_3_izboljsanje_konkurencnosti_kmetijskega_in_gozdarskega_sektorja/

- gov.si/si/delovna_podrocja/program_razvoja_podezelja_2007_2013/vsebina_programa_razvoja_podezelja/os_3_kakovost_zivljenja_na_podezelju_in_diverzifikacija_podezeljskega_gospodarstva/
29. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. (2012d). *Program razvoja podeželja 2007–2013*. Najdeno 22. junija 2016 na spletnem naslovu http://www.arhiv.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/program_razvoja_podezelja_2007_2013/vsebina_programa_razvoja_podezelja/os_4_leader/
 30. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. (2012e). *Program razvoja podeželja 2007–2013*. Najdeno 22. junija 2016 na spletnem naslovu http://www.arhiv.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/program_razvoja_ribistva_2007_2013/
 31. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. (2012f). *Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo za obdobje 2014–2020*. Najdeno 22. junija 2016 na spletnem naslovu http://www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/ribistvo/skupna_ribiska_politika/evropski_sklad_za_pomorstvo_in_ribistvo_za_obdobje_2014_2020/
 32. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. (2015). *Program razvoja podeželja 2007–2013*. Najdeno 22. junija 2016 na spletnem naslovu <http://www.ribiski-sklad.si/Uvod/>
 33. Mrak, M. (b.l.). Naslednja srednjeročna finančna perspektiva Evropske unije in Slovenija. Najdeno 26. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.prihodnost-slovenije.si/up-rs/ps.nsf/krf/2719E209465CB9E5C12570A0003E84D5?OpenDocument>
 34. Mrak, M., Mrak, M., & Rant, V. (2004). *Kohezijska politika Evropske unije*. Ljubljana: samozaložba.
 35. Občina Sevnica. (2015). *Poslovno poročilo občine Sevnica za leto 2015* (interno gradivo). Sevnica: Občina Sevnica.
 36. Ozebek, N. (2015, 12. november). Rekorderke pri črpanju evropskega denarja so majne občine z obrobja. *Dnevnik*. Najdeno 5. julija 2016 na spletnem naslovu <https://www.dnevnik.si/1042724628>
 37. Računsko Sodišče Republike Slovenije. (2007, 8. junij). *Zbirno poročilo o sposobnosti občin za pridobivanje in črpanje sredstev skladov Evropske unije*. Ljubljana: Računsko sodišče Republike Slovenije.
 38. Regionalna razvojna agencija Posavje. (2007, 19. marec). *Regionalni razvojni program regije Posavje 2007–2013*. Krško: Regionalna razvojna agencija Posavje.
 39. Regionalna razvojna agencija Posavje. (2015, marec). *Regionalni razvojni program regije Posavje 2014–2020*. Krško: Regionalna razvojna agencija Posavje.
 40. Regionalna razvojna agencija Posavje. (2016, februar). *Program dela RRA Posavje za 2016*. Krško: Regionalna razvojna agencija Posavje.
 41. Regionalna razvojna agencija Posavje. (b.l.a). *O RRA*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletnem naslovu <https://www.rra-posavje.si/o-rra.html>
 42. Regionalna razvojna agencija Posavje. (b.l.b). *O Posavju*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletnem naslovu <https://www.rra-posavje.si/o-posavju.html>
 43. Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko.

- (2008a). *Nacionalni strateški referenčni okvir 2007–2013*. Ljubljana: DZS.
44. Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. (2008b). *Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture*. Ljubljana: Tiskarna Pleško d.o.o.
45. Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. (2008c). *Operativni program razvoja človeških virov*. Ljubljana: Tiskarna Pleško d.o.o.
46. Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. (2008d). *Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov*. Ljubljana: Tiskarna Pleško d.o.o.
47. Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. (2014b). *Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014–2020*. Ljubljana: Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko.
48. Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. (2014a). *Sodelovanje Slovenije v transnacionalnih in medregionalnih programih evropskega teritorialnega sodelovanja v obdobju 2014–2020*. Ljubljana: Služba vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko.
49. Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. (2015). *Poročilo o črpanju sredstev evropske kohezijske politike 2007–2013 za Cilj Konvergenca obdobje januar 2015–marec 2015*. Ljubljana: Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko.
50. Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. (2016). *Poročilo o črpanju sredstev evropske kohezijske politike 2007–2013 za Cilj Konvergenca obdobje januar 2015–december 2015*. Ljubljana: Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko.
51. Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. (b.l.a). *Evropski sklad za regionalni razvoj*. Najdeno 29. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.eu-skladi.si/kohezija-do-2013/skladi/predstavitev-skladov/evropski-sklad-za-regionalni-razvoj>
52. Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. (b.l.b). *Evropski socialni sklad*. Najdeno 15. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.eu-skladi.si/kohezija-do-2013/skladi/predstavitev-skladov/evropski-socialni-sklad>
53. Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. (b.l.d). *Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov*. Najdeno 5. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.eu-skladi.si/kohezija-do-2013/predpisi/operativni-programi/2007-2013/operativni-program-krepitve-regionalnih-razvojnih-potencialov>
54. Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. (2007, december). *Strukturni skladi in kohezijski sklad v Sloveniji v novi finančni perspektivi 2007–2013*. Ljubljana: Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko.

55. Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. (2016a). *Kratka zgodovina o pogajanju o finančni perspektivi 2007–2013*. Najdeno 25. januarja 2016 na spletnem naslovu: http://www.svrk.gov.si/si/delovna_podrocja/evropska_kohezijska_politika/ekp_2004_2006_in_2007_2013/kratka_zgodovina_pogajanj_o_financni_perspektivi_2007_2013
56. Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. (2016b). *Cilji in sredstva kohezijske politike 2007–2013*. Najdeno 25. januarja 2016 na spletnem naslovu: http://www.svrk.gov.si/si/delovna_podrocja/evropska_kohezijska_politika/ekp_2004_2006_in_2007_2013/kohezijska_politika_v_obdobju_2007_2013/cilji_in_sredstva_kohezijske_politike_2007_2013
57. Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko regionalno politiko. (b.l.c). *Programski dokumenti Slovenije za obdobje 2007–2013*. Najdeno 3. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.eu-skladi.si/kohezija-do-2013/predpisi/operativni-programi/2007-2013/programski-dokumenti-slovenije-za-obdobje-2007-2013>
58. Univerza v Mariboru. (b.l.). *Finančni okvir 2007–2013*. Najdeno 3. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.um.si/projekti/programi-projekti-EU/Strani/Strukturni-skladi-in-evropska-regionalna-in-kohezijska-politika.aspx>
59. Vlada Republike Slovenije. (2015, 13. november). *Poročilo o zadolževanju občin in pravnih oseb javnega sektorja na ravni občin v letu 2014 ter zadolženosti na dan 31.12.2014*. Najdeno 23. januarja 2016 na spletnem naslovu http://www.mf.gov.si/fileadmin/mf.gov.si/pageuploads/Lokalne_skupnosti/Statistika/Podatki_ob%C4%8Din_o_realizaciji_prihodkov_in_odhodkov/Zadolzevanje_obcin/2014/Porocilo_o_stanju_zadolzenosti_na_dan_31_12_2014.pdf
60. Walsh, J. (2004). Razvoj Kohezijskega sklada. *Inforegio Panorama* (str. 3–7). Bruselj: Urad za publikacije.
61. Wostner, P. (2005). *Kako da denarja EU*. Ljubljana: GV založba.
62. Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR–2). *Uradni list RS* št. 20/2011, 57/2012 in 46/2016.
63. Založnik, S. (2012). Demografske in socialne značilnosti občin Spodnjega Posavja na osnovi modela trajnostnega razvoja na lokalni ravni. *Dela*, 38, 39–53.

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Seznam kratic.....	1
Priloga 2: Intervju z gospodom Martinom Brataničem, direktorjem Regionalne razvojne agencije Posavje	2
Priloga 3: Vprašalnik – črpanje evropskih sredstev	5

PRILOGA 1: Seznam kratic

BDP	Bruto domači proizvod
BND	Bruto nacionalni dohodek
CLLD	Community Led Local Development oziroma Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost
DRP	Državni razvojni program
EK	Evropska komisija
ESR	Evropski sklad za ribištvo
ESRP	Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
ESS	Evropski socialni sklad
EU	Evropska unija
EUR	Evro
FIUR	Finančni inštrument za usmerjanje ribištva
KS	Kohezijski sklad
LAS	Lokalna akcijska skupina
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
mio	milijon
NSRO	Nacionalni strateški referenčni okvir 2007–2013
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics
NVO	Nevladne organizacij
OP	Operativni program
RRP	Regionalni razvojni program
RS	Republika Slovenija
SRS	Strategija razvoja Republike Slovenije
SVLR	Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko
SVRK	Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko
ZZI	Zahtevki za izplačilo

PRILOGA 2: Intervju z gospodom Martinom Brataničem, direktorjem Regionalne razvojne agencije Posavje

1. Kakšna je razvojna vizija regije Posavje v programskem obdobju 2014–2020? Kateri deležniki najbolj vplivajo na razvoj vizije regije Posavje?

Regija, privlačna za bivanje, z neokrnjeno naravo in visoko samooskrbo, z zdravimi gospodarskimi jedri in podjetniško aktivna.

2. Kako je potekala priprava RRP regije Posavje 2014–2020 in kako ste vključili vse predstavnike različnih sektorjev, politike v sestavo RRP-ja?

Na podlagi 7. člena Uredbe o regionalnih razvojnih programih (Ur. list RS, št. 69/12) je Svet regije Posavje na svoji 43. redni seji 12. 10. 2013 sprejel sklep o pripravi RRP in Program priprave RRP Spodnjeposavske razvojne regije za obdobje 2014–2020. Program priprave in sklep Sveta regije sta objavljena na spletni strani Regionalne razvojne agencije Posavje (v nadaljevanju RRA Posavje) in posameznih občin.

Območje priprave RRP zajema 6 občin, in sicer:

- Občino Bistrica ob Sotli
- Občino Brežice
- Občino Kostanjevica na Krki
- Občino Krško
- Občino Radeče
- Občino Sevnica

O sprejetju sklepa in Program priprave RRP so bile vse občine obveščene po elektronski pošti 15. 10. 2012. Program in sklep sta bila predstavljena tudi na 1. srečanju članov delovnih skupin in na srečanju MGRT v Posavju 30. 10. 2012 in 24. 5. 2013. Razvojni svet regije Posavje se je seznanil s pripravo RRP in Programom priprave na svoji 1. konstitutivni seji 12. 3. 2013. Sam proces priprave RRP poteka po delovnih področjih, in sicer:

- človeški viri
- gospodarstvo
- kultura in naravne znamenitosti
- podeželje s kmetijstvom in turizem
- okolje in prostor
- infrastruktura in energetika
- kakovost življenja

Priprava programskega dokumenta poteka v okviru delovnih skupin, ki so se oblikovale na podlagi javnega poziva za vključitev v delovne skupine po posameznih področjih: turizem, podeželje, kultura in naravne znamenitosti (36 članov), človeški viri in kakovost življenja (41 članov), okolje, prostor, infrastruktura in energetika (20 članov), gospodarstvo (19 članov).

RRA Posavje je pristopila k pripravi razvojnega dokumenta po enaki metodologiji kot nacionalna raven in v skladu s Programom priprave RRP v juniju 2013 članom delovnih skupin za pripravo RRP predstavila delovno gradivo – prvi osnutek strateškega dela Regionalnega razvojnega programa Spodnjeposavske razvojne regije (v nadaljevanju Osnutek). Delovne skupine so Osnutek obravnavale in nanj podale svoje pripombe, dopolnitve in usmeritve. Osnutek je od junija 2013 v javni obravnavi – delovno gradivo je objavljeno na spletni strani RRA Posavje, kjer ga lahko zainteresirana javnost pregleda in nanj poda svoje pripombe in dopolnitve. Strateški del je kot delovno gradivo obravnaval Razvojni svet regije Posavje na svoji 3. redni seji 3. 2. 2014. Sledila je obravnava na posameznih odborih Regionalnega razvojnega sveta regije Posavje, ki so potekali 2. 4. 2014. Odbori so se seznanili z razvojnimi dokumenti države, ki so podlaga za črpanje, s strateškim delom RRP in projekti, ki so vključeni v programski del RRP.

Februarja 2014 smo na podlagi poziva MGRT posredovali strateški in programski del RRP v neformalno usklajevanje na MGRT, ki ga je posredoval vsem resorjem v usklajevanje. V mesecu septembru smo od posameznih resorjev prejeli pripombe predvsem na strateški del RRP. Pripombe smo v večji meri upoštevali in jih vključili v ta dokument. V programskem delu smo uskladili vire financiranja glede na objavljene verzije strateških dokumentov Slovenije, ki so podlaga za črpanje EU sredstev. V mesecu januarju 2015 smo prejeli v dopolnitev na podlagi pripomb posameznih resorjev. V RRP smo večino pripomb upoštevali in podali v mnenje na MGRT. RRP so obravnavali in potrdili naslednji organi: Razvojni svet regije in posamezni odbori, Svet regije Posavje.

3. Kako ste zadovoljni z vsebino in programi, ki so zapisani v RRP regije Posavje 2014–2020 in nakazujejo nadaljnjo usmeritev regije?

Vsebine, ki so zapisane v RRP 2014–2020 ponujajo odgovore na dogovorjene vsebine in usmeritve Republike Slovenije v novi finančni perspektivi. Ponujene teme smo prelili v okvire RRP, vsebine le-teh pa so se poistovetile s projektnimi predlogi vseh treh deležnikov: oseb javnega prava, gospodarskih družb in nevladnih organizacij.

4. Ali se RRA Posavje povezuje z ostalimi partnerji iz tujih držav z namenom skupnega kandidiranja na evropske razpise iz programskega obdobja 2014–2020?

Seveda, zelo smo se osredotočili tudi na Evropsko teritorialno sodelovanje. Skupaj s tujimi partnerji smo že prijavili več projektov.

5. Kako ocenjujete in kako ste zadovoljni z implementacijo RRP regije Posavje 2007–2013?

Iz predvidenih kvot, ki so bile dogovorjene za Regijo Posavje, smo skladno s Programom črpanja sredstev, kjer so bile v večji meri upravičene le javne institucije, izčrpali vsa sredstva; celo več, pridobili smo še dodatna sredstva iz ostankov sredstev ostalih regij, ki tega niso uspele.

6. Kaj za vas pomeni uspešnost pri črpanju evropskih sredstev? Po vašem mnenju ali imajo projekti, ki so finančno podprti z evropskimi sredstvi, kratkoročni, srednjeročni ali dolgoročni razvojni učinek?

Uspešnost se po mojem mnenju meri z realizacijo potreb glede na upravičenosti in možnosti. Z drugimi besedami, če smo v nekem obdobju zaznali pomanjkanje potreb in smo jih skozi upravičena sredstva iz EU skladov uspeli izpolniti in smo zato izboljšali svoje okolje v najširšem smislu ter smo ob tem srečnejši, smo zagotovo predstavili ugodnost življenjskega okolja na višji nivo. In le-to se lahko meri kratkoročno, srednjeročno in dolgoročno.

7. Kako je bila uspešna regija Posavje v programskem obdobju 2007–2013 v primerjavi z ostalimi regijami?

Glede na možnosti in zmožnosti menim, da smo bili kar uspešna regija. Je pa še veliko rezerv pri subjektih inovativnega okolja, gospodarskih družbah in ne nazadnje nevladnih organizacijah, predvsem skozi nacionalne razpise ali pa centralizirane razpise EU.

8. Ali so katere lokalne skupnosti v regiji Posavje izstopale po črpanju evropskih sredstev v obdobju 2007–2013?

Ne, ker je bila tudi razporeditev sredstev, ki »so šla« skozi RRA, potekala po vnaprej dogovorjenih dogovorih.

9. Kako kot direktor RRA Posavje ocenjujete uspešnost črpanja evropskih sredstev v Občini Sevnica?

Kot rečeno je RRA odgovorna za črpanje EU sredstev na nivoju regije; regija je bila kar uspešna, zato velja podobna ugotovitev tudi za Občino Sevnica

10. Ali so pridobljena sredstva iz evropskih virov doprinesla k dolgoročnem razvoju lokalnih skupnosti v regiji Posavje?

Spodnjeposavska statistična regija je bila v celotnem programskem obdobju 2007–2013 najbolj uspešna pri črpanju sredstev, saj ji je bilo dodeljenih 67.913.506 EUR, kar znaša 74,96 % (SVRK, 2016b). Če povzamemo samo podatek iz prednostne usmeritve Regionalni razvojni programi obdobja 2007–2013, je regija izvedla za 52.659.819,97 EUR projektov, višina sofinanciranja iz ESRR je bila 32.845.019,26 ERU, kjer se je izvedlo 38 operacij. Od tega je bilo izvedeno v Občini Sevnica 9 operacij v višini sofinanciranja iz ESRR 7.768.667,52 EUR.

PRILOGA 3: Vprašalnik – črpanje evropskih sredstev

INTERVJU – ČRPANJE EVROPSKIH SREDSTEV

1. Koliko sredstev ste pridobili iz različnih evropskih virov v programskem obdobju 2007–2013?

- ☐ do 4,99 mio €
☐ med 5 milijonov € in do 14,99 milijonov €
☐ med 15 milijonov € in do 29,99 milijonov €
☐ nad 30 milijonov €

2. Kako ocenjujete uspešnost črpanja evropskih sredstev v vaši lokalni skupnosti v programskem obdobju 2007–2013?

- ☐ zelo uspešno
☐ uspešno
☐ niti uspešno, niti neuspešno
☐ neuspešno

3. Iz katerih evropskih skladov ter v kakšnem razmerju ste pridobili EU sredstva v programskem obdobju 2007–2013?

Evropski sklad	Razmerje v %			
	0–25 %	26–50 %	51–75 %	76–100 %
Evropski sklad za regionalni razvoj	☐	☐	☐	☐
Kohezijski sklad	☐	☐	☐	☐
Evropski socialni sklad	☐	☐	☐	☐
Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja	☐	☐	☐	☐
Strukturni sklad za področje ribištva	☐	☐	☐	☐
Drugi vir	☐	☐	☐	☐

4. V kateri namen ste usmerili sredstva iz EU v vaši lokalni skupnosti v programskem obdobju 2007–2013?

Razvojni namen	
Prometna infrastruktura	☐
Odvajanje in čiščenje odpadnih voda	☐
Energetska učinkovitost javnih stavb in gradnja nizkoenergetskih javnih objektov	☐
Kulturna in naravna dediščina	☐
Varstvo voda–zanesljiva oskrba s pitno vodo	☐
Področje človeških virov ali vseživljenjskega učenja	☐
Razvoj podjetništva ali razvoj poslovnih con	☐
Razvoj podeželja	☐
Drugo (pojasnite ob polju)	☐

5. Ali so po vašem mnenju usmerjena sredstva iz evropskih virov doprinesla k dolgoročnem razvoju vaše lokalne skupnosti?

☐ DA

☐ NE

6. Po vašem mnenju navedite tri projekte, ki so najbolj doprinesli k dolgoročnem razvoju vaše občine v programskem obdobju 2007–2013. Navedite še ime projekta, vrednost projekta, delež sofinanciranja evropskih sredstev v % ter opis, kaj je doprineslo k dolgoročnem razvoju občine.

7. Ali ste v vaši lokalni skupnosti že oddajali vloge na javne razpise iz programskega obdobja 2014–2020?

☐ DA

☐ NE

8. Vsebina razpisov, ki omogoča črpanje evropskih sredstev v programskem obdobju 2014–2020, je drugačna kot v programskem obdobju 2007–2013. Glede na namen razpisov, v kateri namen boste usmerili evropska sredstva v vaši lokalni skupnosti v programskem obdobju 2014–2020?

Razvojni namen	
Prometna infrastruktura	☐
Odvajanje in čiščenje odpadnih voda	☐
Energetska učinkovitost javnih stavb	☐
Kulturna in naravna dediščina	☐
Varstvo voda – zanesljiva oskrba s pitno vodo	☐
Področje človeških virov ali vseživljenjskega učenja	☐
Razvoj podjetništva ali razvoj poslovnih con	☐
Razvoj podeželja	☐
Drugo (pojasnite ob polju)	☐

9. Ali ste zadovoljni z razpisi, ki so bili objavljeni do sedaj in omogočajo črpanje sredstev iz programskega obdobja 2014–2020?

☐ DA

☐ NE

10. Če ste pri prejšnjem vprašanju odgovorili z NE, prosim označite dejavnike, ki so povzročili nezadovoljstvo z razpisi iz programskega obdobja 2014–2020?

Dejavniki, ki so vplivali na nezadovoljstvo	
Namen in cilji razpisa	☐
Kratek rok za oddajo prijav na razpis	☐
Zahtevnost razpisa	☐
Veliko lastno financiranje projekta oziroma majhni upravičeni stroški projekta	☐
Obseg zahtevnosti dokumentacije (PIZ, IP, DIIP, PGD, PZI ...)	☐
Potrebna angažiranost tujega znanja (podjetij, organizacij...)	☐
Zahteva po sodelovanju več partnerjev iz različnih držav	☐
Drugo (pojasnite ob polju)	☐

11. V kateri namen bi bilo po vašem mnenju smotrno usmeriti evropska sredstva v vaši lokalni skupnosti v programskem obdobju 2014–2020, da bi dosegli dolgoročen razvoj lokalne skupnosti?

Razvojni namen	
Prometna infrastruktura	☐
Odvajanje in čiščenje odpadnih voda	☐
Energetska učinkovitost javnih stavb	☐
Kulturna in naravna dediščina	☐
Varstvo voda – zanesljiva oskrba s pitno vodo	☐
Področje človeških virov ali vseživljenjskega učenja	☐
Razvoj podjetništva ali razvoj poslovnih con	☐
Razvoj podeželja	☐
Drugo (pojasnite ob polju)	☐